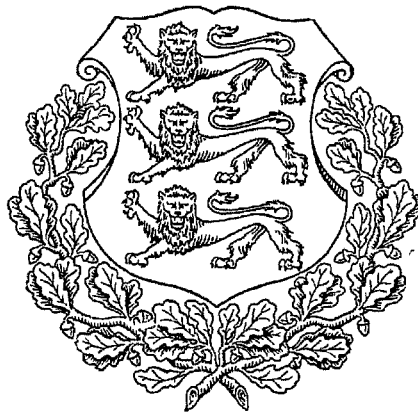

Riigikontrolli
tegevuseülevaade ja revisjonimärkused
riigi 1931/32 a. aruandele

Tallinn, 1933

Trükivigu.

Lhk.		Trükitud:	Tuleb lugeda:
46	13—12 rida alt	dividenti	dividenti,
„	12 „ „	võlakirjadelt,	võlakirjadelt
„	„ „	tulu veel	tulu ja veel
47	1 „ ülevalt	1929 a.	1920 a.
48	17 „ „	teenistusetasus	teenistusetasu
53	3 „ „	riigipiirituse-	riigi piirituse-
94	13 rea kõrval alt puudub äärel: Revisjoni tulemused.		
102	ääre peal	kasutamise	käsitamise

Riigikontrolli

tegevuseülevaade ja revisjonimärkused
riigi 1931/32 a. aruandele

Arv 1002
Riigikontrolli
572101
B 8478V

TALLINN, 1933

Riigi trukikoja trukk — Tallinn, Niine tän. 11.

SISUKORD.

	Lk.
Sissejuhatuseks	5
I. RIIGIKONTROLI TEGEVUSEÜLEVAADE	7
II. RIIGIKONTROLI REVISJONIMÄRKUSED	13
1. Riigikontrolli parandused riigi 1931/32 a. aruandele	15
Eesti Vabariigi 1931/32 a. eelarve täitmise bilansiline kokkuvõte	21
Riigikassa bilanss Riigikontrolli poolt parandatud kujul	27
2. Riigiasutiste ja -ettevõtete tegevuse revisjoni tulemused	31
Riigiasutised:	
Riigikogu	33
Riigikontroll	33
Riigivanem ja Riigikantselei	33
Hariduse- ja sotsiaalministeerium	34
Kaitseministeerium	38
Kaitseliit	41
Kohtu- ja siseministeerium	42
Piirivalve valitsus	45
Majanduseministeerium	46
Põllutööministeerium	57
Teedeministeerium	65

	Lk.
Keskasutis ning maanteede ja ehituseosakond	65
Raudteevalitsus	66
Posti-telegraafi-telefonivalitsus	70
Veeteede valitsus	72
Välisministeerium	76
Üldkokkuvõtte Riigikontrolli poolt selgitamisele võetud summade lahendamise kohta	77
 Riigiettevõtted:	
Eesti Maapank	79
Asundusekapital	82
Pikalaenu Pank	85
Maatulundusekapital	89
Riigihoiukassa	91
Riigi põlevkivitööstus	93
Riigi turbatööstus	95
Riigi trükikoda	97
Arsenal	98
Riigi metsatööstus	100
3. Riigikontrolli arvamisi riigivarade ja -tööde korraldamise ning arvepidamise, aruandmise ja kassakorra kohta	101
Lisa nr. 1. Eesti Vabariigi 1931/32 a. eelarve ja eelarve täitmise aruanne, koostatud nettoelarve alusel	105
Lisa nr. 2. Eesti Vabariigi 1931/1932 a. nettoelarve täitmise aruande kujundamine	111

SISSEJUHATUSEKS.

„Riigikontrolli tegevuseülevaade ja revisjonimärkused riigi 1931/32. a. aruandele“ ilmuvad tänavu eelmise aasta ulatuses väheste muudatuste ja täiendustega.

Ülevaate I ossa on mahutatud Riigikontrolli tegevuseülevaade 1931/32. a. kohta.

Ülevaate II osas on toodud parandused ja bilansiline kokkuvõte Riigikontrolli muudatustega riigi 1931/32. a. aruandele. Samas osas vaadeldakse riigiasutiste ja -ettevõtete tegevuse revisjoni tulemusi, milles on toodud ka üldkokkuvõte Riigikontrolli poolt kõigis riigiasutistes selgitamisele võetud summade lahendamise kohta järele- ja faktilise kontrolli alal. Seda osa täiendati esmakordselt Riigikontrolli arvamistega riigivarade ja -tööde korraldamise ning arvepidamise, aruandmise ja kassakorra kohta. Samuti esimest korda ilmub siinkohal ülevaade Maatulundusekapitalist, kuna kapital hakkas teotsema 1. juulist 1930. a. ja möödunud aruandeaasta oli esimene tema tegevuse kestvusel. Ülevaade Riigi sadamatehast puudub põhjusel, et Riigikontroll ei saanud võtta seisukohta tehase bilansi ja aruande suhtes, kuna need hilise koostamise tõttu jäid välja E. V. 1931/32. a. aruandest.

Eelmise aasta eeskujul paigutati lõppu lisana E. V. 1931/32. a. eelarve ja eelarve täitmise aruanne, koostatud nettoelarvepõhimõtte alusel, ja nettoelarve täitmise aruande kujundamine.

I.

Riigikontrolli tegevuseülevaade.

Riigikontrolli tegevus 1931/32 eelarveaastal.

Tegevus.

Tegevuse alused. Valvates kõigi riigiasutiste, ametkohtade, -ettevõtete ja -majapidamiste järele nende käes olevate riigivarade kohtlemise, nende eelarvete täitmise ja nende majapidamise seadusepärasuse ja otstarbekohasuse suhtes, Riigikontroll on endiselt erilist rõhku pannud faktilisele kontrollile, kui tähtsamale ja tulemusrikkamale funktsioonile, teostades järelkontrolli peaaasjalikult osaliselt 1917 a. vastava seaduse alusel Riigikontrollnõukogu otsuste põhjal. Eelkontrolli on Riigikontroll teostanud Riigikontrollnõukogu poolt 18. III. 1930 a. vastuvõetud Eelkontrolli teostamise määruse alusel.

Riigikontrolli tegevuseala. Riigikontrolli tegevusealasse kuulus 1931/32 aasta lõpul 1624 riigiasutise, -ametkoha ja -ettevõtte arve- ja majapidamise ning rahalise asjaajamise kontrollimine nende korralduses olevate riigi rahasummade ja varade käitlemise, eelarvete täitmise ja majapidamise seadusepärasuse ning otstarbekohasuse suhtes.

Peale selle revideeris Rahanduseosakond maksvate seaduste ja määruste kohaselt E. Panga ja selle osakondade arvepidamist riigisummade osas ja kontrollis Maksudevalitsuse valve all olevaid riiklikke ja eraettevõtteid (viinavabrikuid, tubakatehaseid, tolliladusid j.n.e.) — 694, Teedeosakond — abiasutisi (posti-telefoni-telegr. agentuure, telefonipunkte j.n.e.) — 1733 ning postkontorite juures asuvaid Riigihoiukassa ja E. Panga agentuure — 125 ja Tsiviilosakond — linna- ja maakoolivalitsustele alluvate kesk-, kutse-, täienduse- ja algkoolide palgalehti alates 1. VI. 1931 a.

Riigikontrolli koosseis. Riigikogu poolt 28. III. 1931 a. vastuvõetud Riigikontrolli koosseisude muutmise seadus (RT 28 — 1931) hakkas maksma 1. aprillist 1931 a. Nimetatud seaduse maksmahakkamisega vähenes Riigikontrolli koosseis 16 ametkoha ja ühes sellega palgakulu 31.080 krooni võrra aastas.

Riigikontrolli isiklik koosseis oli 1931/32 aastal järgmine:

	Koosseis seaduse järgi	Tegelik koosseis 31. III. 1932 a.
Keskasutis	10	10
Kaitsevæeosakond	20	20
Rahanduseosakond	22	22
Teedeosakond	27	26
Tsiviilosakond	27	26
Kokku	106	104

Peale ametnikkude oli Riigikontrollis ametis üks juriskonsult ühes abiga ja 7 mitmesugust majateenijat: uksehoidja, käskjalad, koristajad j.n.e.

Erakorraliste tööde teostamiseks oli 1931/32 aastal ametis 3 ülemääralist ametnikku (uute raudteede ehitustööde revisjon) ja vakantkohtade arvel 2 ajutist tööjõudu.

Riigikontrollnõukogu tegevus. Riigikontrollnõukogu pidas 1931/32 a. 29 koosolekut, kus läbi arutati üldse 358 asja.

Kontrollnõukogu vaatas läbi ja tunnistas õigeks 97 riigiasutiste aruannet ja kinnitas täiendavalt osakondade poolt varemalt selgitamisele võetud ja aruandeaasta jooksul lahendatud summasid 4.837.359 kr.

suuruses. Riigi rahalisi nõudmisi kustutati 101 isiku vastu 22.051 krooni suuruses. Nende nõudmiste kustutamise põhjuseks oli maksjate surm, aeline kehvus, Eestist lahkumine teadmata kuhu j.n.e., mis tegi lootusetuks riigi nõudmise.

Riigiasutiste poolt ekslikult üle normi ja seadusevastaselt makstud summade tagasinõudmise alal otsustati asju 25 isiku kohta, neist vabastati tagasimaksudest 4 isikut 846 krooni suuruses ja määrati tagasimaksu 21 isikult 5.764 krooni.

1931/32 kui ka eelmistel aastatel määratud tagasimaksudest tasuti 1931/32 aastal riigitulude arvele 5.610 krooni ja 1. IV. 1932 a. jäi veel tasumata 12.096 krooni.

Peale selle võttis Riigikontrollnõukogu vastu 31 korraldava iseloomuga otsust.

Osavõtmine koosolekutest, nõukogudest j.n.e. Vabariigi Valitsuse koosolekutest võttis osa Riigikontrollör või tema asetäitja 108 korral, avaldades oma arvamist suuremalt osalt suusõnaliselt. Kirjalikke proteste Vabariigi Valitsuse otsuste vastu on Riigikontrollör avaldanud 2 korral.

Peale selle on Riigikontrolli esindajad osa võtnud riigieelarve arutamisest Majanduseministeeriumi vastavas komisjonis ja Riigikogu rahandusekomisjonis ning teiste enam-vähem alalise iseloomuga komisjonide ja nõukogude (sõja-, tariifinõukogu j.n.e.) koosolekutest 443 korda. Proteste avaldati 6 korral. Protestidest on arvesse võetud 4.

Seaduste, määruste ning juhtnõuete läbivaatamine. Määruste eelnõud, mis puutuvad kassa- ning arvepidamise ja aruandmise korrasse, on läbi vaadatud Riigikontrollis vastavates osakondadevahelistes komisjonides. Vastuvõetud seisukohad, parandus- ja muudatusettepanekud on teatavaks tehtud Majanduseministeeriumile.

1931/32 aastal vaadati läbi:

- 1) riigitulude kassa, arvepidamise ja aruandmise korra määruse eelnõu,
- 2) riigi materjaalsete varade arvestamise ja aruandmise määruse eelnõu,
- 3) riigiasutiste deposiitsummade kassa, arvestamise ja aruandmise korra määruse eelnõu.

Peale selle on Riigikontrollis läbi vaadatud terve rida seaduste ja määruste eelnõusid ning juhtnõuete kavasad mitmesugustel aladel, kusjuures vastavatest komisjonidest, kus need eelnõud ja kavad olid arutamisel, on osa võtnud ka Riigikontrolli esindajad.

Eelkontroll. Eelkontrolli korras esitati Riigikontrollile läbivaatamiseks mitmesuguste tehingute (resp. lepingute) kavasad varade tasulise omandamise, nende kasutamisele võtmise, ruumide üürimise, riigivarade müümise ja kasutamisele andmise, tööde väljaandmise j.n.e. kohta.

Üldiselt Riigikontroll vaatas läbi 3263 tehingu kava, avaldades 59 protesti alusel, et kavatsused ei olnud seadusepärased, ei vastanud riigieelarvele või riigi majanduslikkudele huvidele.

Protestidest võeti arvesse 36 ning lahendati Riigikontrollori ja asjaomase ministri vahel 2 ja Vabariigi Valitsuse otsustega 10.

Mitmesuguste maksude alal Riigikassasse ülemäära makstud summade tagasimaksimise kohta on Riigikontrollile esitatud ja tema poolt läbi vaadatud 332 ettepanekut 404.677 krooni suuruses, kusjuures 327 juhul anti nõusolek tagasimaksimiseks, kuna tagasi lükati 5 ettepanekut 9.565 krooni suuruses.

Peale selle on Rahanduseosakonnas viseeritud 166 krediidi avamise ja krediidi annulleerimise nõudmist ning läbi vaadatud 807 maksuvõlgade kustutusetoimingut 53.684 krooni suuruses, mille vastu avaldati proteste 18 juhul, missugused ka arvesse võetud.

Teedeosakonna poolt vaadati läbi kohapeal eelkontrolli korras 2174 arvet ja lõpparvet, mille vastu avaldati proteste 10 juhul 11.886 krooni suuruses. Protestid on arvesse võetud.

Faktiline kontroll. Nagu eelmistel aastatelgi on Riigikontroll 1931/32 aastal püüdnud teostada faktilist kontrolli võimalikult laiemas ulatuses.

Nii on kohapeal toimetatud 1080 revideerimist, kusjuures puudusi leiti 366 juhul ja võeti esialgu selgitamisele puudusi 128.159 krooni suuruses.

1931/32 kui ka eelmistel aastatel faktilise kontrolli korras selgitamisele võetud summadest lahendati 1931/32 aasta jooksul 40.949 krooni ja 1. IV. 1932 a. jäi veel lahendamata 146.818 krooni.

Riigikontrolli esindajad võtsid osa riigiasutiste ja -ettevõtete majandusetoimingutest, nagu väljapakumistest, varade ja tööde vastuvõtmistest, nende hindamistest ning proovimistest, riigi tööstusettevõtete väljarentimistest j.n.e.

Nimetatud toimingutest on osa võetud 1701 korral. Proteste on avaldatud 23, nendest arvesse võetud 21.

Toimingute protokollid, mille kokkuseadmise juures Riigikontrolli esindaja ei viibinud, vaadati läbi Riigikontrollis ärakirjades.

Järelkontroll. 1931/32 aasta jooksul revideeriti Riigikontrolli poolt aruandeid järgmises ulatuses:

1) eelarve täitmise kulu-tulu aruandeid	200.874.403 kr.
2) erikapitalide ja -summade „	10.962.584 „
3) operatsioonifondide „	13.317.721 „
4) depositide „	15.530.818 „
5) riigiettevõtete läbikäigu „	339.565.000 „
6) riigi rahalisi operatsioone ja bilanss-aruandeid	342.688.449 „
7) mitmesuguseid, nagu varade, materjalide, transfertsummade läbikäigu j.n.e. aruandeid	176.126.513 „

Revideerimise tagajärjel võeti selgitamisele asutiste operatsioone 2.072.434 krooni suuruses põhjusel, et need ei olnud küllaldaselt tõestatud dokumentidega või tekkis kahtlus nende seadusepärasuse kohta.

1931/32 kui ka eelmistel aastatel järelkontrolli korras selgitamisele võetud summadest lahendati 1931/32 aastal 4.837.359 krooni ja 1. IV. 1932 a. jäi veel lahendamata 1.738.283 krooni.

Revisjonil avalikuks tulnud kuritarvituste tagajärjel saadeti 1931/32 a. prokuratuuri korraldusse 18 asja 18 ametniku ja 2 eraisiku kohta eeluurimise algatamiseks.

Suurem osa asjadest on saadetud prokuratuuri korraldusse vahetult Riigikontrolli poolt, kuna aga üksikud asjad — riigiasutiste poolt Riigikontrolli algatusel.

Eelmistel aastatel Riigikontrolli poolt saadetud asjadest on 1. IV. 1931 a. jäänud prokuratuuri korraldusse 19, 1931/32 a. saadeti prokuratuuri korraldusse 15 asja; 1931/32 a. on prokuratuuri poolt kohtuvõimudele edasi saadetud 8 asja ja ära lõpetatud 6 asja, nendest 3 — süüteo tundemärkide puudusel ja 3 — muudel põhjustel. 1. IV. 1932 a. on jäänud prokuratuuri korraldusse 20 asja.

Revideerimiste tagajärjel on karistatud distsiplinaarkorras 58 ja ametist tagandatud 3 ametnikku.

Faktilise ja järelkontrolli korras selgitamisele võetud summade lahendamisest annavad ülevaate alljärgnevad tabelid:

**Kohtu- ja distsiplinaar-
asjad.**

**Selgitamisele võetud
summade ülevaade.**

Faktilise revisjoni korras selgitamisele võetud summade lahendamine Rkt. osakondade järgi.

Osakonna nimetus	Jäi lahendamata 1. IV. 1931 a. Kr.	1931/32 a. võeti selgitamisele Kr.	1931/32 a. lahendati Kr.	Jäi lahendamata 1. IV. 1932 a. Kr.
Kaitsevæeosakond	—	7.634	6.462	1.172
Rahanduseosakond	12.470	17.999	19.291	11.178
Teedeosakond	—	10.771	8.394	2.377
Tsiviilosakond	47.138	91.755	6.802	132.091
Kokku	59.608	128.159	40.949	146.818

Järelekontrolli korras selgitamisele võetud summade lahendamine Rkt. osakondade järgi.				
Osakonna nimetus	Jäi lahendamata 1. IV. 1931 a.	1931/32 a. võeti selgitamisele	1931/32 a. lahendati	Jäi lahendamata 1. IV. 1932 a.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Kaitseväeosakond	629.166	494.105	517.808	605.463
Rahanduseosakond	104.567	692.780	574.382	222.965
Teedeosakond	1.366.082	656.780	1.463.216	559.646
Tsiviilosakond	2.403.393	223.769	2.281.953	350.209
Kokku	4.503.208	2.072.434	4.837.359	1.738.283

Faktilise ja järelekontrolli korras selgitamisele võetud summade lahendamine liikide järgi.					
Liik	L a h e n d a t u d				Kokku
	tasumisega riigitulude või summade uuendam. arvele,	juure- või tagasimaksmääramisega	riigivõlgnikk. nimekirja ülesvõtmisega	seletuste ja dokumentidega	
I. Faktilise kontrolli korras selgitamisele võetud summad	15.045	—	7.750	18.154	40.949
II. Järelekontrolli korras selgitamisele võetud:					
1) kulud	37.429	4.961	31.906	3.368.738	3.443.034
2) tulud	8.687	—	302	320.469	329.458
3) erikap.	2.396	823	—	429.255	432.474
4) oper. fondid	2.145	—	—	53.428	55.573
5) mitmesugused	2.124	—	—	574.696	576.820
Kokku	67.826	5.784	39.958	4.764.740	4.878.308

Käesolevasse ülevaatesse on paigutatud peaausjalikult statistiline materjal Riigikontrolli tegevusest 1931/32 eelarveaastal, kuna aga laialisem ülevaade tegevusest sisaldub Riigikontrolli revisjonimärkustes riigiaruandele.

K. Soonberg
Riigikontrolör.

A. Leufeldt
Peasekretär.

II.

Riigikontrolli revisjonimärkused.

1. Riigikontrolli parandused riigi 1931/32 a. aruandele.

Järje nr.	E. V. aruande lk.	Aruande nimetus või eelarve peatükid, §§ ja nende nimetused, kus tulevad teha parandused	E. V. aruande lahtrid	E. V. 1931/32 a. aruandes näidatud	Riigikontrolli parandused
Nr. 5. Määratud või kindlaks tehtud ja sissetulnud riigitulude ülevaade.					
Ptk. X. Tollid.					
1	106	§ 1. Sisseveotoll	3	18.596.504.48	18.593.255.47
2	"	§ 1. " " " " " "	4	1.778.999.21	1.775.750.20
3	"	§ 3. 3 ja 5% aktsidentsid (lisatoll)	3	96.967.42	96.973.45
4	"	§ 3. " " " " " "	4	38.795.09	38.801.12
Ptk. XI. Aktsiisid.					
5	108	§ 4. Aktsiis õllelt	3	470.671.85	471.057.25
6	"	§ 4. " " " " " "	4	—	385.40
Erakorralised tulud.					
7	112	§ 2. Trahv eksportööridelt müümatajäänud välisva- luuta eest	3	—	69.274.38
8	"	§ 2. " " " " " "	6	186.031.36	255.305.74
9	113	§ 2. " " " " " "	16	186.031.36	255.305.74
10	"	§ 2. " " " " " "	17	186.031.36	255.305.74
11	112	§ 3. Teraviljamüük	3	1.294.320.41	1.373.409.41
12	"	§ 3. " " " " " "	6	1.294.320.41	1.373.409.41
13	113	§ 3. " " " " " "	16	—	79.089.—
14	"	§ 3. " " " " " "	17	—	79.089.—

Riigikontrolli paranduste põhjendusi ja muid märkusi

Vahe 3.249.01 kr. oleneb sellest, et tulude ülevaates on sisseveotolli maksusid selle summa võrra rohkem näidatud, millest oleneb ka parandus nr. 2.

Vahe 6.03 kr. suuruses oleneb sellest, et tulude ülevaates on kustutatud lisatolli selle summa võrra vähem näidatud, millest oleneb ka parandus nr. 4. Selle tagajärjel muutuvad ka peatükk X ja riigitulude ülevaate vastavad kogusummad.

Vahe 385.40 kr. oleneb sellest, et selle summa võrra on kustutatud aktsiisimaksu õllet tulude ülevaates näitamata jäetud, millest oleneb ka parandus nr. 6. Selle tagajärjel muutuvad ka peatükk XI ja riigitulude ülevaate vastavad kogusummad.

Vahe 69.274.38 kr. oleneb sellest, et selle summa võrra on trahvisumma müümatajäänud välisvaluuta eest väiksemana näidatud, kui see tegelikult on, millest olenevad ka parandused nr. nr. 8, 9 ja 10. Selle tagajärjel muutuvad ka erakorraliste tulude ja riigitulude ülevaate vastavad kogusummad.

Vahe 79.089 kr. suuruses oleneb sellest, et selle summa võrra on tuluvõlgasid ülevaates näitamata jäetud, millest olenevad ka parandused nr. nr. 12, 13 ja 14. Selle tagajärjel muutuvad ka erakorraliste tulude ja riigitulude ülevaate vastavad kogusummad.

Seega kujuneb määratud või kindlaks tehtud ja sissetulnud riigitulude ülevaate vastavalt Riigikontrolli parandustele järgmisesks:

Lahter	3	—	107.757.888.91
„	4	—	23.891.624.45
„	6	—	95.556.102.12
„	16	—	9.206.818.25
„	17	—	10.606.127.94

Järje nr.nr.	E. V. aruande lhk.	Aruande nimetus või eelarve peatükid, §§ ja nende nimetused, kus tulevad teha parandused	E. V. aruande lahtrid	E. V. 1931/32 a. aruandes näidatud	Riigikontrolli parandused
		Riigikassa bilanss 31. märtsiks 1932 a.			
		Aktiva.			
15	130	10. Laekumata riigitulud	—	10.457.764.56*)	10.606.127.94
16	„	— Puudujääk 1931/32 a. eelarve täitmisest	—	—	2.026.771.88
17	„	Kokku Aktiva	—	204.483.315.35	206.658.450.61
		Passiva.			
18	131	1a. Riigikassa tagavara	—	16.564.154.14	18.590.926.02
19	„	1. Riigikassa tagavarafond	—	68.194.735.78	70.221.507.66
20	„	4. Järgmise aasta eelarve arvele kuuluvad tuluvõlad	—	10.457.764.56*)	10.606.127.94
21	„	Kokku Passiva	—	204.483.315.35	206.658.450.61

Riigikontrolli paranduste põhjendusi ja muid märkusi

Vahe 148.363.38 kr. suuruses oleneb sellest, et parandustega nr. nr. 7 ja 11 on selle summa võrra revisjoni tagajärjel suurendatud tuluvõlgasid Majanduseministeeriumi alal.

Vahe 2.026.771.88 kr. suuruses ületasid 1931/32 a. kulud sama aasta tulud. Majanduseministeerium ei ole seda summat eelarve täitmise resultaatina riigikassa bilansis näidanud, vaid on selle summa võrra riigikassa tagavarafondi vähendanud.

Parandus oleneb parandustest nr. nr. 15 ja 16.

Parandus oleneb parandusest nr. 16.

Parandus oleneb parandusest nr. 18.

Parandus oleneb parandusest nr. 15.

Parandus oleneb parandustest nr. nr. 18, 19 ja 20.

*) Selles summas ei ole näidatud tuluvõlad ptk. VII §§ 2 ja 6 alal, sest Majanduseministeerium ei ole tulude ülevaates näidanud nende paragrahvide tuluvõlasummat aruandeaasta aluks, ega ka aruandeaasta lõpuks. Riigikontrollil puuduvad ka täpsed andmed nimetatud tuluvõlgade seisude parandamiseks.

Eesti Vabariigi 1931/32 a. eelarve täitmise bilansiline
kokkuvõte.

1931/32. a. eelarve järgi tulusid ette nähtud	T u l u d e l i i g i d	1931/32 aastal tulusid saadud
Korralised tulud.		
Otsekohesed maksud:		
2.800.000.—	Ptk. I. Tulumaks	3.001.679.22
2.478.000.—	„ II. Äri- ja tööstusemaks	2.471.438.20
485.000.—	„ III. Maa- ja hoonetemaks	426.868.85
516.300.—	„ IV. Maks kapitali intressidelt	556.380.42
772.000.—	„ V. Kinnistusemaks	1.309.612.59
414.700.—	„ VI. Pärandusemaks	563.815.88
7.466.000.—	Kokku otsekohesed maksud	8.329.795.16
Lõivud ja tasumaksud.		
4.435.015.—	Ptk. VII. Tempelmaks ja lõivud	4.140.656.38
110.200.—	„ VIII. Patendid ja proovid	115.671.71
452.600.—	„ IX. Mitmesugused tasumaksud	356.325.79
5.047.815.—	Kokku lõivud ja tasumaksud	4.612.653.88
Kaudsed maksud:		
20.603.000.—	Ptk. X. Tollid	18.388.119.48
4.591.000.—	„ XI. Aktsiisid	4.555.595.28
25.194.000.—	Kokku kaudsed maksud	22.943.714.76
Riigimonopolid.		
12.386.000.—	Ptk. XII. Piiritusemonopol	11.823.756.39
Riigiettevõtted ja -varandused.		
2.011.289.—	Ptk. XIII. Riigikapitalid	1.782.252.19
4.422.757.—	„ XIV. Maad, hooned, metsad ja veed	4.695.579.36
17.008.000.—	„ XV. Raudteed	13.215.930.79
1.270.700.—	„ XVI. Sadamad ja laod	1.015.084.28
5.880.000.—	„ XVII. Post, telegraaf ja telefon	5.080.358.09
1.507.738.—	„ XVIII. Mitmesugused riigiettevõtted	1.492.504.56
268.513.—	„ XIX. Mitmesugused riigivarandused	187.848.62
32.368.997.—	Kokku riigiettevõtted ja -varandused	27.469.557.89
1.368.592.—	Ptk. XX. Segatulud	1.645.167.50
83.831.404.—	Kokku korralised tulud	76.824.645.58

täitmise bilansiline kokkuvõte.

K u l u d .

1931/32 a. eelarve alusel kavatsatud kulutada	Kulude liigid ja asutiste nimetus, kelle poolt kulud tehtud	Kulutatud 1931/32 aastal
Korralised kulud.		
469.559.—	Riigikogu	417.718.91
324.012.—	Riigikontroll	311.303.53
1.037.243.—	Riigivanem ja riigikantselei	956.092.35
13.977.008.—	Hariduse- ja sotsiaalministeerium	13.619.336.15
16.652.735.—	Kaitseministeerium	15.319.482.82
7.479.478.—	Kohtu- ja siseministeerium	7.318.522.68
4.903.445.—	Majanduseministeerium	4.653.705.35
5.090.923.—	Põllutööministeerium	4.970.658.72
21.786.408.—	Teedeministeerium	20.795.274.35
997.699.—	Välisministeerium	923.113.71
6.681.509.—	Riigivõlad	4.088.546.98
79.400.019.—	Kokku korralised kulud	73.373.755.55

T u l u d .

1931/32. a. eelarve järgi tulusid ette nähtud	T u l u d e l i i g i d	1931/32. aastal tulusid saadud
Erakorralised tulud.		
1.066.493.— 1.000.— 5.000.000.— 385.000.— 2.411.861.— —	§ 1. Operatsioonifondide ja laenude tagasimaks § 2. Trahv eksportööridelt müümatajaanud välisvaluuta eest. § 3. Teraviljamüük § 4. „A“ liigi laenude tasumine — Eelmiste aastate eelarvete täitmise ülejääkidest juurearvatud summad (Riigi eelarve seaduse § 41) — Eesti Pangast tehtud ajutine laen (Riigi eelarve sead. täiend. sead. alusel)	760.742.30 — 1.294.320.41 47.363.81 2.372.329.34 3.900.000.—
8.864.354.—	Kokku erakorralised tulud	8.374.755.86
92.695.758.— 240.000.—	Kõik kokku Tagasimaks eelmiste aastate tuludest	85.199.401.44 139.684.01
92.455.758.— —	Puudujääk 1931/32. a. eelarve täitmisest	85.059.717.43 2.026.771.88
92.455.758.—	Kokku tulud ja puudujääk	87.086.489.31

K u l u d.

1931/32. a. eelarve alusel kavatsatud kulutada	Kulude liigid ja asutiste nimetus, kelle poolt kulud tehtud	Kulutatud 1931/32. aastal
	Erakorralised kulud.	
	A. Riigi keskasutiste kulud:	
2.750.—	Riigivanem ja riigikantselei	1.682.—
1.430.097.—	Hariduse- ja sotsiaalministeerium	1.363.205.46
1.405.027.—	Kaitseministeerium	1.111.200.65
148.647.—	Kohtu- ja siseministeerium	103.207.22
5.213.226.—	Majanduseministeerium	2.568.003.61
444.636.—	Põllutööministeerium	439.231.44
3.964.356.—	Teedeministeerium	3.053.558.58
12.000.—	Välisministeerium	9.504.30
12.620.739.—	Kokku riigi keskasutiste kulud	8.649.593.26
	B. Operatsioonifondid:	
280.000.—	Majanduseministeerium	280.000.—
150.000.—	Põllutööministeerium	—
5.000.—	Teedeministeerium	5.000.—
435.000.—	Kokku operatsioonifondid	285.000.—
13.055.739.—	Kokku erakorralised kulud	8.934.593.26
—	Eriseaduse alusel tehtud kulu: tasutud Eesti Pangale Riigi eelarve seaduse täiend. sead. alusel tehtud ajutine laen	4.778.140.50
92.455.758.—	Kokku kulud	87.086.489.31

Riigikassa bilanss Riigikontrolli poolt parandatud kujul.

AKTIVA

**Riigikassa bilanss
(Riigikontrolli poolt)**

	Kr.
1. Jooksvad arved Eesti Pangas	1.940.424.55
2. Välisvaluuta ja väärtmetallid	2.064.272.95
3. Väärtpaberid	18.503.467.10
4. Mitmesugused asutised ja isikud (deebitorid)	963.079.67
5. Operatsioonifondid ja -kapitalid	36.928.003.25
6. Avansside ülejäägid riigiasutiste kassades	92.572.16
7. 1932/33 a. arvel välja antud eelkrediidid	250.000.—
8. Eelarve korras tasutavad välis- ja siselaenu	114.743.026.73
9. Üleminevad summad	8.934.88
10. Laekumata riigitulud	10.606.127.94
11. „A“ liigi laenu Vabariigi Valitsuse arvel Pikalaenu Pangas	14.073.348.48
12. Deposiidid (väärtpaberid ja välisvaluuta)	4.458.421.02
13. Puudujääk 1931/32 a. eelarve täitmisest	2.026.771.88
Kokku Aktiva	206.658.450.61

Peale eelloetletud paranduste revideerimisel ei tulnud ilmsiks teisi lahkuminekuid. Revideerimist teostati Riigikontbilansi 31. märtsiks 1932 a.

K. Soonberg
Riigikontrolör.

31. märtsil 1932 a.
parandatud kujul).

PASSIVA

2. Riigiasutiste ja -ettevõtete tegevuse revisjoni tulemused.

Riigiasutised.

Riigikogu.

Riigikogu alal on 1931/32 a. kulutatud krediite 417.719 kr. ja saadud tulused 553 kr.

Riigikogu 1931/32 a. kulude ja tulude eelarve täitmise aruannete revideerimisel puudusi ei leitud.

Riigikontroll.

Riigikontrolli 1931/32 a. kulud 311.304 kr., võrreldes eelmise aasta kuludega 348.233 kr., vähenesid 36.929 kr. ehk 10,6% võrra.

Kulude vähenemine on tingitud peaaesjalikult palkade vähendamisest Palkade vähendamise seaduse alusel, vallandatud ametnikkudele vähema kui 4½ kuupalga maksmisest nende pensionile mineku või uuesti riigiteenistusse astumise tõttu, üksikute koosseisu kohtade vakantseks jätmisest 25.264.— kr. ehk 8,6%, riigiteenijate arstiabinormide vähendamisest Vab. Valitsuse määrusega (10.306 kr. ehk 73,6%) ja vallasvara soetusekulu (509 kr. ehk 50,9%) ning kodifikatsiooni ja kirjastamise (951 kr. ehk 47,5%) arvel saavutatud kokkuhoiust.

Riigikontrolli 1931/32 a. kuluaruande revideerimisel võeti esialgu selgitamisele kulused 8 kr., mis hiljem lahendati ja kontrollnõukogu poolt täiendavalt kinnitati.

Tulused oli 1931/32 aruandeaastal 115.19 kr., eelmisel aastal 30,12 kr.

Riigivanem ja Riigikantselei.

Riigivanema ja Riigikantselei alal on 1931/32 a. kulutatud krediite 957.774 kr. ja saadud tulused 3878 kr.

Riigivanema ja Riigikantselei 1931/32 a. kulude ja tulude eelarve täitmise aruannete revideerimisel puudusi ei leitud. Eelmiste aastate aruannete järgi selgitamisele võetud summade õiendamise kohta annab ülevaate järgmine tabel:

Aruandeaasta/liik	Õiendamata summade seis 1. XI. 1931 a. Kr.	Õiendatud 1. XI. 1931 a. — 1. XI. 1932 a.			Õiendamata summade seis 1. XI. 1932 a. Kr.
		seletustega ja dokumen- tidega Kr.	tasumisega riigitulude arvele Kr.	tagasimaksu määramisega k/nõuk.ots.p. Kr.	
Kulud.					
1925 a.	430	—	—	—	430
1930/31 a.	15.376	15.342	34	—	—
Kokku	15.806	15.342	34	—	430

Hariduse- ja sotsiaalministeerium.

Kulud—tulud.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumil oli 1931/32 eelarveaastal kulusid 14.982.541 kr., sellest korralisi 13.619.336 kr. ja erakorralisi 1.363.205 kr. ning tulusid 362.749 kr., sellest korralisi 182.749 kr. ja erakorralisi 180.000 kr.

Puudused.

Järelkontrolli korras aruannete revideerimisel võeti selgitamisele:

- 1) õppejõududele ülemäära ehk tõestamata alustel maksetud tasu 19.498 kr.;
- 2) ehitusetööde kulud 180.696 kr., mille kohta puudusid tehnilised aruanded;
- 3) mitmesugused kulud (toetused, sõidu- ja päevarahad, riigiteenijate palgad j.n.e.) 3.021 kr., mis makstud ülemäära ehk ilma tõendusedokumentideta.

Faktilise kontrolli korras ministeeriumi keskasutise kui ka allasutiste asjaajamise revideerimisel ilmestunud tähtsamad puudused olid:

- 1) kassa puudujääk Tallinna merekoolis 2.206 kr. (riigisummade arvel 60 kr. ja erisummade arvel 2.146 kr.). Tähen datud summa omandas koolijuhataja isiklikul arvel teenistusse palgatud asjaajaja, kasutades puudujäägi osaliseks varjamiseks ebaõigeid dokumente;
- 2) kassa puudujääk Tartu õpetajate seminaris 2.231 kr. (riigisummade arvel 1.026 kr. ja erisummade arvel 1.205 kr.), mida tarvitas seminari asjaajaja isiklikuks otstarbeks;
- 3) kassa puudujääk Tallinna tehnikumis erisummade arvel 17.725 kr., millise summa omandas Tehnikumi direktor koos asjaajajaga, varjates puudujääki võltsitud dokumentide abil;
- 4) erisummade kõrvaldamine Riigi tööstusekoolis abijuhataja poolt 4.000 kr. ulatuses, jättes kooli kassasse edasiandmata tellijatelt vastuvõetud rahasummad;
- 5) korratu järelevalve ja asjaajamine remonttööde teostamise alal Tartu ülikoolis;
- 6) korratu arve- ja majapidamine ministeeriumi keskasutise materjaalsete varade ja operatsiooni- ja laenufondide alal.

Alaliseks ning üldiseks nähteks revideeritud asutistes oli puudulik arvepidamine materjaalsete varade arvestamise alal.

Kõigist leitud puudustest teatati vastavatele ametivõimudele tarvilikkude korralduste tegemiseks, kuna ilmestunud kuritarvitustest teatati prokuratuurile.

Tegevus.

Raskusi õppejõudude teenistusetasu arvutamisel. Ministeeriumi palgakrediidist 7.258.748 kr. kulu tati teenistusetasuks õppejõududele 6.024.695 kr., mis makseti umbes 5.000 isikule. Selle tasu arvutamine, maksmine ja kontrollimine nõuab palju tööd asutistelt, sest õppejõu palk oleneb mitmest tingimusest: haridusest, kutsest, praktikaaastatest, koolitüübist, õppeainest, tundide arvust, kõrgendustest palgaastmes ja haridusejärgus, riigi- ja omavalitsuse arvel makstavast palgaosast j.n.e., mille tõttu palgalehes harilikult peab olema 19 lahtrit. See arvutusekord tekitab möödapääsematult palju lahkarvamisi ja ebaõigeid tõlgitsemisi palkade maksmise alal. Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi kulude osas on Riigikontrollnõukogu poolt määratud tagasimakse peajasjalikult just õppejõudude tasude alal. Kuivõrra siin on tegemist selguse tusega, seda võib kujutada järgmine näide: Riigikontroll muuhulgas leidis, et puudub seaduslik alus eritasu maksmiseks seminarijuhatajatele praktika- ja pealtkuulamistundide korraldamise eest, mille tulemusena Riigikontrollnõukogu määras tagasimaksu tähendatud eritasu alal. Selle küsimuse edasikaebuse korras arutamisel otsustas Riigikohus, et Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi määrus tähendatud tundide eest tasu-

maksmise kohta ei ole küll kooskõlas seadusega, kuid kulu ei ole seadusevastane niivõrt, et kuuluks sissenõudmisele, vaid Riigikontrollil oleks tulnud omal ajal juhtida ministeeriumi tähelepanu nimetatud määruse muutmise vajadusele. Kuigi Riigikontroll oli sellest ministeeriumile teatanud varemalt, saatis ta ühtlasi ka ärakirja Riigikohtu tähendatud otsusest Hariduse- ja sotsiaalministeeriumile ja palus võtta ümberotsustamisele kõnealoleva tasumaksmise määruse, kuid ministeerium leidis selle ettepaneku tarbetuks põhjusel, et Riigikohus rahuldab kaebaja palve Riigikontrollnõukogu poolt määratud tagasimaksu tühistamises. Võttes arvesse kõiki raskusi õppejõududele tasuarvestamise alal ja asjaolu, et õppejõudude koosseis ja kvalifikatsioon on ajajooksul kujunenud kindlaks ning nõuetekohaseks, tuleks töö lihtsustamise kui ka kokkuhoiu otstarbel korraldada ümber õppejõudude tasude alused.

Tasuseaduse muutmisel palgaarvutamise aluste lihtsustamise otstarbel tuleks muuseas ka praegused tasunormid praktikaaastate kohta käivas osas nii korraldada ümber, et õppejõud saaks seda tasu riigiteenijate vanusetasunormide suuruses, kuna praegu aga õppejõud saavad tasu praktikaaastate eest, mis sisult vastab riigiteenijate vanusetasule enam kui kaks korda riigiteenijatest kõrgemal määral. Näiteks — 140 kr. põhipalga juures tõuseb tasu vastavalt teenistuses oldud ajale kuus järgmiselt:

		alla 3 a.	4—6 a.	7—8 a.	9—11 a.	12—15 a.	üle 15 a.
Õppejõududel	põhipalk	. 140.—	140+15.—	140+30.—	140+45.—	140+60.—	—
Riigiteenijatel	,,	. 140.—	140+ 5.10	140+10.20	140+15.30	140+20.40	140+25.50

Nimetatud muudatuste asjas Riigikontrolör esitas sellekohase ettepaneku ka Vabariigi Valitsusele.

Koolivõrk. Avalikkude algkoolide seaduse järgi (RT 46 — 1931) on klassikomplektis õpilaste maksimaalarvuks 50, normaalarvuks 40 ja minimaalarvuks 20. Paljudes maaalgkoolides õpilaste arv tõuseb vähe üle minimaalarvu. Sellejuures on koole, mis asuvad üksteise läheduses. Riigikontrolli arvates tuleks sarnastel juhtudel koolivõrk ümber korraldada.

Riigikontroll on korduvalt juhtinud tähelepanu keskkoolide arvu tihedusele (ülevaade 1929/30 a. ja 1930/31 a. kohta). Kuigi 1930/31 a. arvati koolivõrgust välja mitmed keskkoolid, võeti hiljem osa neist võrku tagasi. Aruannetest nähtub, et õpilaste arv keskkoolide lõppklassides on tunduvalt vähem kui sama arv algklassides, milline nähe on tingitud sellest, et suur osa õpilasi loobub ajajooksul kooliskäimisest mitmesugustel põhjustel. Kulude kokkuhoidmiseks keskkoolide pooltühjade lõppklasside ülalpidamise alal tuleks muuta osa keskkooli 3 a. kursusega progümnaasiumideks, mille lõpetajatest komplekteeritaks 5 a. kursusega keskkoolide lõppklassid. On keskkooli, kus 5 klassi kohta alla ehk vähe üle 100 õpilase — need koolid tuleksid sulgeda riigikassa huvides.

Kultuurilised toetused. Toetusteks mitmesugusel otstarbel eraisikutele ja -asutistele on makstud 1.367.477 kr. Need kulud suuremalt jaolt ei ole tingitud maksvate seaduste või määruste täitmisest, vaid sellekohane krediit on määratud riigieelarve korras. Tähendatud toetuste määramisel ministeerium igakord ei ole seadnud üles tingimusi ega nõudnud toetusesaajatelt summade kulutamise kohta aruannete esitamist, mille tõttu puudub võimalus lähemalt kontrollida riigikulusid antud toetuste otstarbekohasuse suhtes. Seepärast on tarvilik et toetusesaajaid kohustataks esitama aruandeid oma majapidamise kohta.

Ehitused ja remonttööd. Maksva korra alusel kuulub ehituse- ja remonttööde väljaandmine võistluspakkumiste kaudu saavutatud madalaima hinna pakkujale. Ministeerium on peaaesjalikult käsitletud seda korda suuremate ehituste- ja remonttööde väljaandmisel, kuid ei ole tarvilikul määral suutnud teostada kontrolli tööde täideviimise alal. Selle tõttu ettevõtjatel oli võimalus tarvitada töödeks alaväärtuslikke materjale ja teha töid korratult. Riigikontroll on korduvalt juhtinud ministeeriumi tähelepanu tähendatud puudustele, mille tagajärjel 1931/32 a. teostatud ehitusetööde alal avastatud puudused kõrvaldati ettevõtjate arvel või tehtud tööd hinnati madalamalt (Tartu rinnalaste- ja emadekodu hoone ehitusetööd ja Tartu ülikooli hoonete alal teostatud remonttööd).

Operatsiooni- ja laenufondid. Hariduse- ja sotsiaalministeerium on aastate jooksul saanud riigikassalt 540.008 kr. mitmesuguste laenu- ja operatsioonifondide asutamiseks. Tähen datud summast on ministeerium annud 493.246 kr. laenuks mitmesugustele isikutele ja asutistele, sellest raamatute kirjastamiseks umbes 200.000 kr., kuid laenusaajad ei ole tasunud laene tähtajaks ning laenu on muutunud pikaajaliseks ja nende tagasisaamine küsitavaks. Mitmel juhul ministeerium on laenude tasuks võtnud kirjastuseäridelt (a.-s. Var rak ja k.-ü. A. Org) raamatuid ligi 40 tuhat eksemplari, millest seni on realiseeritud ainult umbes 2000 tükki.

Erisummad. Riigikoolid saavad peale riigieelarve korras määratud krediitide veel sissetulekuid õppemaksudest, varanduste kasutamisest ja muudest tuluallikatest, millised tulud kannavad „erisummade“ nimetuse ja tarvitatakse väljaspool riigieelarvet koolidele lisakuludeks, muuhulgas õpilaste toetamiseks, õppemajapidamise arendamiseks j.n.e. ehk täienduseks riigieelarve korras määratud krediitidele. Tegelik elu on nüüd näidanud, et väljaspool riigieelarvet koolidele erisummade kasutamiseks andmine ei ole annud positiivseid tagajärgi, kuna mõned koolid on tarvitanud nende kätte usaldatud summasid ebaotstarbekohaselt. Ka võimaldab senine kord, millejuures erisummad kogunevad õppeasutiste kassadesse, kuritarvitusi, nagu see on selgunud revideerimistel Tallinna tehnikumis ja Tallinna merekoolis. Riigikontrolli arvates oleks soovitav maksta kõik erisummad riigituludesse ning riigikoolide ülalpidamine ühtlustada teiste riigiasutiste majapidamisega, kelle kulud fikseeritakse täielikult riigieelarvega.

Teise liigi erisummasid moodustavad hoolekande- ja tervishoiuasutiste põllumajapidamisega seotud tulud-kulud. Kuni 1931/32 aastani võeti need tulud-kulud arvele riigieelarve lisades ning peale seda pandi maksuma uus kord, mille järgi kantakse riigituludeks ainult kassaline nettoülejäak 1. aprilliks. Viimasel korraldusel on see pahe, et majapidamised jäävad kevadel põllutööhooaja alul ilma rahalise reservita, millest võiks maksta palgad töölistele ja katta muud tarvilised väljaminekud kuni saaduste realiseerimiseni sügisel. Et majapidamist mitte halvata, on asutiste juhatajad sunnitud finantseerima põllutööd suvekuude jooksul asutise riigisummade krediidist, missugune tegevus ei ole kooskõlas riigieelarveseadusega. Viimase nähtuse ärahoidmiseks oleks soovitav moodustada erikapital hoolekande- ja tervishoiuasutiste põllumajapidamise arendamiseks.

Ülevaade selgitamisele võetud summade lahendamise kohta.

Faktilise revisjoni korras selgitamisele võetud summade lahendamist Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi alal näitab alltoodud tabel:

Aruandeaasta/liik	Jäi lahendamata 1. apr. 1931 a. Kr.	Aruandeaastal võeti selgitamisele Kr.	Kokku Kr.	Selgitamisele võetud summadest on lahendatud								Jäi lahendamata 1. apr. 1932 a. Kr.	
				Seletuste ja dokumentidega Kr.	tasumisega		Kabinu riigi kanda võt- misega (kunst. vastava ülemuse otsuse põhjal) Kr.	juune- või tagasimaksu määramisega kinnokuga seaduse jõusse astunud otsuste põhjal Kr.	riigivõlgn. nimest. üles- võtmisega seaduse jõusse astunud otsuste põhjal Kr.	selgitamisele võet- misega järelkont- rolli korras Kr.	Kokku Kr.		
					riigitulude arvele Kr.	krediidi või summade uuen- damise arvele Kr.							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Tulude ja kulude alal.													
1930/31 a.	6.705	—	6.705	2.339	—	70	1.303	—	—	—	—	3.712	2.993
1931/32 a.	—	28.348	28.348	—	—	—	—	—	—	323	323	28.025	28.025
Kokku	6.705	28.348	35.053	2.339	—	70	1.303	—	—	323	4.035	31.018	31.018

Alljärgnev tabel annab ülevaate järelekontrolli korras selgitamisele võetud summade lahendamisest Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi alal:

Aruandeaasta/liik	Lahendamata jäänud summad 1. nov. 1931 a.	Võeti selgitamisele	Lahendamata jäänud ja selgitamisele võetud summadest on lahendatud							Kokku lahendatud	Jäi lahendamata summaksid 1. nov. 1932
			seletustega või täiendavalt esitatud dokumentidega	tagasimaksmisega		riigi kanda võtmisega vastavate ülemuste otsuste põhjal	juure- või tagasimaksu määramisega k/nõukogu seaduse jõusse astunud otsuste põhjal	loobunud jälgimisest, revisjoni korras k/nõukogu otsuste põhjal	riigivõlgnikele nimakirja ülevõtmisega seadusejõusse astunud otsuste põhjal		
				riigitulude arvele	krediidi või summade uuendamise arvele						
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
Riigisummade kulude alal.											
1920 a.	345	—	—	—	—	345	—	—	—	345	—
1921 a.	31.080	—	180	—	—	—	—	30.900	—	31.080	—
1923 a.	592	—	25	51	—	—	463	53	—	592	—
1924 a.	3.689	—	2.316	73	—	600	—	700	—	3.689	—
1926/27 a.	9.022	—	7.986	413	—	—	235	11	—	8.645	377
1927/28 a.	2.367	—	2.171	42	—	—	154	—	—	2.367	—
1928/29 a.	8.551	—	6.397	1.952	—	—	192	10	—	8.551	—
1929/30 a.	5.691	—	4.171	190	—	—	438	19	—	4.818	873
1930/31 a.	139.246	—	130.118	222	—	—	342	—	—	130.682	8.564
1931/32 a.	—	203.214	—	—	—	—	—	—	—	—	203.214
Kokku	200.583	203.214	153.364	2.943	—	945	1.824	31.693	—	190.769	213.028
Riigisummade tulude alal.											
1928/29 a.	1.748	—	1.098	603	—	47	—	—	—	1.748	—
Kokku	1.748	—	1.098	603	—	47	—	—	—	1.748	—
Erisummade kulude alal.											
1923 a.	10.844	—	10.161	—	—	—	—	683	—	10.844	—
1924 a.	6.099	—	6.012	—	—	—	87	—	—	6.099	—
1925 a.	94.058	—	63.960	—	26	29.620	271	181	—	94.058	—
1926 a. I, II, III	35.961	—	31.961	—	—	4.000	—	—	—	35.961	—
1926/27 a.	144.292	—	130.406	—	—	13.413	465	8	—	144.292	—
1927/28 a.	43.095	—	41.785	—	—	1.080	230	—	—	43.095	—
1928/29 a.	15.388	—	10.290	—	9	2.110	2.127	530	—	15.066	322
1930/31 a.	5.343	795	5.160	—	112	—	—	2	—	5.274	864
1931/32 a.	—	17.556	—	—	—	—	—	—	—	—	17.556
Kokku	355.080	18.351	299.735	—	147	50.223	3.180	1.404	—	354.689	18.742
Erisummade tulude alal.											
1927/28 a.	226	—	—	—	—	—	—	—	—	—	226
1928/29 a.	147	—	43	—	104	—	—	—	—	147	—
1929/30 a.	735	—	418	—	219	98	—	—	—	735	—
1930/31 a.	2.431	—	2.352	—	15	—	—	4	—	2.371	60
1931/32 a.	—	22.788	—	—	—	—	—	—	—	—	22.788
Kokku	3.539	22.788	2.813	—	338	98	—	4	—	3.253	23.074
Kõik kokku	560.950	244.353	457.010	3.546	485	51.313	5.004	33.101	—	550.459	254.844

Kaitseministeerium.

Kulud—tulud.

Kaitseministeeriumi 1931/32 eelarveaasta korralised, erakorralised ja eelmise eelarveaasta ülekantud ülejääkidest tehtud kulud olid 16.430.683.47 kr. Võrreldes eelarvega tehti kulusid vähem 1.627.078.55 kr. suuruses, mis tingitud üldisest kokkuhoiust eelarve täitmisel ja osalt ka lepingute mittetäitmisest. Võrreldes eelmise aasta kuludega olid kulud vähemad 2.021.825.76 kr. võrra.

Tulusid laekus Kaitseministeeriumi alal 164.647.— kr.

Puudused.

Eelkontrolli alal. Mõni näide puudustest. Eelarve täitmisel eelkontrolli korras nõusoleku andmisel ühe lepingu sõlmimiseks juhtis Riigikontroll Varustusvalitsuse tähelepanu lepingus ettenähtud tasu kõrgusele. Uutel läbirääkimistel alandas ettevõtja tööde tasu 1.529.85 kr. võrra, olgugi et eelmine ülesantud hind ettepaneku järgi pidi lõplik olema. Ka peale kirjalikkude pakumiste tuli kaubelda, et soodsamat hinda kätte saada. Pidades ülesantud hinda kõrgeks, ostu teostamisel nõuti hinnaalandust, mida ettevõtja ka täitis. Soolakala muretsemisel hoiti sel teel kokku 2.100 kr.

Varustuse vastuvõtmisel lepingute täitmiseks tuli varustust praakida, kuna asjad ja materjalid ei vastanud täies ulatuses ülesseatud nõuetele ja tehnilistele tingimustele. Kui kõrvalekaldumised olid väikesed ja asjad ning materjalid vastasid oma ülesannetele, siis võeti nad vastu hinnaalandusega. Mõnel korral, kui kõrvalekaldumised tehnilistest tingimustest seda väärised, tõsteti Varustusvalitsuse poolt ette pandud hinnaalanduse protsenti. Samuti nõuti hinnaalandust ühel korral, kus Varustusvalitsus pidas võimalikuks vastuvõtmist toimetada ilma hinnaalanduseta.

Faktilise kontrolli alal. Kaitseministeeriumi asutisi ja väeosi revideeriti faktilises korras 31 korral (23 üldist ja 8 osalist revisjoni), kusjuures muuseas pöörati tähelepanu ka eelarve seadusepärasele ja korralikule täitmisele väeosades ja asutistes. Ühes väeosas leiti, et riigielarvesummadest oli 1.157.83 kr. rohkem kui õigus kuluks kantud ja üle viidud säästsummadesse. Kuna ebaõige ülekandmine oli alguse saanud kesk-asutise vildakast korraldusest, siis nõuti, et kõik väeosad, kes selle korralduse alusel ebaõigelt omi säästsumasid riigielarve arvel suurendanud, üleliigselt saadud summad kannaksid tagasi krediidiuendamise ehk riigitulude arvele. See täideti.

Ühe töökoja revideerimisel leiti, et tükitöö hinnad olid määratud liiga suured, millele juhiti Varustusvalitsuse ülema tähelepanu. Tükitöö hinnad töötati ümber ja tükitööde tasu selles töökojas, võrreldes eelmise aasta tükitöö hindade ja töö kvantumiga, vähenes 4.000 kr. võrra.

Faktilistel revideerimistel leiti 9 väeosa ja asutist korras, kuna 22 väeosas ja asutises oli mitmesuguseid puudusi arvepidamises ja majanduslikus asjaajamises ning varade tarvitamises ja hoidmises. Revisjonitulemustest teatati puuduste ja väärnähtuste iseloomu ja tähtsuse järgi Kaitseministrile, diviisiülemale või Varustusvalitsuse ülemale, nõudes asjakohaseid korraldusi. Revideerimistel leitud väärnähtuste ja puuduste pärast karistati distsiplinaarkorras 12 ametisikut ja nõuti sisse riigile tekitatud kahjud. Revideerimistel võeti varasid arvele 9.462.76 kr. väärtuses (peaasjalikult ülekasvud toiduainetes, hobusemoonas, küttepuides, määrdeainetes, bensiinis ja õlides). Kõlbmata varade üle otsustamisel asus vastav komisjon ühel juhul seisukohale, et varad tulevad hävitada, kuna neid riigile tululikult realiseerida ei saavat. Riigikontroll avaldas komisjoni otsuse kohta protesti. Hiljem müüdi kõlbmata varad ära 1.008.53 kr. eest.

Kaitseministeeriumi ehitustel ja tehnilise varustuse muretsemisel tulid ilmsiks vähemad puudused, millised kõrvaldati Riigikontrolli nõudmisel asjaomase asutise poolt. Ehitusekrediidi kärpimise tõttu vähenes, võrreldes eelmiste aastatega, suurel määral Kaitseministeeriumi uute ehitiste püstitamine; selle asemel suurenes aga märksa uute ehitiste püstitamine säästsummade arvel.

Järelkontrolli alal. Revideerimisel järelkontrolli korras tekkis kontrollil kahtlus mõnede esitatud kuludokumentide — arvete — ehtsuse kohta. Asja selgitamisel tuli ilmsiks, et arvetes tähendatud isikuid

— arveandjaid — neis valdades ja asundustes ei ela ning ei ole ka varemalt elanud vallavalitsuste õiendiste järgi. Kuna tähendatud asjaolu ja mõned teised andmed lasid oletada, et siin tegemist arvete võltsimisega, saadeti asi Kaitseministri kaudu Sõjaväe prokuröri, kes asja eeluurimisele määras. Selgitamisele võeti 18 arvet — 361.13 kr. suuruses. Kirjeldatud nähtus ei ole esmakordne. Paar aastat tagasi esitas sama ametisik neli arvet 674.50 kr. suuruses, mille kohta eeluurimisel selgus, et arveandjaid — rahasaajaid — isikuid ei ole olemas (arvetes tähendatud osalt puudulikkude andmete järgi). Sel korral lõpetati asi ära.

Revideerimisel selgus, et kulude tegemisel on korduvalt eksitud maksvates seadustes ja seadlustes ettenähtud normide vastu.

Eksimusi, mis väeosade ja asutiste poolt õiendatud kuni 15. novembrini 1932 a. kulude tagasimaksimisega riigitulude ja krediidiuendamise arvetele, oli:

rahaliste tasude	alal	135	korral	646.14	kr.	suuruses
toitlusvarustuse	„	34	„	542.66	„	„
hobusemoona	„	5	„	419.89	„	„
küttega varustam.	„	14	„	1.652.89	„	„
valgust.	„	4	„	146.10	„	„
kraamiga	„	2	„	9.—	„	„

Kokku 194 eksimust 3.416.68 kr. suuruses. Nende hulgas oli aritmeetilisi eksimusi 20 korral 1.223.34 kr. suuruses. Osa eksimusi väeosade ja asutiste poolt on veel õiendamata.

Soovimata nähtustest, mis Kaitseministeeriumi alal edasi kestavad vaatamata sellele, et Riigikontroll on eelmistes ülevaadetes nendele tähelepanu juhtinud, tuleb märkida sõiduabinõude kasutamine isiklikkudes huvides ja ametlikkudel sõitudel olevate ametisikute ülevalpidamine säästsummade arvel. Viimane nähtus on teataval määral õigustatud Kaitseministeeriumi poolt. Juhtnõõrid säästsummade eelarvete kokkuseadmise kohta näevad ette ülemate ja teiste ametisikute „vastuvõtmisi“ säästsummade arvel, mis mõnes väeosas kujunenud tegelikuks ametisikute ülalpidamiseks säästsummade arvel. Selle soovimata nähtuse kõrvaldamiseks nõudis kontroll, et juhtnõõrides „vastuvõtmisi“ käsitlev paragrahv täiendataks märkusega, et ametisõidul olevad ametisikud, kes seaduse alusel päevaraha saavad, ei käiks nimetatud paragrahvi alla. Selle nõudmise jättis Kaitseministeerium tähele panemata. Peab üldiselt märkima, et säästsummade tarvitamisel ei peeta kinni kokkuhoiupõhimõttest ja ei püüta piirata ebaproduktiivseid kulusid. Näiteks, üksikutes väeosades kulutatakse kuni 1.000 kr. aastas pidude ja vastuvõtmiste peale. Ka staabid püüavad hankida erisummasid lisaks sellele, mida neile maksavad väeosad oma säästsummadest diviisiülemate korraldusse ja esinduseks. Alates 1931 a. maksavad väeosad oma säästsummadest 4% ka Kaitseministri käsutusse, mida kontroll ei poolda.

Kontroll peab kaitseväes praegu maksvat majapidamise ja varustamise süsteemi, mis võimaldab väeosadel kokkuhoidliku ja mõistliku majapidamise tagajärjel riigi poolt antud normidest koguda ülejääke ja neid tarvitada väeosa majandusliku olukorra parandamiseks ja sõdurite elujärje tõstmiseks, üldiselt õnnestunuks. Kuid ei saa pidada loomulikuks nähtuseks kaitseväes suureulatuslikkude põllumajapidamiste soetamist erisissetulekute hankimiseks. See on liigne kõrvalekaldumine oma ülesannetest ja kaudselt mõjub see pidurdavalt ja kahjulikult kaitseväge väljaarendamisele.

Lisaks Vorbuse (diviisimõis Tartumaal) mõisa majapidamisele võeti diviisimõisaks Uuemõisa — Läänemaal, mida hakatakse pidama ärilisel alusel.

Kaitseväge majanduseüksused peaksid piirduma juurvilja ja aiasaaduste kasvatamisega oma tarvituseks õppeväljade vabadel kohtadel ja andma tagasi kõik suured põllumajanduseks kõlbulikud maaalad riiklikku maatagavarafondi. Ka riivab väeosade maksustamine ülemuste poolt väeosa säästmajanduse eesmärki — väeosa majandusliku olukorra parandamine ja sõdurite elujärje tõstmine. Kaitseministeerium on seda mõistet „väeosa majandusliku olukorra parandamine“ laiendanud selliseni, et väeosade poolt kokkuhoitud säästsummadest makstakse toetusi ohvitseride kogudele (juriid. isiku õigustega asutised) ja teis-

Tegevuse arvustus.

Riigikontrolli arvami-
sed ja sooviavaldused.

teks kõrvalisteks otstarveteks. See väeosade maksustamine ja erisummade hankimise püüe on põhjuseks, et väeosade ja staapide ettevõtted laienevad, selle peale vaatamata, et Riigikontroll neis küsimustes on asunud eriseisukohale, mis avaldatud eelmiste aastate ülevaadetes, samuti tehtud teatavaks Kaitseministritele ja Vabariigi Valitsusele.

Selgitamisele võetud summade lahendamine.

Faktilise revisjoni korras selgitamisele võetud summade lahendamist Kaitseministeeriumi alal näitab alljärgnev tabel:

Aruandeaasta/ liik	Jäi lahendamata I. IV. 31 Kr.	Aruandeaastal võeti selgitamisele Kr.	Kokku Kr.	Selgitamisele võetud summadest on lahendatud								Kokku Kr.	Jäi lahendamata I. IV. 1932 Kr.
				seletuste ja dokumen- tidega Kr.	tasumisega		kajaju riigi kanda võt- mise (knst.) vast. ülem. otsus. põhjal Kr.	juure- või tagasimok. mää- ramisega k/ nõuk. seaduse- jõus. ast. ots. põhjal Kr.	riigivõlg. nimek. ülesvõt. seadusejõus. ast. ots. põhjal Kr.	selgitamisele võetud sum- madest järelkontr. korras Kr.			
					riigitulude arvele Kr.	krediidi või sum- made uuendamise arvele Kr.							
1931/32 a. Kulude alal . .	—	7.333.43	7.333.43	3.949.86	—	2.508.68	—	—	—	—	—	6.458.54	874.89

Alljärgnev tabel annab ülevaate järekontrolli korras selgitamisele võetud summade lahendamise kohta Kaitseministeeriumi alal:

Aruandeaasta/ liik	Lahendamata jäänud summad I. nov. Kr.	Võeti selgitamisele Kr.	Lahendamata jäänud ja selgitamisele võetud summadest on lahendatud							Kokku lahendatud Kr.	Jäi lahendamata summastid I. nov. Kr.
			seletuste ja dokumen- tidega Kr.	tasumisega		riigi kanda võtmise vastavate ülemuste ots. põhjal Kr.	juure- või tagasimok. määra- ramisega k/nõuk. seadusejõusse asunud ots. põhjal Kr.	loobumisega jaigraimiseist revisj. korras k/nõuk. otsuste põhjal Kr.	riigivõlgniktude nime- kirja ülesvõtmisega sead. jõusse ast. ots. põhjal Kr.		
				riigitulude arvele Kr.	krediidi või summade uuendamise arvele Kr.						
Kulude alal:											
1920 a.	1.395.24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*)1.395.24
1923 a.	258.90	—	240.28	8.44	—	10.18	—	—	—	258.90	—
1926 a. I v. . . .	1.304.48	—	—	—	—	—	—	—	1.304.48	1.304.48	—
1927/28 a. . . .	6.130.46	—	4.500.—	—	—	—	—	—	—	4.500.—	1.630.46
1928/29 a. . . .	136.528.94	—	113.280.91	43.05	—	—	—	—	—	113.424.18	23.104.76
1929/30 a. . . .	180.488.33	—	60.775.61	109.97	—	—	—	—	100.22	60.885.58	119.602.75
1930/31 a. . . .	379.366.81	—	174.485.40	1.556.84	8.—	—	—	—	—	176.050.24	203.316.57
1931/32 a. . . .	—	940.868.98	356.381.88	3.416.68	—	127.45	—	—	—	359.926.01	580.942.97
Kokku	705.473.16	940.868.98	709.664.08	5.134.98	8.—	137.63	—	—	1.404.70	716.349.39	929.992.75
Tulude alal:											
1931/32 a. . . .	—	680.76	—	—	—	—	—	—	—	—	680.76
Kõik kokku	705.473.16	941.549.74	709.664.08	5.134.98	8.—	137.63	—	—	1.404.70	716.349.39	930.673.51

*) Dokumendid kohtus.

Kaitseliit.

Kaitseliidu 1931/32 eelarveaasta riikliku toetussumma kassaaruande järgi oli sissetulekus: eelmise aasta ülejääk 247.025.60 kr., riiklik toetussumma ühes kaitseliidumaksuga 1925—1926 a. eest ja protsentidega jooksvate arvete pealt 635.867.87 kr. ning muud sissetulekud 38.036.13 kr., kokku sissetulek 920.929.60 kr. Väljaminekus: eelarve täitmise kulud 776.592.62 kr., muud väljaminekud 6.666.77 kr., kokku väljaminek 783.259.39 kr. Sellega ülejääk (kassasaldo 31. III. 1932 a.). järgmiseks 1932/33 eelarveaastaks 137.670.21 kr. Kaitseliidu kuludeks 1931/32 eelarveaastal oli ette nähtud krediite eelarve järgi 848.216.— kr., millest tarvitati 776.592.62 kr., ülejääk määratud krediidist 71.623.38 kr. Krediidi-ülejäädid tekkisid üldisest kokkuhoiust eelarve täitmisel.

Kulud—tulud.

Faktilise kontrolli alal. Kaitseliidu eelarve täitmisel eelkontrolli ei teostata. Revideerimine sünnib faktilise ja järelkontrolli korras. Faktilises korras revideeriti Kaitseliidu asutisi 6 korral (5 üldist ja 1 osaline revisjon). Puudusi tuli ilmsiks 5 korral. Eriti puudulik oli asjaajamine ja arvepidamine Sakalamaa malevas. Antud seletuses maleva pealik ise tõendas, et puudused on tekkinud „hooletuse, tähelepanematuse ja unustuse“ tõttu. Maleva pealikule anti Kaitseliidu ülema poolt noomitus ja sekretär, kes ei olnud küllalt hoolikas ja korralik, lahkus ametist. Kontrolli nõudmised võeti arvesse ja puudused kõrvaldati. Puuduste vältimiseks Kaitseliidu peastaabis ja malevates pannakse maksma uus majapidamise kord, mille väljatöötamisega Kaitseliidu peastaap lõpule jõudmas. Ka suurendati peastaabi majanduseosakonna koosseisu laekahoidja kohaga ja majandusepealikuks määrati uus jõud. Tartumaa malevas, kus eelmisel aastal avastati suuremad puudused, uuendati staabi koosseis. Revisjoniandmete põhjal juhtis Riigikontroll Kaitseliidu ülema tähelepanu asjaolule, et ei ole kohane, kui seltskondlikkudest summadest määratakse ergutuserahasid Kaitseliidu malevates kindlapalgalistel kohtadel teenivatele ametisikutele.

Puudused.

Järelkontrolli alal. Kaitseliidu eelarve kulude revideerimist järelkontrolli korras teostati täielikult. Revisjonil leitud puuduste tõttu jäi esialgu õigeks tunnistamata 31.880.76 kr., missugusest summast õiendati dokumentide ja seletuste esitamisega 31.275.34 kr. ja rahas tagasimaksmisega 135.67 kr. Jäi veel õiendada 469.75 kr. Korduvalt oli eksitud päevarahade, sõidu- ja arstiabikulude määramisel. Osa dokumente oli tempelmaksustamata või puudulikult tempelmaksustatud.

„Kaitse Kodu“ 1931 a. majandusliku tegevuse kohta tuleb märkida, et see lõppes puudujäägiga 775.29 kr. suuruses. Ka ajakirja äriseis on üldiselt ebasoodne: võlgasid on üle 10.000 kr. ja nende peamiseks vastukaaluks aktivas näidatud deebitorid on osalt ebakindlad.

Kohtu- ja siseministeerium.

Kulud—tulud.

Kohtu- ja siseministeeriumi alal on 1931/32 a. kulutatud krediite 7.421.730 kr. ja saadud tulusid 408.249 kr.

Puudused.

Järelekontrolli korras aruannete revideerimisel jäeti õigekstunnistamata kulude alal 43.466 kr. Sellest summast on:

1) 39.589 kr. kulutatud osalt lõpetatud ja osalt lõpetamata ehitusetöödeks, mille kohta puudusid tehnilised aruanded;

2) 2.365 kr. kulutatud palgamaksmiseks Narva vangimaja kahele endisele ametnikule, kes olid vallandatud vangimaja ülema ja vangimajade inspektori poolt, kuid vallandamise otsuse tühistas Riigikohus; selles asjas revisjonitoimetus kestab küsimuse selgitamiseks, kelle kanda jäävad palgamaksmisest tekkinud kahjud;

3) 1.512 kr. ülemakstud sõidu- ja päevarahade, teenistusevanusetasu ja arstiabi alal, millejuures eriti tuleb märkida, et Narva prefekt on saanud sõidu- ja päevaraha kindlasummalise kuutasuna sõitude eest oma ametitegevuse piirkonnas ühtlaselt teiste prefektidega, kuid ühtlasi on tasuta kasutanud sõitudeks Narva poliitilise politsei sõiduautoot isegi Narva linna piires, mille tõttu võeti selgitamisele tasu auto kasutamise eest 440 kr. ulatuses.

Vangitööde 1931/32 a. aruannete revideerimisel selgus, et Tallinna Keskvangimaja ja Kafistusvangimaja tööstustele oli 31. III. 1932 a. tasumata Kohtu- ja siseministeeriumi ning samade vangimajade poolt riigi arvel tellitud mitmesuguste remonttööde arved 1929 a. — 1931 a. 41.826 kr. ja trüki- ning köitetööde arved 1931 a. 31.876 kr. Samuti selgus Riigimetsatööstuse 1931/32 a. aruannetest, et Kohtu- ja siseministeeriumi keskasutis ja allasutised võlgnesid küttepuid arvel Riigimetsatööstusele 31. III. 1932 a. 28.288 kr., mille hulgas eriti suureks tuleb pidada võlga Tallinna-Haapsalu rahukogu alal — 9.982 kr., mis ületab isegi selle asutise aastase küttekrediidi normi.

Beltoodud andmed näitavad, et Kohtu- ja siseministeerium on Riigi eelarve seaduse § 34 vastaselt võtnud endale kohustusi laiemas ulatuses, kui seda võimaldasid Riigikogu poolt vastavate aastate eelarvetega määratud krediidid, kuid sellejuures peab märkima, et Riigikontrollil puudub võimalus takistada sarnaste nähete tekkimist, sest Riigi eelarve seadus küll keelab kohustuste võtmist üle määratud krediidi, kuid ei näe ette sanktsiooni kõnesoleva eeskirja rikkumise puhul.

Faktilist revisjoni toimetati 100 asutises, kusjuures võeti selgitamisele 20.572 kr. Revideerimisel selgus, et 84 asutises asjaajamine oli korras ja 16 asutises puudulik. Nimelt oli mitmes kohtuasutises arvepidamine deposiitsummade alal puudulik, mille tõttu väljamaksmata deposiitide kogusummad ei olnud kooskõlas vastavate arvete saldodega Eesti Panga osakondades. Nii näitasid Tallinna-Haapsalu rahukogu deposiitide raamatud väljamaksmata summasid 1. IV. 1931 a. 1.195.582.68 kr., kuid sama arve saldo Eesti Panga Tallinna osakonnas oli 1.176.958.11 kr., seega vähem 18.624.57 kr. võrra. Riigikontrolli sellekohasel nõudmisel asuti arvete kooskõlastamisele, kuid 1. IV. 1932 a. jäid siiski veel kooskõlastamata deposiidiarved Tallinna-Haapsalu ja Viljandi-Pärnu rahukogu, Tallinna 4., Rapla, Keila, Tartu 6. ja Haapsalu jaoskonna rahukohtute alal.

Politseiasutiste revideerimisel selgunud vähema tähtsusega vormilised vead kõrvaldati vastavate eeskirjadega, kuid kolmel juhul revisjonianandmed saadeti vastava ülemuse kaudu prokurööri korraldusse, ja nimelt

1) Võru jaoskonna politseikomissari asjaajamise kohta, kus selgus, et komissar oli võtnud vastu osa rahasummasid ilma välja andmata ametlikke kviitungeid, mille tõttu tähendatud summad jäid revideerimisel ette näitamata;

2) Avanduse raiooni end. konstaabli asjaajamise kohta, kus selgus, et rahasummasid samuti on võetud vastu ilma välja andmata ametlikke kviitungeid ja summad on jäetud edasi saatmata kuuluvuse järgi ning pole ka antud üle uuele konstaablile;

3) Paasvere raiooni konstaabli asjaajamise kohta, kus selgus, et puudus osa täitmata toimetistest.

Peale selle selgus, et omavalitsuste maksude sissenõudmised moodustavad õige tunduva osa politsei-tööst, eriti selle tõttu, et mõne maksu alal (eriti isikumaks) teostatakse sissenõudmist eranditult politsei kaudu ja ei saadeta maksukohuslastele isegi maksuteadaandeid (suvitusemaks), võttes sellega võimaluse maksukohuslasel õiendada makse vabatahtlikult. Riigikontroll võtnud arvesse, et Administratiiv-sissenõudmise seaduse § 4 (RT 2 — 1932) võimaldab panna need ülesanded omavalitsustele ja et mõned omavalitsused ongi esinenud vastavate sooviavaldustega, soovitas Kohtu- ja siseministeeriumile vabastada politsei-ametnikud omavalitsuste maksude sissenõudmisest, mis võimaldaks ka politseinikkude koosseise vähendada. Ministeerium selles küsimuses asus aga eitavale seisukohale, sest ei olevat otstarbekohane luua paralleelseid organe maksude sissenõudmiseks ja olevat kahtlane, kas omavalitsused suudaksid rahuldavalt toimetada sissenõudmisi.

Need väited ei ole aga kuigi kaaluvad, sest maksude sissenõudmine politsei kaudu on kulukas võrdlemisi kõrgete palkade ja sõidukulude tõttu, kuna omavalitsustel ei puudu võimalus maksude sissenõudmist organiseerida palju odavamalt, näit. valdades vallavanemate ja abide ning vallakäskjala kaudu, kusjuures sissenõudmist teostamisel ei võiks tekkida kuigi nimetamisväärseid arusaamatusi, sest nagu revideerimistel selgunud, on paljud sissenõutavad summad võrdlemisi õige väikesed. Küsimuse jaatava lahendamise korral avaneks võimalus hoida kokku küllalt tunduvalt politsei ülevalpidamise kulusid, muuseas koosseisude ümberkorraldamise tagajärjel tekkiva reservi tõttu kaoks vajadus ka Politseikooli järgi.

Aadressbüroode tegevuse kohta peab märkima, et antakse õiendusi eraisikutele tasuta, kuigi Riigikontroll korduvalt on soovitanud maksustada tähendatud toiminguid, sest need ei kuulu oma iseloomult sarnaste ülesannete hulka, mida riik peaks teostama tasuta üldistes huvides ja pealegi ei oleks see maks enam uus, sest seda võeti kuni uue Tempelmaksuseaduse (RT 45 — 1928) maksmahakkamiseni tempelmaksu näol.

Faktilise ja järelkontrolli korras selgitamisele võetud summade õiendamise kohta annavad ülevaate järgmised tabelid:

Ülevaade selgitamisele võetud summadest.

Faktilise kontrolli alal.

Aruandeaasta	Jäi lahendamata 1. IV. 1931 a. Kr.	Aruandeaastal võeti selgitamisele Kr.	Õiendatud seletuste ja dokumentidega Kr.	Jäi lahendamata 1. IV. 1932 Kr.
1931/32 a.	—	20.572	360	20.212

Järelkontrolli alal.

Aruandeaasta/liik	Õiendamata summade seis 1. XI. 1931 a. Kr.	Võeti selgitamisele Kr.	Õiendatud 1. XI. 1931—1. XI. 1932 a.				Õiendamata summade seis 1. XI. 1932 a. Kr.
			täiendava tõestamise teel Kr.	tasumisega riigitulude arvele Kr.	k/nõukogu otsuste põhjal		
					tagasi- maksu määramisega Kr.	tagasi- nõudm. loobumisega Kr.	
Kulud.							
1924 a.	150	—	—	—	—	—	150
1926/27 a.	190	—	176	14	—	—	—
1929/30 a.	2.549	—	1.772	642	96	39	—
1930/31 a.	275	—	—	—	—	—	275
1931/32 a.	—	43.466	—	—	—	—	43.466
Kokku	3.164	43.466	1.948	656	96	39	43.891

Piirivalve valitsus.

Piirivalve valitsuse 1931/32 eelarveaasta korralised, erakorralised ja eelmise eelarveaasta ülekantud ülejääkidest tehtud kulud olid 1.068.096.14 kr. Võrreldes eelarvega tehti kulusid vähem korralisi 12.645.41 kr. või 1,18% ja erakorralisi 29.457.45 kr. või 80,39%, mis tingitud üldisest kokkuhoiust. Võrreldes 1930/31 eelarveaasta kuludega vähenesid korralised ja erakorralised kulud kokku 134.303.64 kr.

Tulusid oli Piirivalve valitsusel 1931/32 eelarveaastal 3.428.99 kr. Võrreldes eelmise eelarveaasta tuludega (4.083.51 kr.) on tulud vähenenud 654.52 kr. või 16,03%, mis tingitud peamiselt trahvide ja viivituserahade vähemast laekumisest.

Eelkontrolli alal. Eelkontrolli korras läbivaatamiseks esitatud varade muretsemise ja tööde väljaandmise kavades puudusi ilmsiks ei tulnud ning lepingute sõlmimiseks anti nõusolekud.

Faktilise kontrolli alal. Faktilises korras revideeriti 1931/32 eelarveaasta jooksul Piirivalve valitsuse 5 asutist. Puudusi ei tulnud ilmsiks 3 korral.

Piirivalve valitsuse arvepidamise revideerimisel tuli ilmsiks, et Veeteede valitsuselt ülevõetud 19. juunil 1931 a. ja navigatsiooni määratud 28. juulist 1931 a. v.-l. „Tugeva“ kütte-, määrdeainete ja osa laeva meeskonna ülalpidamise kulud tasus kuni oktoobrikuuni Kartuliühisuste liit.

Järelkontrolli alal. Järelkontrolli korras eelarve täitmise aruande revideerimisel erilisi puudusi ilmsiks ei tulnud.

Alljärgnev tabel annab ülevaate järelkontrolli korras selgitamisele võetud summade õiendamise kohta

Kulud—tulud.

Puudused.

Selgitamisele võetud summade lahendamine.

Piirivalve valitsuse alal:

Aruandeaasta /liik	Lahendamata jäänud summad 1. nov. 1931 a. Kr.	Võeti selgitamisele Kr.	Lahendamata jäänud ja selgitamisele võetud sum- madest on lahendatud							Kokku lahendatud Kr.	Jäi lahendamata sum- masid 1. nov. 1932 a. Kr.
			seletuste ja doku- mentidega Kr.	tasumisega		riigi kanda võtimi- sega vastavate üle- miste otsuste põhjal Kr.	juure- või tagasimak- suse määramisega k/ nõuk. seaduse jõusse astunud otsuse põhjal Kr.	loobumisega jälgimisest reviisj. korras k/ nõuk. otsuste põhjal Kr.	riigivõlgkitude nime- kirja ülevõtmisega sea- duse jõusse ast. ots. põhjal Kr.		
				riigitulude arvele Kr.	krediidi või summade unen- damise arvele Kr.						
Kulude alal.											
1927/28 a.	98.44	—	—	—	—	—	—	—	—	*)98.44	
1931/32 a.	—	2.140.90	2.116.90	1.—	—	—	—	—	2.117.90	23.—	
Kokku	98.44	2.140.90	2.116.90	1.—	—	—	—	—	2.117.90	121.44	
Tulude alal.											
1931/32 a.	—	430.03	430.03	—	—	—	—	—	430.03	—	
Kõik kokku	98.44	2.570.93	2.546.93	1.—	—	—	—	—	2.547.93	121.44	

*) Sissenõudmisel.

Majanduseministeerium.

Kulud.

Majanduseministeeriumi 1931/32 a. korralised kulud olid 4.653.705 kr. (1930/31 a. — 5.654.574 kr.), riigivõlgade alal kulutati 4.088.547 kr. (1930/31 a. — 5.665.606 kr.), erakorralised kulud olid 2.568.004 kr. (1930/31 a. — 5.505.525 kr.) ja operatsioonifondid — 280.000 kr. (1930/31 a. — 399.855 kr.). Korralised kulud vähenesid aruandeaastal 1.000.869 kr. või 17,7%. Sellejuures oli kulude vähenemine keskasutises 22.945 kr. ehk 20,5%, Maksudevalitsuses 1.032.101 kr. ehk 20,6%, Kaubanduse-tööstuseosakonnas 10.228 kr. ehk 9,5%, kuna kulud suurenesid Rahanduseosakonnas 64.405 kr. ehk 15,4%. Üksikute kululiikide järgi peamiselt läksid tagasi kulud teenistusetasu alal 76.360 kr. ehk 6,6% koosseisude ümberkorraldamise ja palkade vähendamise tõttu; riigiteenijate toetuse alal 49.035 kr. ehk 49,3%.

Kulud suurenesid kultuuriliste toetuste alal 49.104 kr. ehk 35,4% põhjusel, et osa toetussummat kultuurkapitali alal makseti tagantjärele eelmise aasta eest ja väärtmärkide valmistamise alal 39.252 kr. ehk 23,1%, sest et vahetuseraha valmistati rohkem. Riigivõlgade tasumiseks kulutati vähem 1.527.059 kr. ehk 26,0% põhjustel, et Hooveri moratooriumi alusel jäeti tasumata Briti valitsusele sõja- ja toitlusevõla katteks kuuluvad summad kokku £ 35.199 ja Ameerika Ühisriikidele toitlusevõla osa \$ 355.000.

Keskasutise erakorralised kulud vähenesid 2.937.521 kr. ehk 53,3% võrra, sellest teraviljakaitse korraldamise alal 2.773.851 kr. ehk 54,1% põhjusel, et põllupidajate poolt müüdi rukist vähem; mitmesuguste tööde korraldamise ja töötatöölise toetamise alal 110.548 kr. ehk 34,2% põhjusel, et aruandeaasta hädaabitööde krediit oli Teedeministeeriumi käsutuses, kuna Majanduseministeeriumi aruandeaasta kulukrediidi summa oli kantud üle eelmise aasta krediidi ülejääkidest. Peale selle ei olnud üldse kulusid mitmesuguste toetuste, hõberahade löömise ja seemnevilja- ja ikalduselaenude katteks vilja kokkuostu korraldamise alal, milleks kulutati eelmisel aastal kogusummas 49.791 krooni.

Tulud.

Majanduseministeeriumi keskasutise, rahanduseosakonna ja kaubandus-tööstuseosakonna korralised tulud olid 1931/32 a. 2.772.458 kr., eelmisel aastal 4.414.459 kr., vähenemine 1.542.001 kr. ehk 37,2%. Tulud vähenesid peamiselt järgmistes liikides: patentide ja proovide alal 6.842 kr. või 5,6%, sest et saadi praakerimaksu ainult nelja kuu eest, kuna ülejäänud osa on näidatud Põllutööstuseministeeriumi aruandes, samuti ka lina väljaveo languse tõttu; riigikapitalide alal 1.069.409 kr. ehk 38,7%, sest et Eesti Pank maksis vähem dividenti riigile kuuluvatelt pantlehtedelt ja võlakirjadelt, on saadud vähem tulu veel põhjusel, et tulud fondidelt ja laenudelt laekusid Rahanduseosakonna alal ainult kuni 1. oktoobrini, millal operatsioonifondid anti üle Pikalaenu Pangale.

Mitmesuguste riigiettevõtete ja E. Panga alal 600.099 kr. ehk 43,7%, mitmesuguste riigivaranduste alal 5.243 kr. ehk 8,4%. Segatulused on saadud rohkem kui eelmisel aastal 41.991 kr. ehk 45,4%.

Tulude revideerimisel selgus, et aruandes on näitamata trahvisumma eksportööridelt müümatajäänud valuuta eest 69.274.38 kr. ja võlasumma riigi tagavaradest müüdüd rukki eest 79.089 kr.

Erakorraliste kulude alal jäeti Riigikontrolli poolt õigeks tunnistamata 35.049.21 kr., mis kulutati hädaabitööde korraldamiseks, kuna vastavad aruanded ja dokumendid on seni esitamata Riigikontrollile.

Riigi välisraha tagavarade käsutamises ei olnud Majanduseministeerium küllaldaselt riigikassa huvide valvel. Ministeeriumi käsutuses oli välisraha teatud riikide loobumise ajaks kulla aluselt, mille tõttu riik sai kursikahjusid ca 300.000 kr., kuigi selle vältimiseks Majanduseministeeriumil ei puudunud võimalused.

Revideerimise
tulomused.

Mitmed eksportöörid võlgnevad riigile trahvina 1929 a. müümatajäänud valuuta eest tildsummas 255.305 kr. Vaatamata sellele, et Riigikontrolli poolt korduvalt juhiti ministeeriumi tähelepanu selle summa sissenõudmise vajadusele, ei ole seda siiaajani teostatud, olgugi et enamjagu tuluvõlgnikest on täiesti maksuvõimelised.

Majanduseministeerium on eelmiste aastate eeskujul ka aruandeaastal korraldanud mõningate väärtpa-berite ülesostmist kursi hoidmise eesmärgiga vaatamata sellele, et eelmisel aastal juhiti Riigikontrolli poolt ministeeriumi tähelepanu selle toimingule kahjulikkusele riigikassa seisukohalt.

Aruandeaastal pandi Majanduseministri määrustega kokkuleppel Riigikontrolöriaga maksma uus riigikulude ja uus riigitulude arvepidamise ja aruandmise kord. Nende määrustega vabastati Majanduseministeeriumi rahanduseosakond riigikulude ja -tulude arvestamisest ja ka aruandmisest Riigikontrollile ja riigikulude ja -tulude üksikasjalik arvestamine ja ka aruandmine Riigikontrollile tehti nimet. määrustega Eesti Panga ülesandeks. Kuna maksmapandud määrustega vabastati Majanduseministeerium riigikulude ja -tulude üksikasjalisest arvestamisest ja aruandmisest Riigikontrollile, võis ministeerium likvideerida riigikulude ja -tulude arvestamise toimkonnad, mille tagajärjel vähenes ministeeriumi vastava osakonna ametnikkude arv 53-lt 27-mele, mis annab koosseisude koondamise tõttu aastas kokkuhoidu 35.700 kr.

Tegovus.

Uute määruste maksmapanemisega riigikulude ja -tulude alal, Majanduseministeerium võis vähendada ministeeriumi koosseisu ja selle tagajärjel vähenesid riigi väljaminekud ja kuna uute määruste kohaselt Eesti Pangale tehtud ülesandeks riigikulude ja -tulude arvestamine ja aruandmine Riigikontrollile korrapäraselt sünnib, tuleb lugeda otstarbekohaseks uute määruste maksmapanemist riigikulude ja -tulude alal.

Peale selle anti üle aruandeaastal kõigi riiklikkude fondide valitsemine Pikalaenu Pangale. Fondide valitsemise koondamist ühtekokku Pikalaenu Panka tuleb pidada otstarbekohaseks, kuna võrreldult eelmise korraga on saavutatud asjaajamises tööjõu kokkuhoidu, sest Pikalaenu Pangalt nõuab valitsemine umbes 2,5 inimese tööd.

1931 a. lõpupoole esiletõusnud tarviduse tõttu kaitsta väliskaubanduse aktiivsust pandi maksma rida väliskaubandust korraldavaid seadusi. Riigikogu poolt 6. nov. 1931 a. vastuvõetud „Kaupade sisseveo korraldamise seaduse“ järel riik võib kasutada sisseveoainuõigust kas oma asutiste kaudu või võimaldades sisseveoõiguse kasutamist Vab. Val. poolt määratavatel alustel omavalitsustele, eraisikutele ja eraasutistele. Selle seaduse alusel väliskaupade sisseveo korraldamine ja sisseveolubade väljaandmine tehti ülesandeks Majanduseministeeriumi kaubanduse-tööstuseosakonnale. Ühenduses uute ülesannetega ei ole suurendatud Kaubanduse-tööstuseosakonna koosseisu. Kaupade sisseveo korraldamise seaduse maksmapanemise tagajärjel langes sissevedu tunduvalt, mille läbi on läinud korda tõkestada välisraha äravoolu.

Teravilja kaitseaduse alusel teostas Majanduseministeerium aruandeaasta rukki kokkuostu teist korda. 1931 a. sügise ca 44.000 tonnilisest rukkisaagist esines müügipakkumisega riigile 14.233 põllupidajat, pakkudes müüa 19.073 to. Tegelikult osteti aga rukist 12.100 põllupidajalt 12.610 to. 1.958.470 kr. eest, mis teostus Majanduseministeeriumi poolt määratud ostutoimkondade ja kahe ühistegelise ettevõtte kaudu. Kokkuostetud rukki keskmine erikaal oli 121 holl. naela ning sellega arvestades kujunes kilogrammi keskmiseks hinnaks 15,5 senti. Väliturult ostetav rukis maksis aga samal ajal 7—9 senti kilogramm, millest nähtub, et aruandeaastal põllupidajaile-rukkimüüjaile rukki arvel on juure makstud ca 6 senti kilogrammilt.

Eelmise aasta lõikusest kokkuostetud rukkist jäi aruandeaasta aluks riigi- ja eraettevõtete ladusesse ca 28.000 to., seega tõusis tagavara aruandeaasta rukki kokkuostu lõppemisel ca 40.600 tonnini. Tähen- datud kvantumi kokkuostu-, veo- ja hoiukulud tõusid aruandeaastal kuni 394.528 kr. ehk 0,96 senti kilogr.

Eelmise aasta praksis näitas, et rukki hoidmine eraettevõtete ladudes läheb liiga kalliks, mille tõttu paigutati 1931 a. lõikuse rukkist suurem osa ca 10.000 to. Majanduseministeeriumi poolt üürile võetud ladudesse, kus rukki eest hoolitsemist ja järelevalvet teostab Majanduseministeerium oma ametnikkude kaudu, mille ülalpidamine märksa odavam. Peale selle on praksis näidanud, et eraettevõtetes rukki hoidmine ei ole teostunud igakord vilja hoiunõuete kohaselt, vaid rukis hoitakse liiga paksudes kihtides, umbsetes ruumides, kuna ümberkühveldamist pole tehtud üldse, mille tõttu võib vili muutuda pikema aja seismisel toiduks kõlbmatuks.

Kokkuostetud riigirukkist on aruandeaasta lõpuks järele jäänud ca 31.600 tonni, seega realiseeritud ainult ca 9.600 tn. Vähese realiseerimise peapõhjusteks tuleb pidada:

- 1) rukki kõrget hinda, mille tõttu vähenes siseturu üldtarvidus tunduvalt;
- 2) vabaturul oli saada rukkist umbes 2 senti kilogrammilt odavamalt riigimonopoli rukkist. Viimane nähtus on seletatav sellega, et ühed põllupidajad jätsid omale suuremaid tagavarasid, kui neil tegelikult oli vaja, kuna teised piirasid tarvidust ja paigutasid kokkuhoitud osa vabaturule.

Mis puutub rukkitagavarasse, eriti 1930 a. lõikusest, siis tuleb tähendada, et selle edaspidine hoidmine ladudes on seotud riisikoga rukki kõlbmatuks muutumise mõttes.

Maksudevalitsus.

Otsemaksude ala.

Puudused.

Maksudevalitsuse otsemaksude alal tuli ilmsiks puudusi teenistusetasus, päeva- ja sõiduraha, arstiabi- ja ametnikkude ümberpaigutusekulude väljamaksmise alal, mille tagajärjel jäi esialgu õigeks tunnistamata 304.82 kr., mis seni tasumata.

Tuludokumentide revideerimisel selgus, et mitmel juhul oli määratud ekslikult vähem maksu või jäetud maksustamata maksuobjektid, mille tagajärjel nõuti juuremaksu aruandeaastal 17.152.41 kr., millest õiendati 12.879.99 kr., sellest rahas tasumisega 6.870.16 kr. ja maksude kõrgendamisega 6.009.83 kr., mis veel tasumata. 1931/32 eelarveaasta dokumentide järgi on aga seni juuremaksu nõutud 5.554.55 kr.

Peale selle tuli ilmsiks, et end. Tulumaksu Peakomitee otsusega 14. II. 1929. a. Nr. 803 on tulumaksuseadust ebaõigelt tõlgitsetud ja selle tagajärjel tulumaksu vähem määratud 1.481 kr. Tulumaksu Peakomitee eelpoolnimetatud otsust on käsitanud jaoskonna tulumaksukomitee ja selle tõttu ühel juhul määratud vähem tulumaksu 2.124 kr. Need maksumääramise otsused on astunud seadusejõusse ja nende ümberotsustamiseks puudub alus, sest maksustamisotsuste ümberotsustamist võib ette võtta ainult uute asjaolude ilmsikstulekul.

Eelolevast selgub, et end. Tulumaksu Peakomitee tegevuse läbi oli riigil vähem tulusid 3.605 kr. Tulumaksu Peakomitee eeltähendatud otsus on Riigikontrolöri poolt teatavaks tehtud Majanduseministrile.

Eelkontrolli teostamisel Riigikontroll jättis viseerimata ühe tagasimaksukäsu 5.190.08 kr. peale, sest maksu vähendamisel maksukomitee oli Riigikontrolli arvates ebaõigelt tõlgitsenud tulumaksuseadust ja selle tõttu maksu vähem määranud 3.687 kr. võrra, mida tunnistas ka Tulumaksu Peakomitee ja kõrgendas selle võrra maksu.

Otsemaksude tulude arvestamine ja aruandmine ei paranenud võrreldes eelmise aastaga. Maksudevalitsus esitas küll otsemaksude tulude eelarve täitmise ja kassa aruande Riigikontrollile, kuid selles näidatud laekumise ja tagasimaksude ning määramise andmed ei ole kooskõlas maksuametite vastavate andmetega.

1930/31 ja 1931/32 a. a. eelarve täitmise ning kassaaruande lisa nr. 5 võrdlemisel selgus, et viimases aruandes on näitamata jäänud tuluvõlad ptk. VII §§ 2 ja 6 järgi 84.535.72 kr. ja 247.437.31 kr., samuti ka nende võlgade vähendused ja seisud aruandeaasta lõpul.

Majanduseministeeriumi, eriti aga Maksudevalitsuse ametnikud on saanud peale palga mitmesuguseid lisatasusid. Nimelt võetakse riigimaksuvõlgade sissenõudmisel lisaraha, millest läheb linnades ja alevides 50% ja väljaspool linnu ja aleveid — 75% sissenõudja isiku kasuks, mis kantakse politseideposiiti, kuna ülejäänud osa, s. o. 50% ja 25% kantakse Otsekoheste Maksude Peavalitsuse (Maksudevalitsuse) deposiiti ja võib Majanduseministri loaga ära tarvitatud saada otsemaksude ametkonna ja renteide (Eesti Panga osakondade) teenijate gratifikatsioonideks (RT nr.nr. 4 ja 75 1921 a. seadus nr.nr. 31 ja 111). Samuti võetakse tolliseadustiku § 190 II osa ja § 232 põhjal lisatolli 3% tollisummast või 1/2% kuus tasumata tollisummast, kusjuures § 232 põhjal võetavast lisatollist pool kantakse riigituludesse, kuna teine pool, samuti ka § 190 II osa põhjal võetav lisatoll kantakse Maksudevalitsuse ja tolliasutiste deposiiti ning jagatakse § 43 põhjal ametnikkudele autasuna. 1931/32 eelarveaastal on makstud Majanduseministeeriumi ametnikkudele lisatolli summadest 67.473.77 kr. (61.670.36+5.803.41) ja lisaraha summadest 57.075 kr., kokku 124.548.77 kr. Lisarahasummasid on samal ajal politseiametnikkudele jagatud 70.580.29 kr. Kuna lisatasude maksmist üksikutele ametnikkudele — pealegi tegevuse eest, mis nende otsekoheste ülesannete hulka kuulub — põhjendatuks ja otstarbekohaseks ei saa pidada seda enam, et isegi ületunnitööde eest tasumaksmine on keelatud (Vabariigi Valitsuse otsus 19. X. 1932 a.) ning silmas pidades riigikassa seisukorda ja asjaolu, et üksikute ametnikkude lisatasud ületavad 1.600 kr. aastas, arvab Riigikontroll, et eelpoolnimetatud lisaraha- ja lisatollisummade jagamine ametnikkudele tuleks lõpetada ja need üle kanda riigitulude arvele, muutes maksvaid seadusi lisaraha ja lisatolli võtmise kohta. Sellekohase ettepanekuga esines Riigikontrolör Vabariigi Valitsuse ees, paludes teha korraldust gratifikatsioonide ja autasude maksmise seismapanemiseks kuni seaduste muutmiseni.

Veneaegsed aruandvad ettevõtted, millede kapitalid kuldbilansside seaduse (RT 2 — 1926) põhjal ümber hinnati, on maksude suhtes soodustatud seisukorras. Nimelt võetakse kapitalimaksu eeltähendatud seaduse § 14 märkuse põhjal ümberhindamata põhikapitali pealt, kuna tulu- ja kasuprotsendimaksude määramisel arvesse võetakse ümberhinnatud põhikapital. Selle tõttu näiteks ettevõtte, mille veneaegne põhikapital 3.000.000 rbl. ümber on hinnatud 6.000.000 kr. peale ja mis kasu annab 180.000 kr., maksab ainult kapitalimaksu põhikapitali 30.000 kr. (3.000.000 rbl.) pealt 1% = 300 kr., kuna ta kasuprotsendi- ja tulumaksu alla ei lange otsemaksude seaduse § 516 ja tulumaksu sead. § 21 tähendus 1 põhjal, sest kasu on alla 3% ja 5% ümberhinnatud põhikapitalist. Kuldbilansside seaduse § 14 märkus tuleks muuta selles mõttes, et mitte üksnes kapitalimaksu, vaid üldse maksude määramisel ei võeta arvesse põhikapitali- summa muutusi, mis tekkinud tähendatud seaduses ettenähtud korras bilansside ümberhindamise tagajärjel.

Tollitulused laekus 1931/32 a. järgmiselt:

Tulude nimetus	Tegelikud tulud		1931/32 a. tegelikud tulud laekunud rohkem (+) või vähem (—) võrreldes 1930/31 a. tuludega	
	1931/32	1930/31	Kr.	%
Sisseveotoll	18.083.971	19.634.043	—1.550.072	—7,9
Väljaveotoll	52.019	96.204	—44.185	—45,9
Lisatoll	58.173	42.636	+15.537	+36,4
Kantseleimaks	70.382	76.118	—5.736	—7,5
Trahvid	33.890	22.524	+11.366	+50,5
Mitmesugused tulud	89.685	112.295	—22.610	—20,1
Kokku	18.388.120	19.983.820	—1.595.700	—7,9

Tegevus.

Soovitavad muudatused maksvates seadustes.

Tolli ala.

Tulud.

Tulud aruandeaastal vähenesid võrreldes 1930/31 a. laekunud tuludega 7,98 ja eelarvega 10,7% võrra.

Võrreldes 1930/31 a. tuludega vähenemine oli peaaesjalikult sisseveotolli (8%) ja väljaveotolli (46%) alal. Nimetatud vähenemine oli tingitud 20. juulist 1931 a. maksma pandud tollimääradest, milliste järele suurema osa tööstuse toorainetelt tollimäärad kas kaotati, või tunduvalt vähendati, samuti ka paljud välja-veetavad artiklid (loomanahad ja saadused, puusaadused j.n.e.) tollivabaks anti. Väliskaupade sissevedu oli eelarveaasta viimasel poolel üldiselt takistatud kitsendustega, mis maksma pandi sisseveokaupade korraldamise ja välisvaluuta liiklemise seaduste näol, milline asjaolu on mõjutanud ka tollitulude laekumist.

Suurenenud on tollitulude alal võrreldes eelmise eelarveaasta tuludega lisatolli summad 36% ja trahvi-summad 50%. Nimetatud tulude laekumine kannab rohkem juhuslikku iseloomu. Trahvisummade suu-renemine oli tingitud peamiselt viimastel aastatel levinenud salakaubaveo tagajärjel määratud rahatrah-vide laekumisest.

Puudused.

1. Tallinna tolliinspeksioonis „Tollimärkide maksude“ arve revideerimisel selgus, et välismaalt sisseveetavate kaupade tollimärkidega varustamise eest võetav tollimärkide külgepanemise maks antakse täiel määral Tallinna börsi ja Sadama Artellile. Nii makseti Tallinna Börsi ja Sadama Artellile iga külge-pandud plommi eest 2 senti, kuna artell oma töölistele, kellest igaüks keskmiselt päeva jooksul 400 plommi külge kinnitas, maksis 2 kr. päevas, seega teenides iga tööliselt vahetasuna päevas 6 kr.

Riigikontroll pidas sarnast tasumaksmist artellile põhjendamatuks, juhtides viimasele ka Maksude-valitsuse tähelepanu, mille tagajärjel uue lepingu sõlmimisel Tallinna Börsi ja Sadama Artelliga tasunor-misid vähendati kuni 50%, seega andes riigile lisatulusid 1.500—2.000 kr. aastas.

2. Tallinna tolliinspeksiooni poolt tasuti kohtupristavite ja politsei kaudu sissenõutud tollitrahvide sissenõudekulud salakauba asjaajamise kulude avansist, mille tagajärjel oli juhtusid, kus sissenõudekulud ületasid sissenõudmisel saadud summa, viimane aga täies ulatuses tolliseadustikus ettenähtud korras jagati. Eeltoodud ebaseaduslikule olukorrale juhiti Riigikontrolli poolt Maksudevalitsuse tähelepanu ning paluti seni praktiseeritud korda muuta selles mõttes, et kohtupristavite ja politsei kaudu sissenõutud tollitrahvide jaotamised edaspidi sünniksid Kr. Kp. S. § 974 põhjal vastavalt Ts. Kp. S. § 958 ja 1060 nõuetele, s. o. kõigepealt sissenõudmisel saadud summast arvatagu maha sissenõudekulud, ning ülejäänud summa jagatagu tolliseadustikus ettenähtud korras. Maksudevalitsus, arvestades Riigikontrolli seisukohaga, muutis seni maksva korra tollitrahvide jagamises, mille tagajärjel aasta lõpuks tolliseaduse alusel riigitulude arvele üle-kantav salakauba asjaajamise kulude ülejääk suureneb.

3. Tallinna Tolliinspeksiooni poolt jagati salakaubamüügist ja -trahvist saadud summad Tolli-seaduse § 451 alusel (s. o. jagamisele tulevast summast 10% salakauba asjaajamise kulude katteks, 40% ri-iigitulude arvele ja 50% salakauba kinnipidajaile) kuigi esialgsed salakaubaveos kahtlustatavad süüdlased hiljem kohtute poolt õigeks mõisteti. Tähendatud seisukohta ei saanud Riigikontroll pooldada, kuna sar-nasel juhul hiljem õige salakaubavedaja ilmsikstegemisel tema tabajad autasust ilma jääksid, sest et sala-kauba autasud juba esialgsete tabajate vahel jagatud. Eeltoodud põhjusel palus Riigikontroll Maksude-valitsust sarnastel juhtudel toimetada jagamist T. S. § 455 korras kui salakaup, mis tabatud ilma kand-jaid või vedajaid tabamata. Viimase seisukohaga ühines ka Maksudevalitsus, muutes Tallinna tolliinspekt-sioonis senist autasude jagamise korda.

4. Kreenholmi puuvillasaaduste manufaktuuri osaühisuse poolt veeti 1930/31 ja 1931/32 eelarve-aastate jooksul välismaalt sisse elektrijõujaama sisseseadeosad, makstes neilt sisseveotoll deposiiti. Hiljem esines osaühisus Majanduseministri kaudu Vabariigi Valitsuse ees palvega vabastada nimetatud sissesead-eosad sisseveotollist ja tagasi maksta nende poolt deponeeritud sisseveotoll kogusummas 73.168.15 kr. Riigi-kontroll, läbi vaadates üksikasjaliselt Majanduseministri poolt vabastamiseks ettepanud summa, leidis, et see ei kuulu täiesti tagasimaksmisele, kuna seal hulgas leidis esemeid, millised elektrijõujaama osade hulka ei kuulu, nagu tööriistad, tagavaraosad j.n.e., samuti ka lisatollisummad, mis juba tolliametnikele välja makstud. Selle tõttu vähendati Majanduseministri poolt ettepanud summat 10.576.56 kr. võrra, millise vähendatud summa ka Vabariigi Valitsus Majanduseministri ettepanekul kinnitas.

5. Kaebuste tagajärjel, nagu tuleks vastavate määruste kohaselt välismaale ületöötamiseks saadetavate kodumaa puuvillaste kangaste asemel Eestisse tagasi välismaa saadused, saades seega nende tollisoodustuste osaliseks, mis lubatud ainult kodumaa saadustele, juhtis Riigikontroll Majanduseministeeriumi tähelepanu eeltoodud asjaolule, paludes vastavaid kaitseabinõusid tarvitusele võtta võimalikkude arusaamatuste ärahoidmiseks. Majanduseministeerium oma vastuses teatas, et on võimatu leida teisi kaitseabinõusid peale juba määrusega elluviidud abinõude.

Riigikontrollil, peale vastavate katsete korraldamist, läks korda saada erilise koosseisuga tempelvärve, mille jäljendid puuvillariidel jäävad püsima ka pärast riide ümbertöötamist.

Sellest Majanduseministeeriumile teatades Riigikontroll palus võtta kaalumisele välismaale ümbertöötamiseks saadetud puuvillaste kangaste märkimise tähendatud tempelvärvidega ja vastavalt muuta seni maksvaid määrusi, milline ettepanek Majanduseministeeriumi kaubanduse-tööstuseosakonna poolt otstarbekohaseks tunnistati ja määrused vastavalt muudeti.

6. Riigitulude kassa korra määruse alusel Maksudevalitsuse poolt esitati kuni 1931/32 aastani tollitulude aruanded vorm nr. 10, milliste aruannete lahtrid 3 (tulumaksjaile määratud summad) ja 4 (tehtud vähendused ja kustutused) ei sisaldanud kassa korra määruse kohaselt kõiki määratud tolli ja muid makse, mis hiljem Vabariigi Valitsus, Majanduseministri ja Maksudevalitsuse direktori otsuste alusel vähendati või ära jäeti. 1930/31 eelarveaasta tollitulude aruande revideerimisel juhtis Riigikontroll Maksudevalitsuse tähelepanu eeltoodud asjaolule, paludes vastavalt parandada aruannet, mis aga kuni 1930/31 a. „Riigikontrolli ülevaate“ ilmumiseni ei annud tulemusi.

Edaspidisel kirj vahetusel Majanduseministriga selgus, et tolliasutistes seni maksva korra alusel on võimalik tuluaruande vorm nr. 10 laht. 3 ja 4 täiendada kõigi nõuetavate summadega, milline korraldus ka Majanduseministri kirjaga 3. III. 1932 a. nr. 10014 Maksudevalitsusele teatavaks tehti, võimaldades seega tuluaruande vorm nr. 10 laht. 3 ja 4 Riigikontrolli poolt õigeaks tunnistada.

7. Faktiilist kontrolli teostati aruandeaastal 59 korral, sellest kaupade kontroll-revideerimisi 24 korral. Vähemaid puudusi ja kõrvalekaldumisi leiti 24 juhul, mille tagajärjel juuremaksu nõuti 744.14 kr., millest õiendatud 740.20 krooni.

8. Järelokrolli teostamisel leiti, et riigitulude alal oli vähem määratud ja võeti selgitamisele tolli ning sadamamakse 2.495.90 kr., millest õiendatud 30.58 kr. Deposiitsummade alal oli vähemvõtteid ning võeti selgitamisele 463.46 kr., mis seni õiendamata.

Deposiitsummade väljamineku osas võeti selgitamisele 338.64 krooni, mille kohta revisjon veel kestab.

Soodustused tollimaksude tasumisel. Tallinna tolliinspeksiooni juures alaliselt kauplejatele isikutele ja ettevõtetele T. S. § 245 alusel tollimaksude tasumiseks lubatud krediidist, milline Majanduseministri vastava otsuse põhjal pidi aruandeaasta lõpuks likvideeritama, oli tasumata 1. aprilliks 1932 a. 169.983 kr.

Aruandeaastal oli tunduvalt piiratud krediite ning nõutud endiste võlgade tasumist, nagu alltoodud tabelist selgub:

Kauplejate liigid	Oli 1. IV. 1931 arv	Võlasumma 1. IV. 1931 Kr.	Oli 1. IV. 1932 arv	Võlasumma 1. IV. 1932 Kr.	Aruandeaasta jooksul vähenenud	
					Arv	Võlasumma
Ekspediitorid	17	866.517	1	8.700	16	857.817
Kaupmehed	11	420.549	2	141.024	9	279.525
Töösturid	9	341.479	1	20.259	8	321.220
Kokku	37	1.628.545	4	169.983	33	1.458.562

Nii vähenes aruandeaasta jooksul isikute ja ettevõtete arv 33 võrra ja vana võlgade arvel tasuti 1.458.562 kr. Aruandeaasta lõpuks on alale jäänud 4 ettevõtet 169.983 kroonilise võlasummaga, milline summa võlgnikkude arvele kantud.

Tegevus.

1931/32 eelarveaasta jooksul oli edasilükatud tollimaksude tasumisi 4.574.754.90 kr., millelt % arvel saadud 14.265 kr.

Tollimaksudest vabastamised. Aruandeaastal oli tollimaksudest vabastamisi kogusummas 1.802.302 kr., moodustades seega 1931/32 a. laekunud tollituludest 10%. Vabariigi Valitsuse, Majanduseministri ja Maksuvalitsuse direktori otsuste alusel oli vabastatud eraisikutele ja ettevõtetele 1.363.160 kr. sisseveotollimaksusid, kuna möödunud eelarveaastal sama arv oli 642.179 krooni ja 1929/30 a. 345.343 krooni, seega eraisikute ja ettevõtetele sisseveotollimaksudest vabastatud summa kahe aasta kestel kasvanud kolmekordseks, kuna laekunud sisseveotollisummad sama ajavahemikul olid keskmiselt 5% võrra vähenenud.

Jälgides antud soodustusi sisseveotollimaksude näol üksikute alade järgi, selgub, et aruandeaastal vabastatud sisseveotollisummadest langes tööstustele nende poolt sisseveetud tööstussiseseadete peale 168.684 kr. ehk 13% ärajäetud sisseveotollisummadest, toorainetelt tööstustele 150.401 kr. ehk 12% kogu ärajäetud sisseveotollisummadest, toiduainetelt (nisujahu ja manna) 35.605 kr. ehk 3% ja kodumaasaadustelt (tekstiilkaubad) nende tagasiveo puhul välismaalt 36.308 kr. ehk 3% kogu ärajäetud sisseveotollisummadest. Ülejäänud 972.162 kr. ehk 69% kogu ärajäetud sisseveotollisummadest langeb mitmesuguste esemete ja kandeasjade (toetusks saadetud riided, pärandusesemed j.n.e.) arvele.

Eksportfirmadele toorainete sisseveotollitagasimaksimine. Majanduseministri poolt välja antud määruste alusel makseti tagasi eksportfirmadele sisseveotollimaks toorainetelt, mis tarvitatud nende poolt välja veetud eksportsaaduste valmistamisel. See kujutab teatud preemiamaksimist eksportkaupadele, kuna toorainete sisseveotollitagasimaksimise juures ei nõuta eksportööridelt tollikviitungite esitamist nende poolt tasutud toorainete sisseveotollimaksude üle (välja arvatud võitunnimaterjalide, nisujahu ja nisuterade kohta). Toorainete sisseveotollimäärade tõstmise puhul on vastavalt ka tõstetud eksportsaaduste pealt tagasimaksumäärasid, mille tagajärjel eksporttööstustele, kes olid soetanud madalama tolliga suuremad toorainete tagavarad, tasuti eksportsaaduste pealt toorainete sisseveotoll kõrgendatud määrade järele. Nii on aruandeaastal laekunud sisseveotollisummadest tagasi makstud 251.760 kr., moodustades seega 1,5% 1931/32 a. laekunud sisseveotollimaksudest.

Aruandeaastal toorainete sisseveotollitagasimaksudest langes ekspordeeritud maiusainete valmistamisel tarvitatud toorainetele (šokolaad, šokolaadikompekid, karamell, biskviit j.n.e.) — 83.656 kr. (1930/31 a. 64.870 kr.) ehk 33% kogu toorainete tagasimaksudest; ekspordeeritud võitunnimaterjalidele 53.380 kr. (1930/31 a. 45.063 kr.) ehk 21%; ekspordeeritud paberile ja tselluloosile 45.400 kr. (1930/31 a. 53.560 kr.) ehk 18%; ekspordeeritud kunstvõile 24.239 kr. ehk 9,6%; ekspordeeritud kunstsarvele 15.082 kr. (1930/31 a. 20.851 kr.) ehk 6%. Ülejäänud vähemate eksportartiklite (tulitikude, tekstiilsaaduste, telefoniaparatuuride j.n.e.) peale langeb 12,4% aruandeaastal kogu tagasimakstud toorainete sisseveotollimaksudest.

Piiritusemonopoli erikulud 1931/32 aruandeaastal olid 2.826.828 kr. eelmise aasta 3.760.836 kr. vastu, seega 934.008 kr. ehk 24,8% võrra vähemad. Kulude jaotust kujutab alljärgnev tabel:

Kulude nimetused	1931/32 a.	1930/31 a.	Rohkem (+), vähem (—)	
			Kr.	%
Piirituseost	1.756.800	2.735.671	—978.871	—35,8
Piiritusepuhastus	139.646	142.645	—2.999	—2,1
Materjalid	66.054	57.228	+8.826	+15,4
Pudelid ja kastid	141.611	94.628	+46.983	+49,7
Tööliste tasu	81.336	73.695	+7.641	+10,4
Jõukulu	11.601	12.626	—1.025	—8,1
Vedu	154.553	151.627	+2.926	+1,9
Komisjonitasud	472.947	490.426	—17.479	—3,6
Piiritusekindlustus	285	2.145	—1.860	—86,7
Betriivalmistus	1.995	145	+1.850	+1.275,9
Kokku	2.826.828	3.760.836	—934.008	—24,8

Tunduvalt on vähenenud piirituse ostukulud, mis seletatav sellega, et piiritusevabrikutelt tellitud toore piirituse eest makseti odavamalt hinda kui eelmisel aastal ja et aruandeaastal osteti vähem piiritust kui eelmisel eelarveaastal. Kulude vähenemist on mõjutanud veel riigipiirituse- ja viinamüügi langus ja nimelt piirituse puhastamiskulude, tööstuses kütteainete tarvitamise ja komisjonitasude alal. Tõusnud on kastide ja pudelite ostukulud, materjalide soetamiskulud, tööliste tasu ja veokulud. Mis puutub kuludesse kastide ostu alal, veokuludesse ja osaliselt ka tööliste tasusse, siis on need kulud suurenenud seotises (Kartuliühingute Liidu ja Tallinna piiritusevabrikantide ühisuse Rosen ja Ko-ga sõlmitud lepingu alusel) Soome saadetud viina valmistamisega ja kujutavad enesest üleminevaid kulusid, mis riigile maksetakse tagasi lõpparve tegemisel. Pudelite ja materjalide ostukulude suurenemine on tingitud väheseks jäänud tagavarade täiendamisega.

Tulusid on aruandeaastal laekunud: piiritusemonopolist 11.823.756 kr. ja aktsiisimaksudest 4.555.595 kr. Võrreldes eelmise aastaga on piiritusemonopoli tulud üldiselt vähenenud 620.278 kr. ehk 5% võrra, kusjuures piirituse, viina ja alamsortide müügist on sisse tulnud 11.559.838 kr., s.o. 800.792 kr. ehk 6,5% võrra vähem kui eelmisel aastal, mis on seletatav riigipiirituse ja -viina tarvitamise langusega. Mitmesuguseid tulusid piiritusemonopoli alal on laekunud 263.918 krooni eelmise aasta 83.404 kr. vastu, seega 180.514 krooni ehk 216,4% võrra rohkem. See suurenemine on juhuslik ja on tingitud möödunud aastatel riigituludesse üle kandmata jäänud omavalitsusemaksu ülejääkide ülekandmisest riigituludesse käesoleval aruandeaastal. Aktsiisitulud kogusummas, võrreldes eelmise aastaga, vähenesid 71.721 kr. ehk 1,5% võrra. Üksikute tulunomenklatuuri jaotuste järgi vähenesid tulud tunduvalt õllelt (11,7%), pärmilt (11,7%) ja mitmesuguste tulude alal (19,6%), mis on seletatav õlle ja pärimi tarvitamise ja trahvidest sissetuleku vähenemisega. Suurenemist näitavad aktsiis paberossikestadelt (14%), patendimaksud (13,4%) ja aktsiis piirituselt (7.571 kr. ehk 1548,3%). Aktsiisi paberossikestadelt on saadud rohkem aktsiisimaksu määra tõstmise tõttu, patendimaksutulud suurenesid tubaka patendimaksu tõstmisest ja aktsiisi piirituselt on rohkem sisse tulnud piirituse ülenormikao suurenemise tõttu kuritarvituste ja lubatud kaomäära vähendamise tagajärjel.

Faktilise kontrolli korras revideeriti aktsiisivalve alla kuuluvaid asutisi 81 korral, kusjuures 28 korral tulid ilmsiks mitmesugused puudused, mis enamikus seisid korratus raamatupidamises. Puudustele juhiti Maksudevalitsuse tähelepanu ja paluti nende kõrvaldamist.

Riigipiirituse ümbertöötamist viinaks ja piirituse ning viina täitmist pudelitesse toimetatakse kahes viinatehases Tallinnas ja Tartus, kusjuures aruandeaastal täideti pudelitesse piiritust, viina ja denaturaati järgmiselt:

	Piiritus		Viin		Lauaviin				Denaturaat		
	0,75 lt.	0,25 lt.	0,75 lt.	0,25 lt.	40%		45%		3 lt.	0,75 lt.	0,6 lt.
					0,5 lt.	0,25 lt.	0,5 lt.	0,25 lt.			
P u d e l i t e s											
Tallinna viinatehas	49.962	433.880	4.158.582	3.871.872	10.772	22.440	10.060	26.360	—	234.676	187.145
Tartu viinatehas	18.772	160.888	1.556.920	1.472.000	—	—	—	—	335	52.580	88.252
Kokku	68.734	594.768	5.715.502	5.343.872	10.772	22.440	10.060	26.360	335	287.256	275.397

Tallinna viinatehases sünnib viina täitmine pudelitesse automaatmasinatega, piirituse ja lauaviina täitmine käsitsi, kuna Tartu viinatehases täidetakse nii piiritust kui ka viina käsitsi. Võrreldes pudelite täitmist aruandeaastal Tallinna viinatehases automaatmasinatega ja Tartu viinatehases käsitsi, Tallinna viinatehas, töötades automaatmasinatega pudelite pesemise ning loputamise, pudelite täitmise, korkimise, etikettimise, praakimise, korkide lõikamise, lakkimise, pitseerimise ja pudelite laualt koristamise aladel tarvitas

1/4 liitriliste pudelite täitmisel 15 1/2 tööjõudu,
 3/4 " " " " 17 " "

Tulud.

Puudused.

Tegevus.

kujuures täitmise norm 8-tunnisel tööpäeval nimetatud tööliste arvu peale $\frac{1}{4}$ lt. pudelite täitmisel oli 12.576 pud. ehk 811,4 pud. ühe töölise kohta, $\frac{3}{4}$ lt. pudelite täitmisel — 13.060 pud. ehk 768,2 pud. ühe töölise kohta. Tartu viinatehas, töötades käsitsi ülalnimetatud aladel, tarvitas $\frac{1}{4}$ või $\frac{3}{4}$ lt. pudelite täitmisel $12\frac{1}{2}$ tööjõudu normiga 8.000 $\frac{3}{4}$ lt. või 12.000 $\frac{1}{4}$ lt. pudelit 8-tunnisel tööpäeval, s. o. iga töölise peale langes 960 $\frac{1}{4}$ lt. või 640 $\frac{3}{4}$ lt. pudelit. Seega töötas Tartu viinatehas käsitsi $\frac{1}{4}$ lt. pudelite täitmisel kiiremini kui Tallinna viinatehas automaatidega ja nimelt 148,6 pudelit iga laudkonna töölise kohta 8-tunnisel tööpäeval. Samuti ei näita $\frac{3}{4}$ lt. pudelite täitmine automaatidega Tallinna viinatehases suurt paremust võrreldes Tartu viinatehasega, mispärast Riigikontroll arvab, et Tallinna viinatehases pudelite täitmise automatiseerimine ei ole otstarbekohaselt läbi viidud ja et täitmisnormid on väiksed. Samuti on Tallinna viinatehases käsitsi täitmisnormid vähemad kui Tartu viinatehases; nii oli norm 5 töölise kohta $\frac{1}{4}$ lt. pudelite täitmisel 3.360 pud. ehk 672 pud. ühe töölise peale ja $\frac{3}{4}$ lt. pudelite täitmise norm 7 töölise kohta 4.320 pud. ehk 617,1 pud. ühe töölise peale. Võttes aluseks pudelite pesemise ning loputamise, täitmise, korkimise, etikettimise, praakimise, korkide lõikamise, pudelite lakkimise, pitseerimise, laualt koristamise ja väljaandmise jaoskonda toimetamise, samuti ka etikettide tembeldamise, korkide sõelumise, pesemise, klaasipuru koristamise ja praakviina väljakallamise aladel 8-tunnisel tööpäeval töötavate tööliste palgad ja ülalnimetatud täitmisnormid, kujuneb tööjõu maksus Tallinna ja Tartu viinatehastes järgmiselt:

	Automaatmasinatega täitmine				Käsitsi täitmine			
	Üldmaksus Kr.		1 pudeli kohta (snt.)		Üldmaksus Kr.		1 pudeli kohta (snt.)	
	0,75 lt.	0,25 lt.	0,75 lt.	0,25 lt.	0,75 lt.	0,25 lt.	0,75 lt.	0,25 lt.
Tallinna viinatehas	34,65	31,80	0,27	0,25	14,01	10,04	0,32	0,30
Tartu viinatehas	—	—	—	—	25,25	25,25	0,32	0,21

Sellejuures maksab üks 8-tunniline tööpäev Tallinna viinatehase täitmisjaoskonnas keskmiselt 184 senti ja Tartu viinatehase täitmisjaoskonnas 180 senti.

Tallinna ja Tartu viinatehaste täitmisjaoskondades aruandeaasta jooksul täidetud ja täitmisel purunenud pudelite ning sellest tekkinud kahjude kohta annab ülevaate alljärgnev tabel:

	Pudeli mahutus	Täitmisjaos- konnas täi- detud pude- leid	Täitmisjaos- konnas puru- nes pudeleid	Purune- mise %	Pudeli hind	Purunenud pudelite väärtus	Ühe täidetud pudeli kohta purunemine
	(lt.)	(tk.)	(tk.)		(snt.)	(kr.)	(snt.)
Tallinna viinatehas	0,75	4.208.544	58.497	1,4	28	16.379,16	0,39
Tartu „	0,75	1.575.692	11.104	0,7	28	3.109,12	0,20
Tallinna „	0,5	20.832	889	4,3	23	204,47	0,98
Tartu „	0,5	—	—	—	—	—	—
Tallinna „	0,25	{ 4.305.752	53.427	1,2	13,5	7.212,65	0,17
		{ 48.800	605	1,2	15,0	90,75	0,19
Tartu „	0,25	1.632.888	9.771	0,6	13,5	1.319,09	0,08

Nagu tabelist näha, oli Tallinna viinatehase täitmisjaoskonnas purunenud pudelite % ja sellest tekkinud kahju 1 täidetud pudeli kohta võrreldes Tartuga kahekordne.

Pudelite kao %% viinatehaste kõikide jaoskondade kohta olid aruandeaastal:

Tallinnas	Tartus
0,75 lt. — 1,93%	0,75 lt. — 0,67%
0,5 „ — 1,71%	0,5 „ — 0,04%
0,25 „ — 1,73%	0,25 „ — 0,63%
0,6 „ — 2,40%	0,6 „ — 0,50%

Seega olid kaod Tallinnas tunduvalt suuremad kui Tartus. Ka korkide kadu Tallinna viinatehase täitmis- ja denaturaadijaoskondades oli suurem kui Tartu viinatehases. Nii on aruandeaasta jooksul Tallinna viinatehase täitmis- ja denaturaadijaoskondades tarvitatud suuri korke 4.498.144 tk. ja väikesi korke 4.546.272 tk., sellejuures on korgitud pudeleid suurte korkidega 4.464.052 tk. ja väikeste korkidega 4.541.697 tk., seega suurte korkide kadu 34.092 tk. ehk 0,76% ja väikeste korkide kadu 4.575 tk. ehk 0,1%. Tartu viinatehases selle vastu on tarvitatud suuri korke 1.629.637 tk. ja väikesi korke 1.722.550 tk. ning korgitud pudeleid suurte korkidega 1.628.607 tk. ja väikeste korkidega 1.721.140 tk., seega suurte korkide kadu 1.030 tk. ehk 0,06% ja väikeste korkide kadu 1.410 tk. ehk 0,08%.

Ülaltoodud andmeid arvesse võttes tuleb otsusele jõuda, et Tallinna viinatehases pudelite täitmine piirituse ja viinaga on kallim kui Tartu viinatehases, kusjuures Tallinna tehase täitmiskuludele tuleb juure arvata veel automaatmasinate jõukulu ja nende remontimise tööjõu maksus, mis Tartu viinatehasesel ära langeb.

Selgitamisele võetud summade lahendamine.

Faktilise revisjoni korras selgitamisele võetud summade lahendamist Majanduseministeeriumi alal näitab alljärgnev tabel:

Aruandeaasta/liik	Jäi lahendamata 1. IV 1931 a.	Aruandeaastal võeti selgitamisele	Kokku	Selgitamisele võetud summadest on lahendatud:								Kokku	Jäi lahendamata 1. IV. 1932 a.	
				seletuste ja dokumentidega	tasumisega		riigitulude arvele	krediidi või summa- de uuend. arvele	kaulu riigi kanda võtmisega (kust.) vastava ülemuse otsuste põhjal	juure- või tagasimak- suks. k/raam. seaduse- jõusse ast. ots. põhjal	riigivõlg. nimek. ülesv. seadusejõusse astum. otsus. põhjal			selgitamisele võtmisega järelkontrolli korras
					Kr.	Kr.								
Tulude alal.														
1929/30 a.	710.57	—	710.57	—	475.57	—	—	—	—	235.—	—	710.57	—	
1930/31 a.	6.656.26	—	6.656.26	—	3.352.11	—	—	—	—	1.505.50	—	4.857.61	1.798.65	
1931/32 a.	—	17.998.80	17.998.80	234	7.058.04	1	419.57	—	—	6.009.83	—	13.722.44	4.276.36	
Kokku	7.366.83	17.998.80	25.365.63	234	10.885.72	1	419.57	—	—	7.750.33	—	19.290.62	6.075.01	
Depositiidide alal.														
1930/31 a.	5.103.21	—	5.103.21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.103.21	
Kõik kokku	12.470.04	17.998.80	30.468.84	234	10.885.72	1	419.57	—	—	7.750.33	—	19.290.62	11.178.22	

Järelkontrolli korras õigekstunnistamata jäetud summade lahendamist Majanduseministeeriumi alal näitab alljärgnev tabel:

Aruandeaasta/ liik	Lahendamata jäänud summad 1. XI 1931 a.	Võeti selgitamisele	seletuste ja dokumentidega	Lahendamata jäänud ja selgitamisele võetud summadest on lahendatud:							Kokku lahendatud	Jäi lahendamata summaksid 1. XI 1932 a.
				riigitulude arvele	tasumisega		riigi kanda võtmisega vastavate ülemuste otsuste põhjal	juure- või tagasim. maaram. Riigik/nõuk. sead. jõusse astunud otsuste põhjal	loobumisega jälgimisest reviid. korras Riigik./ nõuk. otsuste põhjal	riigivõlg. nimek. ülesv. seadusejõusse astunud otsus- te põhjal		
					Kr.	Kr.						
Kulud.												
1927/28 a.	748.—	—	748.—	—	—	—	—	—	—	—	748.—	—
1928/29 a.	9.239.21	—	9.239.21	—	—	—	—	—	—	—	9.239.21	—
1929/30 a.	244.58	—	—	138.20	—	—	72.—	—	—	—	210.20	34.38
1930/31 a.	213.526.99	—	471.29	102.91	—	36.79	—	—	—	—	610.99	212.916.—
1931/32 a.	—	35.354.03	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35.354.03
Kokku	223.758.78	35.354.03	10.458.50	241.11	—	36.79	72.—	—	—	—	10.808.40	248.304.41
Tulud.												
1924 a.	6.243.75	—	6.243.75	—	—	—	—	—	—	—	6.243.75	—
1928/29 a.	32.472.—	—	32.472.—	—	—	—	—	—	—	—	32.472.—	—
1929/30 a.	2.082.47	—	508.—	1.574.47	—	—	—	—	—	—	2.082.47	—
1930/31 a.	2.607.27	—	36.99	252.42	—	—	—	—	—	—	289.41	2.317.86
1931/32 a.	—	2.528.25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.528.25
Kokku	43.405.49	2.528.25	39.260.74	1.826.89	—	—	—	—	—	—	41.087.63	4.846.11
Deposiidid.												
1930/31 a.	—	502.11	427.10	75.01	—	—	—	—	—	—	502.11	—
1931/32 a.	—	802.10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	802.10
Kokku	—	1.304.21	427.10	75.01	—	—	—	—	—	—	502.11	802.10
Riiklikud ettevõtted.												
1931/32 a.	—	360.563.52	—	—	—	—	—	Vab. Val. ots. 360.563.52	—	—	360.563.52	—
Kõik kokku	267.164.27	399.750.01	50.146.34	2.143.01	—	36.79	72.—	360.563.52	—	—	412.961.66	253.952.62

Põllutööministeerium.

Aruandeaastal vähenesid Põllutööministeeriumi riigieelarve kulud võrreldes eelmise, 1930/31., aastaga 6.682.629 kroonilt 5.559.889 kr-le, s. o. 1.122.740.— kr. või 16,8% võrra. Kulude vähenemine sõltus suuresti ministeeriumi koosseisude kokkutõmbamisest, millele järgnes arusaadavalt ka tegevuse üldine koondamine. Ametnikke ja teenijaid oli ministeeriumis:

Kulud.

	1930/31 a.	1931/32 a.
koosseisus	1228	962
ülemääralisi	1810	1796
	Kokku	2758,

seega vähenes ametnikkude ja teenijate üldarv 280 isiku võrra, kulud teenistusetasuks vähenesid 2.633.224 kroonilt 2.439.307 kroonile, s. o. 193.917 krooni võrra.

Üksikasjaliselt vähenesid kulud kõikide eelarve §§ alal, välja arvatud § 10 — avalikud maksud ja kohustused, kus kulu tõusis võrreldes eelmise aastaga 201.489 kroonilt 226.607 kroonile, s. o. 25.118 kr. või umbes 12% võrra. See kulu suurenes kinnisvarade ümberhindamisest tingitud maksude suurenemisest. Veel esineb 1931/32 a. aruandes kulu telefoniliini korrashoidmiseks ja arendamiseks 574 kr., millist ei olnud eelmisel aastal.

Eelarvega lubatud krediidist kulutas ministeerium üldiselt 96,85%, nimelt korraliste kulude alal 97,64%, erakorraliste — alal 98,79%, kuna operatsioonifondide alal riigimõisade tegevusekapitaliks lubatud 150.000 kr. kanti tervelt järgmise aasta eelarvesse riigimõisade valitsuse põhimääruse hilise vastuvõtmise tõttu.

Eesti Panka maksetud Põllutööministeeriumi määramisele kuuluvatest riigituludest jäi 1931/32 a. alale 5.479.360 kr., eelmisel aastal 5.946.943 kr. Seega vähenesid riigitulud Põllutööministeeriumi alal üldsummas 467.583 kr. ehk 7,86% võrra.

Tulud.

*Alljärgnev tabel näitab 1931/32 a. riigitulude laekumist üksikute tululiikide järele võrreldes eelmise aasta tuludega.

Tululiikide nimetus		Laekunud Eesti Panka		Suurenemine + Vähennemine —	
		1931/32 a. Kr.	1930/31 a. Kr.	Summaliselt	%%
Ptk. VIII.	4. Mitmesugused proovid ja analüüsid	738	1.086	—348	—32,04
„ IX.	5. Maksud lubadelt tunnistustelt j. t.	3.907	2.613	+1.294	+49,52
„ XIII.	1. Tulud väärtpaperitelt, fondidelt, laenu- delt ja arvetelt	184	22.505	—22.321	—99,18
„ XIII.	2. Viivituserahad	—	—	—	—
„ XIV.	1. Rent maadelt, metsadelt ja vetelt	39.179	66.902	—27.723	—41,44
„ XIV.	2. Rent hoonetelt	11.353	12.214	—861	—7,05
„ XIV.	3. Tulud metsadest	4.280.259	4.347.790	—67.531	—1,55
„ XIV.	4. Tulud jahist ja kalapüügist	18.249	9.428	+8.821	+93,56
„ XIV.	5. Mitmesugused tulud	95.467	92.391	+3.076	+3,33
„ XIV.	6. Trahvid ja viivituserahad	80.909	112.459	—31.550	—19,16

Tululiikide nimetus	Laekunud Eesti Panka		Suurenemine + Vähennemine —	
	1931/32 a.	1930/31 a.	Summaliselt	%%
	Kr.	Kr.		
Peat. XVIII. § 5. Riigimetsatööstus	810.162	850.046	—39.884	—4,69
„ XIX. § 1. Vallasvara kasutamine	851	1.460	—609	—41,71
„ XIX. § 2. Trükitöödemüük	279	670	—391	—58,36
„ XIX. § 3. Mitmesuguste varanduste müük	3.287	172.286	—168.999	—98,09
„ XIX. § 4. Konfiskeeritud ja leitud varandused	—	120	—120	—100,00
„ XX. § 1. Kuludeks kantud summade tagasimaksm.	19.437	28.433	—8.996	—31,64
„ XX. § 4. Trahvid ja viivituserahad, mis mujal pole ette nähtud	10.605	13.620	—3.015	—22,14
„ XX. § 5. Juhuslikud tulud	143.912	51.798	+92.114	+177,83
Kokku	5.518.779	5.785.821	—267.042	—4,61
Tagasi makstud eelmiste aastate tuludest	39.419	16.384	—	—
Korralised tulud	5.479.360	5.769.437	—290.077	—5,03
Erakorralised tulud	—	177.506	—177.506	—100,00
Kokku tulusid	5.479.360	5.946.943	—467.583	—7,86

Tulude vähenemine Põllutööministeeriumi alal on tingitud kahest peapõhjusest.

Esiteks, mitmete tululiikide ärajäämise tõttu, nagu rendid, laenu tasumised ja %% laenudelt, missugused tulud läksid eriseaduste alusel Eesti Maapanga ja Pikalaenu panga valitsemisele ning teiseks, müüdid metsa hindade langusest.

Käesoleval 1931/32 eelarveaastal tõusis küll müüdid metsa kvantum (puumass) 0,71% võrra, võrreldes eelmise aastaga, kuid üldtulu riigimetsamüügist (ptk. XIV § 3) vähenes siiski 1,55% võrra. Vähenemine oli tingitud sellest, et võrreldes eelmise aastaga 1931/32 eelarveaastal langes 1 tm. keskmine taksihind 30,9% ja müügihind umbes 39% võrra.

Kuna Põllutööministeeriumi alal laekunud tulude üldsummast 5.479.360 kr. langeb suurem osa 4.280.259 kr. ehk 78,12% tuludele metsamüügist, siis on arusaadav, et Põllutöömin. tulude üldsumma vähenemine on tingitud metsamüügi tulude vähenemisest, ning mõnede vähemate tululiikide järjekindel suurenemine nagu tulud jahist ja kalapüügist (ptk. XIV § 4) ei suuda avaldada mõju üldisele vähenemisele.

Puudused.

Eelkontrolli teostamisel selgusid vähemad puudused asundustalude ja ettevõtete müügitöimingu juures, peaaegselt turgude, raudteejaamade ja teiste soodustuste arvel hinna tõstmise alal. Kõik sarnased küsimused lahendati riigimaade valitsusega. Üksikute juhtudel ei täitnud ministeeriumi asutised eelkontrolli määrusi, jättes saatmata tehingud Riigikontrolli eelkontrollimiseks. Hiljem tekkisid sellest arusaamatused ja pikem kirjavahetus. Nii jättis omal ajal Loomatervishoiu peavalitsus esildamata eelkontrollimiseks Orisaare loomaarsti elumaja ja loomakliiniku ehitustööde lepingu 22.450 kr. väärtuses. Järeelkontrolli korras sai Riigikontrollnõukogu tunnistada tehtud kulu õigeks alles aruandeaastal.

Aruandeaastal faktilise kontrolli korras revideeris Riigikontroll Põllutööministeeriumi asutisi ja tema kohapealseid töid 90 juhul, sellest keskasutisi — 1, Põllumajanduseosakonnale alluvaid asutisi — 18, Katastri- ja maakorralduseosakonna asutisi — 5, maakorralduse- ja katastritöid — 6, Riigimaadeameti asutisi — 18 ja Riigimetsadeameti asutisi — 42 korral. Asjaajamine leiti korras 42 juhul, kuna 48 juhul konstateeriti mitmesuguseid puudusi, millede kõrvaldamist nõuti ministeeriumilt. Revideerimistel avalikuks tulnud väärnähtuste ja süütegude puhul anti prokuröri korraldusse 7 asjatoimetist 6 ametniku ja 1 eraisiku vastutuselevõtmiseks. Ministeerium määras karistuse distsiplinaarkorras 1 ametnikule ja vabastas ametist 3 ametnikku. Selgitamisele võetud üldsummas 42.835.77 kr.

Faktilistel revideerimistel leitud puudustest võib märkida järgmisi:

1. Tartu riiklikust seerumiinstituudist oli antud välja tasuta 3.806 kr. väärtuses sigade punataudi seerumi Nõukogude Venemaale müüdnud sigade süstimiseks. Tasuta seerumi andmiseks ei leidnud Riigikontroll seaduslikku alust ning Riigikontrollnõukogu määras korralduse teinud Loomatervishoiuosakonna direktorilt 3.806 kr. juuremaksu.

2. Kuremaa sigade katsejaama revideerimisel osutus seal arvepidamine äärmiselt puudulikuks. Riigikontroll nõudis ministeeriumilt arvepidamise korraldamist, mis ministeeriumi teatel ka tehtud.

3. Viljandi maakorraldusekomisjoni revideerimisel selgus, et Viiratsi valla talude korraldamisel kavatseti tasu maksta 6.140 kr. võrra rohkem, kui seda võimaldavad maksvad seadused. Riigikontrolli seisukohaga ühines ministeerium ning küsimus leidis seadusliku lahendamise.

4. Viru maakorraldusekomisjoni revideerimisel leiti, et komisjoni alaline liige peab riigiraha omal isiklikul jooksva arvel. Riigikontrolli nõudmisel keelas ministeerium sarnase korra.

5. Narva maakorraldusekomisjonis olid riigitulud kassaraamatusse kantud hiline misega. Ametnik karistati administratiivkorras.

6. Võru metskonnas oli laiaulatuslik päevatöötabelite võltsimine: aseisiku kaudu kraavide puhastamise ja kivide veotööde eest metskonna kassast võetud suuremad summad, kui nende tööde eest tegelikult makstud; kivide veo eest arve järele rohkem makstud, kui neid üldse kohale veeti, ja arve on üle poole aasta varem välja makstud kui veoga algust tehti. Asjatoimetis on üle antud prokuröri korraldusse 2 ametniku ja 1 eraisiku vastutuselevõtmiseks. Esialgne selgitamisele võetud riigikahju suurus 1.239.— kr.

7. Märjamaa metskonnas oli asundus- ja riigirenditalude metsade hooletu ja ebaõige hindamine, mille tagajärjel tuli metskonnas hinnata ümber suur osa metsi. Tagajärjed veel lõplikult selgitamata.

8. Jäärja metskonnas — suuremaulatusline omavoliline metsaraiumine riigirenditalude metsades metskonna ametnikkude teadmisel; metsamaterjalide omavoliline väljavedu riigimetsast ja metsavahtide metsaga hangeldamine. Selgitamisele võetud riigi kahjusumma suurus esialgsetel andmetel 2.708.— kr. Revideerimise tagajärjel on ametist vabastatud abimetsaülem ja 2 metsavahti. Asjatoimetis saadeti prokuröri korraldusse.

9. Saaremaal riigirendikohtade planeerimisel riigimetsast juurelõigetena jagatud metsad antud kohapidajatele seadusevastaselt tasuta vabaks, millisest metsast revideerimise ajaks oli kohapidajate poolt realiseeritud 13.655 kr. väärtuses. Asjatoimetis on saadetud Riigimaade ja metsade valitsusele selgitamiseks seadusevastaselt tasuta vabaks antud metsade üldiseks hindamiseks ja kohapidajatega ostu-müügi-lepingute sõlmimiseks.

10. Kuusiku metskonnas oli kultuurtööde krediidisummade seadusevastane kasutamine metskonna asukoha ümber plankaia tegemiseks, mis on oma mõõtude poolest ainsam sellesarnane. Selgitamisele võetud 903 kr.

11. Kilingi metskonnas anti Riigimetsatööstuse metsamaterjalide metsast väljavedu suurte partiidena ettevõtjatele ilma vähempakkumisteta, mille tagajärjel makstud kõrgemaid veehindu, kui kohalikud olud seda põhjustasid. Kuna ettevõtjatele vedude väljaandmine ei ole lubatud ilma võistluseta, on nendele tasu makstud veotabelite järele ja rahasaajatena lastud alla kirjutada ettevõtja sugulastel ja ka kõrvalistel isikutel, kes veost osa pole võtnud, kuid kes asjale pidid andma „kohalikkude elanikkude ilme“. Selgitamisele võetud riigikahju esialgu 945 kr. suuruses.

12. Pärnumaal Lelle vallas asuva „Tagapere“ talu hooned 2.306 kr. väärtuses ebaõigete andmete põhjal tasuta rentniku omanduseks tunnistatud. Asjatoimetis saadeti Põllutöoministeeriumile endise otsuse revideerimiselevõtmiseks.

13. Audru ringkonna riigimaade valitseja omandas osa riigi tagavara heinamaade rentnikkudelt sissenõutud kinnisvaramaksust, mille varjamiseks jätnud välja andmata rahamaksjatele vastavad kvii-tungid ja saadud summad kassaraamatust läbi kandmata. Esiialgu selgitamisele võetud summa suurus 200 kr. Asjatoimetis saadeti prokuröri korraldusse.

Üldiste puudustena, mis faktilistel revideerimistel ilmsiks tulid, võib tähendada:

ehituse- ja remonttööde alal hooletu ja nõrk järelevalve nende tööde teostamisel ja vastuvõtmisel ning ebaotstarbekohane krediidisummade kasutamine, nimelt tööde eelarved koostatakse suuremas ulatuses, kui tegelik olukord seda nõuab ja tööde vastuvõtmisel märgitakse tehtuks sarnased tööd, mida üldse tehtud ei ole või arvestatakse suuremas ulatuses, kui on tegelikult tehtud (Kohtla, Märjamaa metsk.); remont- ja ehitustööde krediiti kasutatakse metsaülemate ehumajade luksus- ja mitte esimese järgu vajadusega tööde peale (veevärkide korterisse sisseseadmine, kaminad, luksustapetid, põrandate lakeerimine), kuna hädavajalikud tööd valveametnike hoonete juures, nagu katused, tulekolded jne. aasta-aastalt tegemata jäävad (Viimsi, Kohtla, Kuusiku metskonnad).

Põllutöoministeeriumi 1931/32 a. kuluaruande alal ei leidnud Riigikontrollnõukogu võimalust kinnitada kulusid 41.229.90 kr., millise summa kohta puudus selgus kulude seaduslikkuses.

Domineeriva osa kinnitamata summast moodustavad kulud ehituste alal, kus aruande juures puuduvad seadusenõuetele vastavad dokumendid. Nii on Põllumajanduseosakonna alal lahtiseid summasid 22.228 kr., Riigimaade- ja metsade valitsuse alal 5.621.02 kr. ja ministeeriumi keskasutise alal 2.990 kr., ehitusekuludest, milliste kohta pole esitatud aruande juures eelarveid, lepinguid, töövastuvõtmise akte ega tehnilisi aruandeid.

Teistest summadest, milliste kohta järelkontrolli teostamisel kahtlus tõusis nende kulutamise seaduslikkuses, tuleb märkida 1.256.02 kr., mis 1930/31 a. Põllutöoministeeriumi eelarvesummade ülejäägist üle anti Põllutöökojale, 281.41 kr., mis ministeerium maksnud ETK-le eelarvesummadest V. Põltsamaa viljapuuai rendilepingu lõpetamisel protsente tagatiselt, vaatamata sellele, et seadus ei võimalda maksta riigisummadest tagatistelt %/.

Vähemate summade kohta tõusis kirjavahetus ministeeriumiga ametnike söidu-, päeva- ja toetusraha väljamaksmise alal, kus välja maksetud üle normi summasid.

Tegevus.

Põllutöoministeeriumi asutistest võttis Riigikontroll lähema vaatluse alla põllumajanduslikud koolid. Selle tulemusena Põllutöoministeerium viis läbi uue eri- ja üldainete jaotuse ning tegi teisi ümberkorraldusi (õpetajate kohtade vähendamine j. t.), mis lõpptulemuses andis põllumajanduslike kutsekoolide alal võrreldes eelmise aastaga 67.683 kr. kokkuhoidu. Riigikontroll on arvamusel, et siin on võimalik saavutada veelgi kokkuhoidu, tõstes koolijuhatajate tundide normi. Praegu on koolijuhataja tundide arv õpetaja normaaltundide arvust vähem 5 normaaltunni võrra iga juhataja olemas klassikomplekti kohta. Tegelik elu näitab, et juhatajatel on võimalus anda 3—5 lisatundi. Arvestades kutsekoolide juhatajate võrdlemisi kõrgete palganormidega oleks õiglane, kui juhataja nädalatundide arv, mille eest ta saab täie palga, oleks õpetaja normaaltundide arvust vähem 2 tunni võrra iga klassikomplekti kohta, nagu see Hariduse- ja sotsiaalministeeriumile alluvates kutsekoolides läbi viidud.

Riigi põllumajanduslike kutsekoolides kulutati ühele õpilasele 1931/32 a. korralise eelarve summast keskmiselt 306 kr. pro 418 kr. eelmisel aastal, kuna erapõllumajanduslike koolides riik palga ja õppeabinõude soetuse näol kulutab aruandeaastal ühele õpilasele keskmiselt 230 kr., eelmise aasta 239 kr. asemel. Üksikutes erakoolides tõuseb riigikulu õpilase kohta tunduvalt, nii kulutas riik 1931/32 a. Mõdriku kodumajanduse koolis, kus õpilaste arv langes 14-le, ühele õpilasele 455 krooni (1930/31 a. — 285 kr., 1929/30 a. — 213 kr.) ning Orgita kodumajanduse koolis 12 õpilase juures võrdusid riigikulud ühele õpilasele 410 kroonile (1930/31 a. — 429 ja 1929/30 a. — 417 kr.). Riigikontroll tõstis küsimuse nende koolide edasipidamise kaalumiselevõtmise kohta.

Kutse- ja täiendusekoolide õpetajate paralleelse ettevalmistamise alal Pedagoogiumis ja Kehtna kõrgemas kodumajandusekoolis, millise küsimuse Riigikontroll võttis eelmisel aastal üles, ei ole saavutatud Põllutöö- ja Hariduse- sotsiaalministeeriumide vahel rahuldavaid tulemusi.

Voltveti metsakooli lõpetajatest on tunduv üleproduktatsioon. Jaanuarikuus 1932 a. oli neid reservis umbes 40, millist reservi jätkub mitmeks aastaks, seda enam, et vastavate kohtade puudusel ka Tartu ülikooli lõpetajad on sunnitud astuma metsnikkude kohtadele. Oleks otstarbekohane ajutiselt sulgeda Voltveti metsakool.

Kokkuhoiu saavutamiseks tuleks Riigikontrolli arvates kaalumisele võtta Loomatervishoiuosakonna Põllumajanduseosakonnaga liitmise küsimus. Arvessevõttes asjaolu, et väljaveokontrolli alal Põllumajanduse- ja Loomatervishoiuosakonnad teotsevad ühistel aladel — lihtsustaks sarnane liitmine asjaajamist, kus Loomatervishoiuosakond jääks teotsema Põllumajanduseosakonna büroona.

Põllutööministeeriumi korralduses on järgmised erikapitalid:

- 1) riigi % maks tapaloomadelt;
- 2) piimasaaduste väljaveo erimaks;
- 3) kartulite veokontrolli erimaks;
- 4) kanamunade väljaveo erimaks;
- 5) puuvilja väljaveo erimaks;
- 6) lina ja linaseemne veo ja hoiu erimaks ja
- 7) seakasvatuse edendamise fond.

Erikapitalide aruannete revideerimisel võib märgata kõrgemaid palganorme nende kapitalide arvel teenivatele ametnikele, kui seda saavad vastavad riigielarvesummadest palgasaajad. Sellele asjaolule juhtis Riigikontroll 28/I. 32 a. Põllutöö- ja Majanduseministrite tähelepanu, kuid seni on tagajärjed saavutamata.

Riigi % maksu summad eksporttapamajadelt laekusid äärmiselt korratult. Mitmekordse Riigikontrolli nõudmise peale tegi Põllumajanduseosakond korralduse, et Pikalaenu pank peaks kinni laekumata summad tapamajade toetussummadest.

Riigiettevõtetena teotsevad Põllutööministeeriumi juures Riigimõisade valitsus ja Riigimetsatööstus.

Riigimõisad. Põllutööministeeriumi majandada oli 1931/32 m. a. 22 mõisa, riigimõisade ülemvalitseja korralduses maareformi teostamise määruse § 7 muutmise määruse alusel (RT 62 — 1922). Aasta kestel valmis lõplikul kujul „Riigimõisade valitsuse põhimäärus“, mis Riigikogu poolt 17. nov. 1931 a. vastu võetud ja maksma hakkas 1. maist 1932 a.

Riigimõisade valduses oli 1931/32 m. a.:

põllumaad	—	4120,89	ha
heinamaad	—	1999,36	„
aiamaad	—	91,54	„
karjamaad	—	905,46	„
metsa	—	541,69	„
muud maad	—	609,23	„ = 8268,17 ha

Üksikute alade järgi näitab 1931/32 a.:

kasu:	kahju:
põllu arvel 61.812 kr.	lüpsikarja arvel 62.708 kr.
piiritusetööstuste arvel 24.933 „	noorkarja arvel 24.004 „
rendi ja tüüri arvel 12.835 „	sigade arvel 15.846 „
Morna aja arvel 9.271 „	postijaamade arvel 1.254 „
veskite arvel 3.681 „	meiereide arvel 1.250 „
telliskivitehaste arvel 1.991 „	sugutäkkude arvel 751 „
aegade arvel 1.191 „	noorhobuste arvel 482 „
kalakasvanduse arvel 371 „	lammaste arvel 476 „
lindude arvel 3 „	üldkulude arvel 279 „

Riigimõisade 1931/32 m. a. üldine rahaline ülejääk on 9.037 kr. Selle summa vähenemine, võrreldes eelmise aastaga, on tingitud suurest hinnalangusest karjasaadustelt, samuti sealihalt. Ka on noorloomade üleskasvatamise kulud tunduvalt suuremad nende tegelikust hinnast, mille võrra noorloomade kasvatamise kulud suurenenud.

Riigimõisades on 1931/32 m. a. müüdnud ja ümber paigutatud seemnevilja tonnides: rukist — 80, nisu — 108,95, otre — 55,9, kaeru — 65,26, peluskit, vikki ja hernest — 7,55, ristikh. s. — 2,9, timoti s. — 1,26, aruheina s. — 0,38, naeri s. — 0,26, söödapeedi s. — 0,94, kartuleid — 113,03. Põllupidajatele vahetatud seemnevilja: rukist — 123,0, nisu — 5,52, otre — 10,1 ja kaeru — 48,34.

Riigimõisade karja koosseisus 1931/32 m. a. oli: lehmi — 1371, pulle — 40, noorkarja — 757. Toodang (aasta lehmi 1320) 1 korraliku lehma kohta keskmiselt: 3284 kg piima, 112,2 kg võirasva ja rasva 3,43%; kogu karja keskmine — 2951 kg piima, 103,25 kg võirasva ja rasva % — 3,53. (Eelmisel aastal 3013 klgr, 106 kg, 3,44%). Toodangu langus sõltub jõutoitude vähemast tarvitamisest. Müüdnud põllupidajatele kasuvasikateks 269 vasikat ja üles kasvatatud pullvasikaid — 11 ning lehmvasikaid 255. Seakasvatuse alal oli sugusigade lavasid 9 mõisas — 139 sugusiga — müüdnud sugusigadeks 157 pörsast. Hobusekasvatuse ja tõuparanduse otstarbel teotseb Tori mõisas riiklik hobusekasvandus. Aasta lõpul oli kasvanduses suguhobuseid: 6 tätku, 44 mära ja 80 noorhobust.

Piiritusevabrikuid töötas 12 mõisas, valmistatud piiritust 1.874.497°.

Aasta jooksul on toetatud riigimõisades asuvaid põllum. kutsekoole, põllutöökatsejaamu ja las-teaedu, aidates kanda peamiselt majanduslikke kulusid — hobusekasvanduse kulud on aga kaetud täiel määral, välja arvatud kasvanduse juhataja palk — kokku 36.601 kr. ulatuses.

Maaparandusetöödeks on riigimõisades aruandeaastal kulutatud kokku 33.534 kr., peale selle mõisa aastasulaste ja hobuste töö.

Ehituste ja remontide peale kulutatud kogusummas 94.745 krooni.

Kunstväetisi kasutatud 1931/32 m. a. 54.441 kr. väärtuses.

Üldine läbikäik riigimõisadestõusis 18.393.176 kr. 12 majapidamist lõpetasid aasta ülejäägiga, nimelt:

	üldsuurusega	425 ha,	sellest põldu	145 ha,	andis kasu	309 kr.
Alatskivi —	264	„	„	153	„	1.651 „
Torma —	484	„	„	222	„	567 „
Kuremaa —	388	„	„	203	„	851 „
Sõmerpalu —	430	„	„	288	„	18.124 „
V.-Antsla —	594	„	„	198	„	44 „
Kehtna —	463	„	„	376	„	2.028 „
„ aed —						1.282 „
Tori —	1055	„	„	203	„	2.630 „
Kehra —	356	„	„	114	„	121 „
Polli —	379	„	„	167	„	7.534 „
Huuksi —	100	„	„	50	„	760 „
Tähtvere —	201	„	„	158	„	4.129 „
Heimtali —	255	„	„	160	„	871 „
Udriku —	205	„	„	128	„	1.796 „

Kahju andsid:

Moisekatsi	—	üldsuurusega	390 ha, sellest põldu	216 ha, andis kahju	7.992 kr.
Särevere	—	"	682 " " "	381 " " "	4.951 "
Vaeküla	—	"	303 " " "	222 " " "	3.316 "
Kuusiku	—	"	740 " " "	445 " " "	9.888 "
Helme	—	"	155 " " "	101 " " "	3.792 "
Petseri	—	"	81 " " "	35 " " "	2.581 "
Ravila	—	"	201 " " "	95 " " "	1.545 "
Lügvalla	—	"	112 " " "	56 " " "	2.381 "

Kuigi riigimõisade valitsus seletab kahjud majapidamistes hindade langusega ning ikaldustega, süiski peab märkima, et majapidamiste tasuvus suuresti sõltub otsekohestest juhtidest.

Aruandeaastal teostas Riigikontroll faktilist revideerimist 9 majapidamises. Puudusi leidis arvepidamises, põldude väetamise, hoonete kasutamise ja karjapidamise alal. Puudustest teatas Riigikontroll riigimõisade ülemvalitsejale, kelle poolt võeti abinõusid tarvitusele puuduste kõrvaldamiseks.

Järelokrolli korras oli käesoleva ülevaate koostamise ajal riigimõisade 1931/32 a. aruande revideerimine lõpetamata, mispärast puudub võimalus kokkuvõtte andmiseks.

Faktilise revisjoni korras selgitamisele võetud summade lahendamist Põllutööministeeriumi alal näitab alltoodud tabel:

Ülevaade selgitamisele võetud summade lahendamise kohta.

Aruandeaasta/liik	Jäi lahendamata 1. aprilliks 1931 a.	Aruandeaastal võeti selgitamiseks	K o k k u	Selgitamisele võetud summadest on lahendatud							Kokku	Jäi lahendamata 1. aprilliks 1932 a.
				seletuste ja dokumentidega	tasumisega		kahju riigi kanda võtmisega (kust.) vast. ülem. otsus. põhjal)	juure- või tagasimak. määramisega k/nõuk. seaduse jõus. ast. ots. põhjal	riigi- võlgn. nimek. ülesvõt. seaduse jõus. ast. ots. põhjal	selgitamiseks võetmisega järelkontr. korras		
					riigitulude arvele	krediidid või summade uuen-damise arvele						
1930/31 a. .	40.433.30	—	40.433.30	—	—	—	—	—	—	—	—	40.433.30
1931/32 a. .	—	42.835.77	42.835.77	2.191.47	—	215.99	—	—	—	—	2.407.46	40.428.31
Kõik kokku	40.433.30	42.835.77	83.269.07	2.191.47	—	215.99	—	—	—	—	2.407.46	80.861.61

Põllutöoministeriumi alal järelkontrolli korras selgitamisele võetud summade lahendamist näitab alljärgnev tabel:

Aruandeaasta/kuik	Lahendamata jäänud summad 1. nov. 1981 a. Kr.	Võeti selgitamiseks Kr.	Lahendamata jäänud ja selgitamisele võetud summadest on lahendatud								Kokku lahendatud Kr.	Jäi lahendamata summaksid 1. nov. 1982 a. Kr.	
			setustate ja dokumentidega Kr.	tasumisega		riigi kauda võtmisega vas- tavate ülemuste otsuste põhjal Kr.	juure- või tagastamiseks mää- ramisega k/nõuk. seaduse- järgse astunud otsuste põhjal Kr.	Loobumisega jalgimisest re- visjoni korras k/nõuk. otsuste põhjal Kr.	riigivõlgkannete nimel rija ülesvõtmisega sead. jõuse astunud otsuste põhjal Kr.				
				riigitulude arvele Kr.	krediidi või summade uuenemis arvele Kr.								
Kulude alal.													
1922 a.	81.—	—	—	30.—	—	45.—	—	—	—	—	—	81.—	—
1923 a.	41.15	—	2.85	3.05	—	35.25	—	—	—	—	—	41.15	—
1924 a.	227.25	—	75.75	—	—	—	151.50	—	—	—	—	227.25	—
1925 a.	95.40	—	—	—	—	—	95.40	—	—	—	—	95.40	—
1926 a. I, II, III	52.905.86	—	52.379.51	292.05	—	219.80	—	14.70	—	—	—	52.905.86	—
1926/27 a.	104.993.78	—	103.834.74	800.48	—	68.53	276.—	14.03	—	—	—	104.993.78	—
1927/28 a.	477.914.83	—	468.378.87	7.449.66	—	87.98	—	44.40	—	—	—	475.960.91	1.953.92
1928/29 a.	416.086.55	—	414.283.06	1.157.74	—	—	180.—	34.50	—	—	—	415.605.80	481.25
1929/30 a.	275.657.44	—	274.642.97	257.65	—	—	—	28.76	—	—	—	274.929.88	728.06
1930/31 a.	15.309.94	—	9.217.47	186.83	156.—	—	—	—	—	2.637.—	—	12.197.30	3.112.64
1981/82 a.	—	41.229.90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	41.229.90
Kokku	1.343.313.20	41.229.90	1.822.765.22	10.183.46	156.—	456.36	702.90	136.39	2.637.—	1.337.037.33	47.505.77		
Tulude alal.													
1930/31 a.	18.—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18.—
1981/82 a.	—	30.45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30.45
Kokku	18.—	30.45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48.45
Depositsummade alal.													
1930/31 a.	866.88	—	—	866.88	—	—	—	—	—	—	—	866.88	—
Erikapitalide alal.													
1927/28 a.	4.535.68	—	4.535.68	—	—	—	—	—	—	—	—	4.535.68	—
1929/30 a.	4.002.15	—	3.867.17	134.98	—	—	—	—	—	—	—	4.002.15	—
1930/31 a.	8.014.59	—	7.984.85	29.74	—	—	—	—	—	—	—	8.014.59	—
1981/82 a.	—	1.678.36	1.583.55	89.81	—	—	—	—	—	—	—	1.678.36	—
Kokku	16.552.42	1.678.36	17.978.25	254.53	—	—	—	—	—	—	—	18.230.78	—
Riigimõisade alal.													
1922 a.	6.769.23	—	6.683.44	—	85.79	—	—	—	—	—	—	6.769.23	—
1923 a.	13.51	—	13.51	—	—	—	—	—	—	—	—	13.51	—
1924 a.	1.700.99	—	—	—	20.16	31.30	—	1.649.53	—	—	—	1.700.99	—
1925 a.	586.04	—	586.04	—	—	—	—	—	—	—	—	586.04	—
1926/27 a.	6.287.20	—	6.275.70	—	11.50	—	—	—	—	—	—	6.287.20	—
1928/29 a.	592.59	—	448.58	—	120.01	24.—	—	—	—	—	—	592.59	—
1930/31 a.	—	14.788.47	14.517.29	—	271.18	—	—	—	—	—	—	14.788.47	—
Kokku	15.949.56	14.788.47	28.524.56	—	508.64	55.30	—	1.649.53	—	—	—	30.738.03	—
Riigi metsatööstuse alal.													
1930/31 a.	—	15.471.55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15.471.55
End. Mankorralduse pea- valitsus (maaref. teost.)													
1929/30 a.	61.455.—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61.455.—
Kõik kokku	1.438.155.06	73.193.73	1.369.266.03	11.304.87	664.84	511.68	702.90	1.785.92	2.637.—	1.386.873.02	124.480.77		

Teedeministeerium.

1931/32 aruandeaastal ministeeriumi alal kulutati 23.853.833 kr. eelmise aasta 27.829.127 kr. asemel, seega vähenemine 3.975.294 kr. ehk 14,3% võrra.

Tulusid laekus 18.822.607 kr. eelmise aasta 21.222.018 kr. asemel, seega vähenemine 2.399.411 kr. ehk 11,3% võrra.

Kulud-tulud.

Keskasutis ning maanteede- ja ehituseosakond.

Aruandeaasta kulud üldsummas 4.374.025 kr. vähenesid 43.698 kr. võrra, millejuures korrallised kulud 3.476.992 kr. vähenesid 470.502 kr. võrra peamiselt teede ja sildade ehitamise ning korrashoidmise kulude piiramisega juba eelarve koostamisel, kuna erakorrallised kulud 897.033 kr. sellevastu kasvasid 426.804 kr. võrra. See kasvamine on avalikkudeks töödeks antavate summade suurenemisest tööta tööliste teenistuse võimaldamiseks. Selleks otstarbeks kulutati viimase viie aasta jooksul (1927/28 — 1931/32): 129.156 kr., 363.342 kr., 512.398 kr., 357.613 kr. ja 774.462 kr. — seega kulusumma kasvas 6-kordseks.

Kulud.

Keskasutise tuluaruandest selgus, et mõned omavalitsused mitme kuu jooksul (4—5 k.) pidasid oma kasutuses jõuvankrimaksust saadud summad, kuigi määruse järgi need kuulusid edasisaatmisele hiljemalt laekumisele järgneval kuul (RT 74 — 1929 art. 509).

Puudused.

Avalikkude tööde aruanded esitatakse Riigikontrollile suure hilinemisega. 1931/32 a. talvise hooaja tööde aruanded olid osa omavalitsustelt kuni 15. nov. veel saamata. Mõnede tööde juures teostati vastuvõtmist 1932 a. oktoobri-novembri kuudel, kuigi tööd pidid lõppema juba sama aasta juuniks.

Tööde algamiseks ja läbiviimiseks mitmesugused vajalikud eeltööd hilinesid suuresti: Tallinna Lasnamäe lennuvälja ehitamine algas 1931 a. novembri keskel, kuna projekt ja eelarve kinnitati 2 kuud pärast tööde algust; kuni 15. nov. 1932 a. oli aruanne revideerimiseks esitamata.

Veeteede Valitsuse 1931/32 a. talvise hooaja avalikkude tööde aruanded on Riigikontrollis veel saamata. Sama valitsuse poolt Teedeministeeriumi kaudu suure hilinemisega esitatud 1929/30 a. avalikkude tööde aruannete revideerimisel ilmsid mitmed puudused.

Pärnu talvesadama kai uuendamise tööde arvele kanti kulud, millised ei olnud otseses seotises nende töödega. Pärast tööde tegelikku lõppu ja vastuvõtmist osteti ja arvestati sama töö kuluks lauad, milliseid seal üldse ei kasutatud. Kulu kogusummast tarvitati tööliste tasuks ainult 24%, kuna 76% anti välja materjalide soetamiseks ja kaudseteks kuludeks.

Merepuiesteelt Tallinna Sadamasse uue sõidutee ehitamise eelarve kinnitati pärast tööde lõppu. Mitmed tööd tehti suuremas ulatuses, kui eelarvega ette nähti; tehti ka eelarves ettenägemata töid. Tööde läbiviimisel jäeti tähele panemata juhtnöörid, mille järgi nädalane teenistus ei võinud tõusta üle 11 krooni; mõnel tööliste 1—2 kuu jooksul võimaldati aga teenida mitu korda kõrgemat tasu; ühel juhul 31 võimaliku tööpäeva jooksul tööliste makseti 692 kr. ehk keskmiselt üle 22 kr. päevas. Üksikutele tööliste makseti tasu palgalehtede järgi päevistöö eest normaalsuuruses ja samal ajal veel tükitöö eest märksa kõrgemat tasu eriarvete järgi. Tööde lõpul ei koostatud ei ülevaatusakti ega ka aruannet, millest selguks tehtud tööhulk ja selle vastavus maksetud kulule.

Merepuiestee õgvendusetööde eelarve kinnitati tööde lõpul (aprillikuul). Tegelik kulu ületas eelarve 43% võrra. Kulude kogusummast töölisel said 35% ja muudeks kuludeks läks 65%.

Teedeministeriumi keskasutise materjalsete varade aruande revideerimisel selgus, et osa kinnisvarasid oli raamatus arvestamata.

Raudteevalitsus.

Aruandeaastal võeti eksploatatsiooni Tartu-Petseri liin, peatee pikkusega 88 km, ja Rapla-Virtsu liin, peatee pikkusega 95 km. Peale selle suurenes kitsarööpmelise raudtee peatee veel ühe kilomeetri võrra. Seega tuli juure peateid 184 km ehk 14,6% ning 31. III. 1932 a. oli peateid — laiarööpmelisi 769 km ja kitsarööpmelisi 674 km, kokku 1.443 km.

Korralised kulud.

Raudtee korraliste kulude eelarve järgi lubatud krediidist 12.413.697 kr. jäi kasutamata 787.050.62 kr. ehk 6,3%. Võrdlemisi suure krediidijäägi tekkimise üheks põhjuseks oli riigikassa keeldumine krediitide avamisest tarvilisel määral, mille tõttu Raudteevalitsus on rahuldanud kreditorite tegevusekapitalist 342.775.93 kr. ulatuses.

Tegevusekapitalist tasutud summad kulude iseloomult kuuluvad järgmistele eelarvejaotustele: § 5 — 10.000 kr., § 9 — 3.000 kr., § 67 — 180.000 kr., § 68 — 130.000 kr., § 69 — 18.000 kr. ja § 70 — 1.775.93 kr. Nende kulude liitmisega aruande vastavatele jaotustele kujuneksid raudtee tegelikud kulud 11.969.422.31 kr. ja sellejuures jääksid ikkagi eelarvega lubatud krediitide piiridesse kõigis paragrahvides. Võrreldes tegelikke korralisi kulusid (11.969.422 kr.) eelmise aasta vastavate kuludega (12.454.694 kr.), nähtub, et kulud aruandeaastal vähenesid üldsummas 485.272 kr. ehk 3,9% võrra, mida põhjustasid peaaesjalikult järgmised asjaolud:

Teenistusetasu vähenes 23.291 kr. ehk 0,4%, tingitult peaaesjalikult vedurimeeskondade kilomeetri-rahade vähenemisest liiklemise kahanedes. Riigiteenijate toetused vähenesid 110.381 kr. ehk 19,9% tasuta arstiabi andmise piiramise kui ka abirahaõiguslike laste arvu vähenemise tõttu.

Rongide liiklemis- ja kaubaveokulu vähenes üldiselt 135.316 kr. ehk 6% peaaesjalikult koormatuse vähenemise tagajärjel (10,1%). Siia liiki kuuluvatest kuludest ei vähenenud suhteliselt teiste kuludega laiarööpmeliste vedurite küttaainekulu, mis vähenes kõigest 2,5% võrra põhjusel, et põlevkivi asemel tarvitati õli suuremal määral kui eelmisel aastal. Kuna õliküte on kallim põlevkiviküttest, tõusis vedurite küttekulu igalt 1000 tonnkilomeetrilt 3.06 kroonile eelmise aasta 2.61 kr. vastu. Kitsarööpmeliste vedurite küttaainekulu vähenes 13,8%, mida peale koormatuse vähenemise põhjustasid küttepuude hindade langemine ja aurukuumendajatega varustatud 10 uue veduri tarvitusele võtmine, mille tagajärjel langes küttekulu igalt 1000 tonnkilomeetrilt eelmise aasta 2.94 kroonilt 2.82 kroonile.

Veerevate abinõude korrashoiukulu üldiselt vähenes 31.048 kr. ehk 1,5%, mida põhjustasid tehaste ja töökodade üldiste kulude langus odavate, vanade liiprite kütteks tarvitamise ja tööliste haigusejuhtude kahanemise tõttu ning vedurite ja vagunite parandusekulude vähenemine tükitööhindade kärpimise, materjalihindade alanemise ja tööprogrammi vähenemise tõttu. Selle tagajärjel langes põhjaliku paranduse kulu vedurilt vastavalt liikidele 2,7—11,9% ja vagunilt 12,9—18,3%, keskmise paranduse kulu vedurilt 4,7—9% ning tähtajalise paranduse kulu vagunilt kuni 9,6%.

Teede ja raudteehitiste korrashoiukulud üldiselt vähenesid 126.579 kr. ehk 7,8%, kusjuures nende kulude alajaotuste järgi kahanesid kulud raudteeolukorra tõstmise alal 95.804 kr. ehk 46% põhjusel, et eelarveettepanekutest kustutati kõik mittehädavajalikud tööd; rööbaste ja nende ühenduseosade kulu — 79.236 kr. ehk 55%, tingitult eelmisel aastal erakordselt suurtest kuludest Tallinna-Valga liinilt vanade rööbaste ümberpaigutamisest Tartu-Petseri liinile; kaubahoovide, jaamaplankide, platside ja teede korrashoiukulu — 17.338 kr. ehk 21% peaaesjalikult eelmisest aastast vähemas ulatuses läbiviidud põhjalikkudest parandustest; suurenesid kulud muhkude parandamises 13.419 kr. ehk 76% ja mulde korrashoidmises

11.858 kr. ehk 62% peajasjalikult uute liinide juuretuleku tagajärjel eksploatatsiooni; liiprite kulu — 15.403 kr. ehk 7% suuremal arvul uute liiprite vahetuse tõttu; tee ja jaamade tehniliste abinõude korrashoiukulud — 9.949 kr. ehk 108% peajasjalikult põhjaliku paranduse all läbiviidud depoo pöorsilla kordaseadmisesest Valgas. Varustusetalituse kulu alanes 17.406 kr. ehk 14,6% peajasjalikult materjaliläbikäigu vähenemise tõttu.

Kui ekspluateeritavate raudteede võrk ei oleks suurenenud uute liinide juuretulekuga, oleks kulude vähenemine eelmise aasta vastu veel tundavam.

Erakorraliste kulude eelarve järgi lubatud krediidist 2.619.669 kr. kulutati 2.041.381.71 kr. ehk 77,9%. Selles eelarves ettenähtud ülesannetest oli tähtsamaks Tartu-Petseri ja Rapla-Virtsu raudteede ehitamise jätkamine. Raudteevõrgu arendamise seaduse muutmise seadusega määrati Tartu-Petseri raudtee ehitusekuludeks 6.620.000 kr. ja Rapla-Virtsu raudtee ehitusekuludeks ühes veereva koosseade muretsemisega 4.502.000 kr., suurendades sellega esialgu määratud kulusummasid tegevusekapitaliks ettenähtud summadega. Nimetatud raudteede ehitamiseks kulutati krediiti järgmiselt:

Erakorralised kulud.

	1928/29 a.	1929/30 a.	1930/31 a.	1931/32 a.	Kokku
Tartu-Petseri raudtee	561.817.53	2.450.286.09	2.123.530.24	794.063.15	5.929.697.01
Rapla-Virtsu raudtee	121.827.84	1.389.979.37	1.295.758.56	915.865.90	3.723.431.67
Administratsioonikulud	83.791.80	168.369.49	173.294.27	136.716.95	562.172.51
Kokku	767.437.17	4.008.634.95	3.592.583.07	1.846.646.—	10.215.301.19

Raudteed andsid aruandeaastal tulusid 13.480.742.83 kr., mis vähem eelarves ettenähtud tuludest 3.527.257.17 kr. ehk 20,7%.

Tulud.

Eelmise aasta vastu vähenesid raudteetulud üldiselt 1.855.022.58 kr. ehk 12,1%. Üksikute liikide järgi oli tulude vähenemine 3,6—27,5%, välja arvatud mitmesugused tulud ja maksud eelmiste aastate eest, missugused näitavad suurenemist 0,5% ja 0,1%.

Tulud vähenesid: reisijateveost 629.702 kr. ehk 11,4%, tingitult reisijakilomeetrite arvu vähenemisest (7,1%), pagasiveost — 19.840 kr. ehk 3,6% pagasi tonnkilomeetrite vähenedes (10,3%) ning kauba- ja transiitveost, esimesest 1.018.989 kr. ehk 12,9% ja viimasest 186.966 kr. ehk 27,5%, tingitult tonnkilomeetrite vähenemisest 13,4%.

Peale eksploatatsioonitulude laekus mitmesuguseid tulusid 11.256.38 kr.

Revideerimisel leitud puudustest võiks nimetada järgmisi:

Puudused.

Uute raudteede ehituseamet ei arvestanud ega nõudnud sisse Tartu-Petseri raudtee ehitusetööde ettevõtjalt lepingutingimuste põhjal raudteele kuuluvaid tasusid ettevõtja ehitusematerjalide vedude eest töörongidega. Riigikontrolli nõudel Raudteevalitsus asus selgitama tasumisele kuuluvaid vedusid ning teatas, et ettevõtja arvele on kantud 495.10 kr. ja et temal ei ole rohkem andmeid veotasude nõudmiseks ettevõtjalt. Riigikontroll võttis selgitamisele ja akteeris tasumata vedusid üle 2.000 krooni, ning pärast seda, kui need tasumata veod Raudteevalitsusele teatavaks tehti, kandis viimane ettevõtja arvele tasud akteeritud vedude eest, mille tagajärjel ettevõtjalt sissenõutav summa tõusis 2.696.06 kroonile.

Raudteevalitsus andis 1929 a. Tartu-Petseri raudtee ehitusetööde ettevõtjale kasutada mullatööde teostamiseks raudtee pealisehitusematerjale — rööpaid, pööranguid, sidelappe, polte j. m. umbes 52.000 kr. väärtuses. Materjalide kasutamisele andmise kokkuleppe kui ka maksva korra järgi on rendilevõtja vastutav materjalide eest ning materjalide tagasiandmisel on kohustatud tasuma rikunud ja puuduvate materjalide väärtuse. Revideerimisel selgus, et pärast raudtee ehitusetööde vastuvõtmist 1931 a. lõpul ettevõtjalt rendileantud materjalide vastuvõtmisel ei selgitanud Raudteevalitsus nende seisukorda. Kuna materjalide kasutamisel, eriti raudteede ehitamisel pikema aja kestel, on materjalide kadu ja rikked mööda-

pääsmatud, nõudis Riigikontroll tagasisaadud materjalide paljuse ja seisukorra selgitamist ja kahjude sisse-
nõudmist. Ehkki materjalide tagasisaamisest on möödunud üle aasta, ei ole Raudteevalitsus seni suutnud
tarviliselt lahendada asja.

Raudteeladude revideerimisel selgus, et ladudes seisab suurel arvul materjale, mis aastate kestel,
isegi 1920 a. alates, ei ole leidnud tarvitamist või on neid tarvitatud nii vähe, et mõnede materjalide tagava-
radest senise tarvitamise ulatuses jätkub isegi kümneteks aastateks. Seismajäänud materjale leidis ladudes
kokku 639.788 kr. väärtuses ehk 29,2% kogu revideeritud materjalide tagavarade väärtusest. Seda nähtust
põhjustavad asjaolud, et materjalide tellimisel ei ole selgitatud tarviliselt materjalide tarvitamise ulatust
või üldse nende vajadust raudtee tarvidusteks. Riigikontrolli nõudel asus Raudteevalitsus seismajäänud
materjalide sorteerimisele ja nende realiseerimisele.

Finantsameti alal kordusid puudused raudtee kasutada olevate kapitalide arvestamises. Nii võlg-
nesid tegevusekapitalile 31. III. 1932 a. rahadeposiidid 18.491.71 kr. ja uute raudteede ehituseamet
78.174.08 kr., kuid tegevusekapitali seisus ei olnud need summad ülaltoodud nimetuste järgi arvestatud;
tegevusekapitali arve seisu järgi võlgneb tegevusekapital veoameti tellimuste arvele 37.180.02 kr., kuna
tegelikult võlgnevad tellimuste arved tegevusekapitalile 33.372.43 kr. Samuti leidsid puudused tegevuse-
kapitali ja tulude vahelkordade arvestamises. Riigikontrolli poolt puuduste akteerimise tagajärjel tasus
Raudteevalitsus vastavalt selgituseajaks kujunenud arvete seisule rahadeposiitidest tegevusekapitalile
21.169.92 kr., jooksvalt arvelt nr. 694 — riigituludesse 8.248.92 kr. ja jooksvalt arvelt nr. 293 — riigitulu-
desse 10.251.54 kr., kuna uute raudteede ehituseameti võla 78.174.08 kr. tasumise küsimus tegevusekapita-
lile on veel lahendamata.

Ehituseameti alal selgus, et komisjon oli vastu võtnud ja akteerinud Tallinna jaama piires töövõtja
poolt teostatud katuste parandusetöid rohkem kui neid tegelikult tehtud umbes 13%. Tööde vastuvõtjad
vaidlesid sellele vastu ja väitsid, et parandusetööde laialdase ulatuse tõttu olevat Riigikontrolli esindajal
akteerimisel nähtavasti jäänud mõned tööd arvesse võtmata, ning palusid mõni päev aega selgitamiseks.
Hiljem, kui teatati arvesse võtmata jäänud parandusetööde asukohtad, selgus, et ülesantud tööd oli töövõtja
teinud pärast tööde esimest kontrollimist Riigikontrolli esindaja poolt. Süüdlasi ametnikke karistas Raud-
teevalitsus noomitusega. Peale selle selgus, et teemeistrid ja eestõttegijad kasutasid alluvaid töölisi oma
isiklikeks töödeks; töövõtjatele tasuti suuremaid summasid kui nad maksvate normide, kokkuleppe tingi-
muste ja tööde vastuvõtuaktide andmete põhjal olid õigustatud saama; tööde üle, mis üheaegselt teostatud
päevatöölise, tükitöölise ja ettevõtjate kaudu, oli aruandmine päevatöölise poolt tehtud tööde üle puu-
dulik; arvealused-aruandjad märkisid ebaõigeid andmeid materjalide otstarbekohast kulutamist tõesta-
vaile aruandmise dokumentidele; kulutuste tegemisel kalduti kõrvale maksvatetest seadustest ja määrustest.

Tervishoiuameti alal selgus, et üks arstidest võttis vastu erahaigeid raudtee ambulantsis ametlikul
tööajal ja tarvitas nende ravimiseks raudtee arstirohtusid. Riigikontrolli nõudel tegi Raudteevalitsus kor-
ralduse sarnaste väärnähtuste kõrvaldamiseks tulevikus.

Ekspluatatsiooniameti alal ilmestusid väärnähtused, et jaama ruumide kütteks ja valgustuseks mää-
ratud kütte- ja valgustuseaineid kasutati isiklikuks otstarbeks. Ülesvõetud asjadest ühed lõpetati süüdlaste
karistamisega administratiivkorras, kuna teised on veel kohtuvõimude või Raudteevalitsuse lahendamisel.

Üldiste nähtustena ametite alal kordusid puudused teenistusetasude, lasteabiraha, haigusekindlustuste
ja päevarahade maksmises, kus peaaegselt ei ole kinni peetud seaduste ja määruste normidest, soetatud
tarbvara on jäänud osalt arvele võtmata, tehtud kulud ei ole igakord tarviliselt tõestatud dokumentidega
j. n. e.

Tuluaruannete ja jaamade revideerimisel selgus, et mõnedel juhtudel ei võetud vagunite etteandmise
maksu ja kaupade veoraha võeti tariifinormidest vähemal määral, tariifimääruste ebaõige käsitamise tõttu;
rendiplatside kasutamise eest ei võetud mõnel juhul rendiraha, kaupa anti välja kaubasaajalt allkirja võt-
mata j.n.e.

Raudtee koormatus (ametivedudeta).

Tegevus.

Tööhulga nimetus	Tonnikilomeetrid tuhandetes		1931/32 a. rohkem (+) vähem (—)	%
	1931/32 a.	1930/31 a.		
Reisijatevedu (1 reisijakm = 1 tonnkilomeetri):				
Laiarööpmelisel	187.982	202.297	—14.315	—7,1
Kitsarööpmelisel	47.209	50.877	—3.668	—7,2
Kokku	235.191	253.174	—17.983	—7,1
Pagasivedu:				
Laiarööpmelisel	633	700	—67	—9,6
Kitsarööpmelisel	212	242	—30	—12,4
Kokku	845	942	—97	—10,3
Kaubavedu:				
Laiarööpmelisel	162.754	188.226	—25.472	—13,5
Kitsarööpmelisel	45.581	52.217	—6.636	—12,7
Kokku	208.335	240.443	—32.108	—13,4
Üldse: laiarööpmelisel	351.369	391.223	—39.854	—10,2
kitsarööpmelisel	93.002	103.336	—10.334	—10
Kokku	444.371	494.559	—50.188	—10,1

Nagu näha ülaltoodud kokkuvõttest, vähenes raudtee koormatus eelmise aasta vastu üldiselt 10,1%. Eelmisel aastal vähenes koormatus tunduvalt kitsarööpmelisel (10,5%), kuna laiarööpmelisel oli langus märksa väiksem (2,4%), kusjuures vedude langus mõlematel raudteedel oli eriti silmapaistev reisijateveo alal (13,5%), kuna kaubavedu laiarööpmelisel 1929/30 a. vastu isegi tõusis 10,6%. Aruandeaastal on nähtus otse vastupidine: kõige rohkem läks tagasi kaubavedu (13,4%), kuna reisijatevedu langes 7,1% võrra. Uute raudteede koormatuse lahutamisel üldkvantumist kujunekse koormatuse tagasiminekuks veel suuremaks. Koormatuse vähenemist, mis eriti märgatav metsamaterjalide, tsemendi, kiviõli ja väetisainete alal, põhjustasid peaaesjalikult üldine majandusekriis kui ka kaubanduslik konjunktuur välisurgudel, mis kutsusid esile lõdvenemise kaubavahetuses ja liiklemises. Osalt mõjutas seda ka jõuvankrite võistluse suurenemine kallimate kaupade kui ka reisijateveo alal.

Võrreldes raudtee tulusid ja korralisi kulusid, leiame, et:

	1931/32 a. Kr.	1930/31 a. Kr.	1931/32 a. rohkem (+), vähem (—)	
			Kr.	%
Tulusid saadi				
1000 tonnikilomeetrilt:				
laiarööpmelisel	28.31	28.93	—0.62	—2,1
kitsarööpmelisel	36.14	37.23	—1.09	—2,9
Korral. kuludest langeb:				
1) 1000 tonnikilomeetrile:				
laiarööpmelisel	24.61	22.27	+2.34	+10,5
kitsarööpmelisel	35.71	36.20	—0.49	—1,4
2) bruttotuludele protsentides (ekspluatatsiooni koefitsient):				
laiarööpmelisel	86,9%	77%	+9,9%	+12,9
kitsarööpmelisel	98,8%	97,2%	+1,6%	+1,6
Mõlemate järgi kokku	89,9%	82,1%	+7,8%	+9,5

Ülaltoodust selgub, et veod tööühikult (tonnkilomeetrit) aruandeaastal olid vähemtasuvad kui eelmisel aastal, mida põhjustasid ühelt poolt reisijate- ja kaubaveotariifide osalise alandamise tagajärjel tulude vähenemine (2,1—2,9%) ja teiselt poolt veo omamaksuse tunduv tõus laiarööpmelisel (10,5%). Omamaksuse tõus laiarööpmelisel on seletatav sellega, et koormatuse vähenedes 10,2% ei vähenenud võrdeliselt liiklemisega otseselt seotud kui ka üldised kulud. Nii vähenesid rongide liiklemis ja kaubaveo ning teede ja raudtee ehitiste korrashoiukulud kõigest 0,9%, peaasjalikult põhjustel, et vedurite kütteks tarvitati põlevkivi asemel rohkem õli kui eelmisel aastal, mille tõttu kütteenete kulu tõusis tööühikult keskmiselt 17,2% ehk kogu vedudelt 158.116 kr., et teede ja raudtee ehitiste korrashoiukulusid, vastavalt hädavajalikkude tööde hulgale, ei olnud võimalik edasi lükata järgnevale aastale, ning et aruandeaastal tasuti eelmise aasta vagunite parandusekulusid 87.990 kr. Kitsarööpmelisel raudteel aga vähenesid liiklemisega seotud kulud suuremal määral kui veod, mida põhjustasid peaasjalikult vedurite kütteks tarvitatud küttepuude hindade alanemine, uute aurukuumendajatega varustatud vedurite ja hulga uute vagunite tarvitamisele võtmine, mille tõttu hoiti kokku kütte- kui ka parandusekulusid, ning asjaolu, et teede ja raudtee ehitiste korrashoiukuludeks nõutud krediite oli võimalik kärpida ja tööde teostamist edasi lükata.

Ülaltoodud põhjustel halvenes ekspluatatsiooni koefitsient eelmise aasta vastu laiarööpmelisel 9,9, kitsarööpmelisel 1,6, üldiselt 7,8 punkti ning raudteede tasuvus tulude ja korraliste kulude seisukohalt oleks kõigest 10,1%.

Posti-telegraafi-telefonivalitsus.

Aruandeaastal posti-telegraafi-telefonivalitsus kulutas üldsummas 776.941 kr. ehk 14,9% vähem kui eelmisel eelarveaastal.

Korralised kulud.

Korralised kulud vähenesid 551.433 kr. ehk 11,1% võrra. Kulud vähenesid peamiselt riigiteenijate toetuse (79,6 tuh. kr.), vedude (57 tuh. kr.) ning telegraafi ja telefoni ehituse ja korrashoiu (457 tuh. kr.) alal. Suurenesid teenistusetasu (40 tuh. kr.) ja rahvusvaheliste maksude (32,5 tuh. kr.) alal. Korraliste kulude vähenemine olenes peamiselt krediitide piiramisest.

Erakorralised kulud.

Erakorralised kulud vähenesid 225.508 kr. ehk 96,8% võrra. Vähenemine oli tingitud peaasjalikult Tallinna telefonikeskjaamade automatiseerimise lepingu järgi kohustuste edasilükkamisest. Tasud lepingu järgi korraldati ajutiselt Tallinna telefonikeskjaamade laiendamise seaduse muutmise ja täiendamise seaduse (RT 39 — 1931) § 4 korras.

Tulud.

Tulud aruandeaastal vähenesid võrreldes eelmise aasta laekunud tuludega 382.833 kr. ehk 6,9% võrra. Vähenemine oli kõikidel aladel: posti alal — 257.504 kr. ehk 8,8%, telegraafi ja raadio alal — 48.935 kr. ehk 12,8%, telefoni alal — 75.915 kr. ehk 3,5% ja muude tulude alal — 479 kr. ehk 0,7%. Võrreldes eelarvega oli vähenemine ptk. 17 alal 799.612 kr. võrra. Pea sama summa ulatuses oli vähenemine ka kulude alal.

Tulude vähenemine oli tingitud posti- ja telefoni kasutamise tagasimineku üldise majandusliku depressiooni tõttu. Telegraafi tegevus väheneb järjekindlalt telefoni arenemise arvel.

Puudused.

Eelkontroll. Dokumentaalse eelkontrolli korras Riigikontroll vaatas läbi 103 tehingukava, avaldades 10 protesti. Eelkontrolli korras ilmestunud puudustest võiks nimetada mõned näited.

Kavatseti osta tarvitatud telegr.-telefoni materjale. Riigikontroll leidis, et 1) ost ei ole kõrgete hindade tõttu riigile kasulik ja 2) Teedeminister on üldse ära keelanud tarvitatud telegr.-telefoni materjalide ostmise. Protesti tõttu ost jäigi teostamata.

Portselaanisolaatorite tellimise juures Riigikontroll nõudis, et edaspidi üldse portselaanisolaatorite tarvitamine keelataks telegr.-telefoni liinide korrashoiul ja ehitamisel väljaspool Tehnilise määrustiku § 84 ettenähtud juhtusid, kuna neid tuleb muretseda välismaalt. Portselaanisolaatorite asemel peaks tarvitama klaasisolaatoreid, milliseid kodumaal valmistatakse. Vastavalt Riigikontrolli nõudele postivalitsus tegi alluvatele asutistele ringkirjalise korralduse.

Tallinna telefonivõrgule kavatseti muretseda mootorratas hinnaga 2.200 kr. Riigikontroll protestis kõrge hinna vastu. Tellimine jäi ära.

Postivalitsuse juhtnõõridega kavatseti muuta Posti ja Telegraafi määrustikkude ettekirjutusi, millega aga Riigikontroll ei nõustunud. Protesti tõttu Teedeminister lahendas asja oma määrusega.

Faktiline kontroll. Postiametkonna asutiste kassa, ladude, arve- ja majapidamise revideerimist koh-tadel teostati aruandeaastal: postkontorites — 80, telegraafi-telefonivõrkudes — 6 ja postkontorite juures asuvates Riigihoiukassa agentuurides 79 korral.

Revideerimisel leiti puudusi: postkontorites 43, telegraafi-telefonivõrkudes 6 ja postkontorite juures asuvates Riigihoiukassa agentuurides 1 korral. Selgitamisele võeti mitmesuguseid summasid ja varasid 1.058 kr. suuruses. Puuduste alal on peamiselt ilmestunud eksimised asutiste sisemäärustikkude vastu. Aruandeaastal avalikukstulnud kuritarvidustest teatati prokuratuurile 1 asja kohta. Prokuratuuri poolt asi lõpetati süüdlase surma tõttu.

Revideerimise tagajärjel on distsiplinaarkorras karistatud 7 ametnikku, hoiatusi tehtud ja tähelepanu juhitud 19 korral.

Postiametkonna majandusetoimingutest, nagu väljapakkumistest, varade ja tööde vastuvõtmistest j.n.e. on osa võetud 83 korral. Proteste on avaldatud 1 korral, missugune ka arvesse võeti.

Järelkontroll. Postiasutiste kuludokumentide revideerimisel järelkontrolli korras ilmestusid peamiselt puudused kulu tõestamise alal ning avastusid mõned eksimised seaduse normide vastu. Ka ilmestus, et on jäänud püsima rida puudusi vormilist laadi.

Puuduste kõrvaldamiseks asutiste aruannetes on nõutud postivalitsuselt teenistusejuhtnõõride täien-damist.

Postiasutiste ruumide üürirahad tasuti lepingute järgi sageli ette 3 kuni 6 kuu eest. Riigikontroll leidis, et praegusel ajal enam ei ole tarvidust ettemaksmistele üle ühe kuu ja soovitas selle korra muutmist. Selle tagajärjel Majanduseminister andis keskasutistele üldise ringkirjalise korralduse.

Telegr.-telefoniliinide ehituse- ja remonditööde ülevaatuse ja vastuvõtmise aktid õige sageli seati kokku puudulikult. Riigikontroll juhtis sellele asjaolule postivalitsuse tähelepanu ja nõudis puuduste kõr-valdamist. Postivalitsus tegi asutistele vastava ringkirjalise korralduse.

Aruandeaasta kuludokumentide revideerimisel Riigikontroll võttis selgitamisele 79.921.35 kr. Selle summa õiendamisel makseti tagasi 298.76 kr., esitati täiendavaid dokumente ja seletusi 78.252.68 kr. peale. 1. XI. 1932 a. jäi õiendamata 1.369.91 kr.

Tuluaruannete revideerimisel selgus, et mõnedel juhtudel on sisse nõutud ekslikult vähem maksu (peamiselt telefoni alal) tariifimääruste mitte õige käsitamise tagajärjel. Sissetuleku alammääragarantiiga telefonikõnepunktide juures tuli ette nähtusi, et ei nõutud sisse garanteeritud summani tulusid.

Tulude alal võeti selgitamisele 1.477.59 kr., millest kuni 1. XI. 1932 a. lahendati täiendavate dokumen-tide ja seletuste esitamisega 1.039.11 kr., tasumisega rahas 38.55 kr., riigi kanda võtmisega 20,90 kr. ja jäi lahendamata 379.03 kr.*

Posti-telegr.-telefoni ametkonna teenijate olukorra parandamise erikapitali dokumentide revideeri-misel selgus, et eraartikleid valmistatakse eratrükikojas, kusjuures hinnad olid sageli kõrgemad kui Riigi trükikojas. Vabariigi Valitsuse otsuste järgi on riigiasutised kohustatud oma trükitöid tellima ainult Riigi trükikojalt. Riigikontroll juhtis tähelepanu puudustele ja palus tekitatud kahjude 503.40 kr. suuruses õiendamist.

Majanduslik kitsikus ei ole seni halvanud posti-telegr.-telefoni korraldust. P.-t.-t. asutiste võrk püsib eelmistel aastatel väljakujunenud piirides. Ametkonna abiasutiste ja kirjatalude arvus on aruandeaastal isegi näha tõusu 200 punkti võrra.

Telefoni alal linnades ja alevites on kõik telefonide soovijad rahuldatud. Abonentide arv kasvas aru-andeaastal linnades 290 ja maal — 264 ab. võrra. Rahuldamata on jäänud osa soove telefoniagentuuride ja

Tegevus.

kõnepunktide ehitamise näol. Kõnepunktide ehitus pikkade liinide kulukuse juures ei tasu ennast kaudseltki ära.

Postiagentuuride ja postitalude kõnepunktide sissetulekud kõiguvad 3 kroonist kuni 100 kr. aastas ja ainult väike protsent üldarvust annab tulu üle 100 kr.

1. IV. 1932 a. oli kõnepunkte 1089, sellest arvust 408 postiagentuurides, 452 postitaludes ja 229 mujal.

Telefonimäärustiku kohaselt võib postivalitsus avada telefoniagentuure vähemalt 25 alalise telefoni-seade soovi ja palvel, välja arvatud agentuurid vallamajades, raudteejaamades ja kaugeühenduste sõlme- ja harunemiskohtades, kus postivalitsus võib avada neid asutisi rippumatult abonentide arvu alammäärast. Samuti võib muuta abonentide arvu alammäärast rippumatult riigikollektiivkeskjaamu agentuurideks.

1. IV. 1932 a. oli telefonitegevusega agentuure 112, neist asusid: vallamajades 64, raudteejaamades 20, tarvitajate- ja piimaühingutes 8, erakauplustes ja erakorterites 16, kooli- ja seltsimajades 2, apteegis ja sanatooriumis 2.

112 agentuurist on ainult 5 abonentide arv üle 25 (Passlepa, vallam. — 26, Talli, v.m. 32, Velise, v.m. 26, Vasalemma, erakort. — 31 ja Viinistu, tarv. üh. 25).

Ranna raadiojaama Koplis täiendati 1930/31 a. telefonisaatjaga (0,7 k/v) läbikäimiseks laevadega ja jääteadete üleandmiseks. Aruandeaastal kasutati seda seadet peamiselt jääteadete üleandmiseks, läbikäimist laevadega võimaldati ainult üksikutele laevaäridele.

Riigikontrolli arvamised
ja sooviavaldused.

Riigikontroll leiab, et vastava tariifi väljatöötamise ja maksmapanemisega tuleks postivalitsusel kiirustada, et telefonisaatja kasutamist võimaldada kõigile Raadiomäärustiku kohaselt.

Ajakirjandusliku informatsiooni ja majanduslikkude teadete vastuvõtmiseks raadiovastuvõtuaparaatide kasutajad maksavad radiotelefonitariifi nr. 45 (RT 3 — 1927) kohaselt 120 kr. aastas. Riigikontroll loeb tarvilikuks juhtida tähelepanu nimetatud erakorraliselt madalale tariifile. Sama tariif, ETA andmetel, oli näiteks Lätis käesoleva aasta alul ümmarguselt 90 kr. kuus.

Tartu vastuvõtu-raadiojaam on postivalitsuse kulul ilmteadete vastuvõtmise otstarbel Tartu meteoroloogia observatooriumi teenistuses. Riigikontroll leiab, et jaam tuleks anda üle Tartu ülikooli valdamisele, — väheneksid üürikulud, sest jaam asub praegu üüriruumides.

Telefonitariifi nr. 48 § 47 p. a kohaselt võetakse kohaliku kõne maksu keskjaama abonentide omavaheliste ja keskjaamaga ühendatud kõnepunktidega peetud kõnede iga 5 minuti või selle osa eest 3 senti. Tallinna telefoni keskjaama automatiseerimisega kadus võimalus registreerida kõnede kestust 5 minutiliste üksustena, sest automaatsete lugijate kaudu registreeritakse iga kõne ühe üksusena, vaatamata kas kõne kestis 5 või rohkem minutit. Riigikontroll leiab, et telefonitariif tuleks kooskõlastada tegeliku olukorraga.

Riigitulude kiirema laekumise seisukohalt ja rahva hõlbustamise otstarbel oleks soovitatav postiametkonna asutistele panna riigitulude vastuvõtmine Posti-telegr.-telefoni ja raadio seaduse § 20 korras.

Veeteede valitsus.

Kulud.

Aruandeaasta Veeteede valitsuse kulud, võrreldes eelmise aasta kuludega, vähenesid kogusummas 389.069 kr. ehk 22,0% võrra, kusjuures korralised kulud vähenesid 261.307 kr. ehk 17,0% võrra ja erakorralised kulud 127.762 kr. ehk 54,2% võrra, nagu näitab alljärgnev tabel:

	Kulutatud		1931/32 a. kulutatud vähem (—)	
	1931/32 a. Kr.	1930/31 a. Kr.	kroonides	%
Korralised kulud	1.273.041	1.534.348	—261.307	17,0
Erakorralised kulud	107.794	235.556	—127.762	54,2
Kokku	1.380.835	1.769.904	—389.069	22,0

Korraliste kulude vähenemine on sündinud peamiselt ametnikkude palkade, arstiabi ning ujuvate abinõude, tuletornide ja elektrikraanade remontide alal. Erakorraliste kulude vähenemine on tingitud peamiselt sellest, et jäi ära rannasõiduliinide ekspluateerimine ning vähenesid tööd uute ehituste alal ranna- ja sisevetesadamates.

Võrreldes Veeteede valitsuse tegelikke kulusid eelarves ettenähtud summaga 1.516.286 kr., on aruandeaastal kulutatud 1.380.835 kr. ehk 91,1%, kuna kulutamata jäi 135.451 kr. ehk 8,9%. Vähe- ma kulutamise peamised põhjused olid: palkades saavutati kokkuhoidu palkade vähendamise tõttu; ujuvate abinõude, tuletornide ja elektrikraanade remonte teostati vähemas ulatuses ja kokkuhoidlikumalt, samuti saavutati kokkuhoidu ujuvate abinõude ja tuletornide ülalpidamises ning sadamate sildade kor- rashoius. Ka jäi osa arveid tasumata.

Veeteede valitsuse korralised tulud püüsid eelmise aasta tasapinnal: 221.720 kr. eelmise aasta 225.976 kr. vastu; erakorralised tulud aga puudusid aruandeaastal täiesti, kuna juba eelmise aasta kestel lõpetati rannasõiduliinide ekspluateerimine.

Tulud.

Asutise tegevuses ilmsikstulnud puudustest võiks nimetada järgmisi:

Puudused.

Veeteede valitsus palus nõusolekut lõhkeainete ostmiseks 5.520 kr. eest Peipsi veepinna alanduse- tööde jaoks. Kuna selleks aga puudus vastav krediit, ei andnud Riigikontroll oma nõusolekut.

Tallinna sadama laoplatside revideerimisel selgus, et mitmed platsid olid välja antud ilma rendi- lepinguid sõlmimata, mõnede platside eest oli rent saamata ning mõned rentnikud kasutasid suure- maid maaalasid, kui lepingutes oli ette nähtud. Ka puudusid rentimise kohta juhtnõõrid. Riigikont- rolli poolt juhiti Veeteede valitsuse tähelepanu puudustele, mille tagajärjel Veeteede valitsus kokku kutsus sadamakomisjoni, kes töötas välja platside kasutamise juhtnõõrid ja täiendas sadama sund- määrust.

Rannasadamate revideerimisel selgus puudusi asjaajamises ja arvepidamises: arveraamatud ei olnud ä jour, kasutamiselolevate laoplatside kohta puudusid sissekanded laoraamatutes, osa saadud summadest oli kassaraamatutes arvestamata jne. Puudused kõrvaldati ja kahte sadamaülevaatajat karistati noomitusega.

Tuletorni töökojas tööliste kohalolekut revideerides tuli ilmsiks puudusi tööliste märkimise korras. Puudused kõrvaldati ja tööliste tööloleku kontrollimiseks pandi maksma uus kord.

Aruannete revideerimisel selgus, et osa kuludest oli puudulikult tõestatud dokumentidega, et eriti viivitati ehituselepingute ärasaatmisega, samuti ka majanduslikul teel teostatud tööde kohta koos- tatud tehniliste aruannete esitamisega, suuri töid lasti teha (sadamatehases) ilma lepinguid sõlmimata ja tehtud töid võeti vastu ilma akte kokku seadmata.

Peipsi järve veepinna alandustööd. Seadusega 21. XII. 1928 a. määras Riigikogu Peipsi järve veepinna reguleerimiseks krediiti 1.653.000 krooni. Reguleerimistöõde läbiviimiseks moodustati eriline ametkond Veeteede valitsuse juures. Tööde sihiks on Peipsi järve veepinna alandamine 30 sentimeetri võrra, mida saavutatakse Narva jõe põhja süvendamisega. Selleks tuleks kalkulatsioonide kohaselt välja võtta Narva jõest 213.000 m³ kaljust põhja ja Vasknarva juures 224.500 m³ liiva ja kruusa.

Togevus.

Seniste tulemuste järgi otsustades võib arvata, et lubatud krediidiga ei suudeta töid kavatsatud ulatuses täita ega Peipsi järve veepinda ettenähtud määral alandada. Selle põhjuseks on asjaolu, et tööd kujunevad kallimaks kui eelarves kalkuleeritud.

Juba tööriistade muretsemise kulud ületavad eelarves arvestatud summa ja seda peaaesjalikult kopsüvendaja mõõtude suurendamise tõttu. Nimelt pidi esialgse kavatsuse järgi ehitatama süvendaja, mille kopa maht oleks 1 m³. Kuid tööde juhtidel tekkis kartus, et 1 m³ suurune kopp võiks osutada liiga väikeseks suuremate kivide tõstmisel, seepärast ehitati suuremamõõduline kopsüvendaja, mille kopa maht 1,8 m³. Süvendaja mõõtude suurendamise tõttu kujunes aga viimase hind kallimaks kal- kuleeritust.

Kallimaks läheb ka puunide ehitamine Vasknarva liivamadalikul: tööde kava kokkuseadmisel arvestati suurema protsendi suuremate kivide saamisega jõe põhja lõhkumisel, millistega kavatseti puunide pealispinda kindlustada. Nagu nüüd selgunud, saab lõhkumisel suuremaid kive võrdlemisi vähe. Kuid ka neid ei saa kasutada puunide kindlustamiseks, sest et nad välise õhu käes õhukesteks kihtideks purunevad. Selle tõttu tuleks puunide pealispinda kindlustada raudkividega või betoonplaatidega, mis aga teeb töö kallimaks.

Töö hinnale on teatavat mõju avaldanud ka vähene intensiivsus töötamises, mis on tingitud krediitide piiramisest. Vähemast intensiivsusest olenevalt kujunesid üksuse hinnad kallimaks kui kalkuleeritud.

Selgitamisele võetud summade lahendamine.

Faktilise kontrolli korras selgitamisele võetud summade lahendamist näitab alljärgnev tabel:

Aruandeaasta/liik	Jäi lahendamata I. IV 1931 a. Kr.	Aruandeaastal võeti selgitamisele Kr.	Kokku Kr.	Selgitamisele võetud summadest on lahendatud								Kokku Kr.	Jäi lahendamata I. IV 1932 a. Kr.
				seletuste ja dokumentidega Kr.	tasumisega		kaulu riigi kanda võtmisega (kustutamise) vastava üllemuse otsuste põhjal Kr.	juure- või tagastamiseks määramisega k/nõuk. seaduse jõusse astunud otsuste põhjal Kr.	riigivõlgn. nimekirja ülesvõtmisega seaduse jõusse astunud otsuste põhjal Kr.	selgitamiselevõtmisega järelkontrolli korras Kr.	Kokku Kr.		
					riigitulude arvele Kr.	krediidi või summade uuendamise arvele Kr.							
1931/32 a.													
Raudteevalitsus.													
Jaamad . .	—	6.480.26	6.480.26	5.658.20	793.56	—	—	—	—	—	—	6.451.76	28.50
Rongid . .	—	120.70	120.70	4.65	116.05	—	—	—	—	—	—	120.70	—
Kassad, varad . . .	—	2.833.38	2.833.38	481.42	26.55	—	—	—	—	—	—	507.97	2.325.41
Tööd . . .	—	217.54	217.54	49.83	167.71	—	—	—	—	—	—	217.54	—
Töölised . .	—	61.45	61.45	—	8.65	52.80	—	—	—	—	—	61.45	—
Kokku . . .	—	9.713.33	9.713.33	6.194.10	1.112.32	52.80	—	—	—	—	—	7.359.42	2.353.91
Postivalitsus.													
Postkontorid	—	959.15	959.15	741.83	184.51	10.20	—	—	—	—	—	936.54	22.61
Telegr.-telef. võrgud . .	—	98.55	98.55	87.75	—	—	10.80	—	—	—	—	98.55	—
Kokku . . .	—	1.057.70	1.057.70	829.58	184.51	10.20	10.80	—	—	—	—	1.035.09	22.61
Kõik koku . .	—	10.771.03	10.771.03	7.023.68	1.297.03	63.00	10.80	—	—	—	—	8.394.51	2.376.52

Alltoodud tabel annab ülevaate järelkontrolli korras selgitamisele võetud summade lahendamise kohta Teedeministeriumi alal:

Aruandeaasta/liik	Lahendamata jäänud sum- mad 1. nov. 1931 a. Kr.	Võeti selgitamisele Kr.	Lahendamata jäänud ja selgitamisele võetud summadest on lahendatud:								Jäi lahendamata sum- masid 1. nov. 1932 a. Kr.
			seletuste ja doku- mentidega Kr.	tasumisega		riigi kanda võtmi- sega vastavate üle- miste otsuste põhjal Kr.	juure- või tagasimaksu määramisega k/nook. seadusejõusse astunud otsuste põhjal Kr.	loobumisega jälgimisest revisiooni korras k/n. otsuste põhjal Kr.	riigivõlgnikkude nime- kirja ülesvõtmisega sea- dusejõusse astunud otsuste põhjal Kr.	Kokku lahendatud Kr.	
				riigitulude arvele Kr.	krediidi või summade uuen- damise arvele Kr.						
1. Kulud.											
1923 a.	2.674	—	128	7	—	546	—	—	1.993	2.674	—
1924 a.	3.658	—	—	3.658	—	—	—	—	—	3.658	—
1925 a.	2.587	—	3	763	—	—	—	—	1.821	2.587	—
1926/27 a.	1.419	—	520	49	—	—	—	—	850	1.419	—
1927/28 a.	11.708	—	11.702	6	—	—	—	—	—	11.708	—
1928/29 a.	127.577	—	104.530	248	—	192	—	—	88	105.058	22.519
1929/30 a.	598.316	—	492.793	205	—	15.733	—	—	1.929	510.660	87.656
1930/31 a.	512.514	—	359.102	557	—	164	—	—	1.007	360.830	151.684
1931/32 a.	—	557.324	113.543	436	167	—	—	—	—	114.146	443.178
Kokku	1.260.453	557.324	1.082.321	5.929	167	16.635	—	—	7.688	1.112.740	705.037
2. Tulud.											
1925 a.	34.804	—	34.355	449	—	—	—	—	—	34.804	—
1926/27 a.	23.436	—	23.100	95	—	150	—	—	91	23.436	—
1928/29 a.	65.098	—	65.098	—	—	—	—	—	—	65.098	—
1929/30 a.	4.695	—	4.547	—	—	—	—	—	148	4.695	—
1930/31 a.	21.746	—	21.655	91	—	—	—	—	—	21.746	—
1931/32 a.	—	5.261	1.111	189	—	21	—	—	—	1.321	3.940
Kokku	149.779	5.261	149.866	824	—	171	—	—	239	151.100	3.940
3. Operatsioonifondid.											
1928/29 a.	528	—	528	—	—	—	—	—	—	528	—
1930/31 a.	47.702	—	43.594	4	—	—	—	—	—	43.598	4.104
1931/32 a.	—	19.296	14.240	218	—	—	—	—	—	14.458	4.838
Kokku	48.230	19.296	58.362	222	—	—	—	—	—	58.584	8.942
4. Deposiidid.											
1930/31 a.	26.273	—	26.273	—	—	—	—	—	—	26.273	—
1931/32 a.	—	3.261	2.016	—	—	—	—	—	—	2.016	1.245
Kokku	26.273	3.261	28.289	—	—	—	—	—	—	28.289	1.245
5. Erisummad.											
1922 a.	13.065	—	—	—	—	—	—	13.065	—	13.065	—
1923 a.	17.439	—	—	—	—	—	—	17.439	—	17.439	—
1924 a.	18.662	—	—	—	—	—	—	18.662	—	18.662	—
1929/30 a.	8.309	—	8.309	—	—	—	—	—	—	8.309	—
1930/31 a.	7.400	—	7.400	—	—	—	—	—	—	7.400	—
1931/32 a.	—	118.188	15	—	—	—	—	—	—	15	118.173
Kokku	64.875	118.188	15.724	—	—	—	—	49.166	—	64.890	118.173
6. Materjalid.											
1930/31 a.	4.608	—	4.198	—	—	—	—	—	—	4.198	410
1931/32 a.	—	11.647	987	—	—	—	—	—	—	987	10.660
Kokku	4.608	11.647	5.185	—	—	—	—	—	—	5.185	11.070
Kõik kokku	1.554.218	714.977	1.339.747	6.975	167	16.806	—	49.166	7.927	1.420.788	848.407

Välisministeerium.

Välisministeeriumi alal on 1931/32 a. kulutatud krediite 932.618 kr. ja saadud tulused 131.878 kr. Aruannete revideerimisel järelkontrolli korras võeti selgitamisele kulude alal 2.526 kr.

Faktiilist revisjoni toimetati Riia saatkonnas ja New-Yorgi konsulaadis, mille tulemusena ühtlustati ja kõrgendati analoogiliselt sisemaal valitseva korraga üüre 1.500 kr. võrra aastas elukorteritelt, mida kasutavad välisesinduste ametnikud Eesti Vabariigi majades.

Järelkontrolli korras selgitamisele võetud summade õiendamise kohta annab ülevaate järgmine tabel:

Aruandeaasta/liik	Õiendamata summade seis 1. XI. 1931 a. Kr.	Võeti selgi- tamisele Kr.	Õiendatud 1. XI. 1931 a. — 1. XI. 1932 a.			Õiendamata summade seis 1. XI. 1932 a. Kr.
			Seletustega ja dokumen- tidega Kr.	Tasumisega riigitulude arvele Kr.	Tagasimaksu määramisega k/nõuk. ots. põhjal Kr.	
Kulud:						
1926 a. 1. I — 31. III . . .	129	—	—	—	—	129
1926/27 a.	1.127	—	389	48	505	185
1927/28 a.	2.454	—	1.768	452	234	—
1928/29 a.	750	—	750	—	—	—
1929/30 a.	1.979	—	1.067	42	78	792
1930/31 a.	541	—	174	367	—	—
1931/32 a.	—	2.526	—	—	—	2.526
Kokku	6.980	2.526	4.148	909	817	3.632

Üldkokkuvõte

Riigikontrolli poolt selgitamisele võetud summade lahendamise kohta

a) järelkontrolli alal.

Aruandeaasta ja summade liigid	Lahendamata jäänud summad 1. XI 1981 a.	Aruandeaastal võetud selgitamisele	Lahendamata jäänud ja selgitamisele võetud summadest on lahendatud:								Jäi lahendamata summaksid 1. XI 1982 a.	
			seletuste ja dokumentidega	tasumisega		riigi kanda võtmisega vastavate ülemuste otsuste põhjal	juure- või täpsim. määrat. k/hoiuk. sead. jõusse astunud otsuste põhjal	loobumisega järgimisest reviid. korras k/hoiuk. otsuste põhjal	riigivõlgn. nimekirja ülevõetud seadusejõusse astunud otsuste põhjal	kokku lahendatud		
				riigitulude arvele	krediidi või summade uuendamise arvele							Kr.
Kulude alal.												
1920	1.740.24	—	—	—	—	345.—	—	—	—	—	345.—	1.305.24*)
1921	31.080.—	—	180.—	—	—	—	—	80.900.—	—	31.080.—	—	—
1922	81.—	—	—	36.—	—	45.—	—	—	—	81.—	—	—
1923	3.566.05	—	396.13	69.49	—	591.43	463.—	53.—	1.993.—	3.566.05	—	—
1924	7.724.25	—	2.891.75	3.731.—	—	600.—	151.50	700.—	—	7.574.25	150.—	—
1925	3.112.40	—	3.—	763.—	—	—	95.40	—	1.821.—	2.682.40	430.—	—
1926 a. 3 kuud	54.339.34	—	52.379.51	292.05	—	219.80	—	14.70	1.304.48	54.210.34	129.—	—
1926/27	116.751.78	—	112.905.74	1.324.48	—	68.58	1.016.—	25.03	850.—	116.189.78	562.—	—
1927/28	501.420.73	—	489.267.87	7.949.66	—	87.98	388.—	44.40	—	497.737.91	3.682.82	—
1928/29	698.732.70	—	648.430.18	3.400.79	—	192.—	372.—	44.50	188.22	652.627.69	46.105.01	—
1929/30	1.064.925.35	—	835.221.58	1.584.82	—	15.733.—	654.—	86.76	1.929.—	855.239.16	209.686.19	—
1930/31	1.276.155.74	—	688.910.16	3.026.58	164.—	200.79	342.—	—	3.644.—	698.287.53	579.863.21	—
1931/32	—	1.826.123.81	472.041.78	3.853.68	167.—	127.45	—	—	—	476.189.91	1.349.933.90	—
Kokku	3.759.629.58	1.826.123.81	3.302.127.70	26.031.55	331.—	18.210.78	3.511.90	31.868.39	11.729.70	3.393.811.02	2.191.942.37	
Tulude alal.												
1924	6.243.75	—	6.243.75	—	—	—	—	—	—	6.243.75	—	—
1925	34.804.—	—	34.355.—	440.—	—	—	—	—	—	34.804.—	—	—
1926/27	23.436.—	—	23.100.—	95.—	—	150.—	—	—	91.—	23.436.—	—	—
1928/29	99.318.—	—	98.668.—	603.—	—	47.—	—	—	—	99.318.—	—	—
1929/30	6.777.47	—	5.055.—	1.574.47	—	—	—	—	148.—	6.777.47	—	—
1930/31	24.371.27	—	21.691.99	343.42	—	—	—	—	—	22.035.41	2.335.86	—
1931/32	—	8.930.40	1.541.03	189.—	—	21.—	—	—	—	1.751.03	7.179.46	—
Kokku	194.950.49	8.930.40	190.654.77	3.253.89	—	218.—	—	—	230.—	194.365.66	9.515.32	
Operatsioonifondide, depositeid ja muude summade alal.												
1922	19.834.23	—	6.683.44	—	85.79	—	—	13.065.—	—	19.834.23	—	—
1923	28.296.51	—	10.174.51	—	—	—	—	18.122.—	—	28.296.51	—	—
1924	26.461.99	—	6.012.—	—	20.16	31.30	87.—	20.311.53	—	26.461.99	—	—
1925	94.644.04	—	64.546.04	—	26.—	29.620.—	271.—	181.—	—	94.644.04	—	—
1926 a. 3 kuud	35.961.—	—	31.961.—	—	—	4.000.—	—	—	—	35.961.—	—	—
1926/27	150.579.20	—	136.681.70	—	11.50	13.413.—	465.—	8.—	—	150.579.20	—	—
1927/28	47.856.68	—	46.320.68	—	—	1.080.—	230.—	—	—	47.830.68	226.—	—
1928/29	16.655.59	—	11.809.58	—	233.01	2.134.—	2.127.—	530.—	—	16.333.59	322.—	—
1929/30	74.501.15	—	12.594.17	134.98	219.—	98.—	—	—	—	13.046.15	61.455.—	—
1930/31	102.638.47	31.557.13	111.906.24	975.63	393.18	—	—	6.—	—	113.286.05	20.909.55	—
1931/32	—	555.779.98	18.846.55	307.81	—	—	—	360.563.52	—	379.717.83	176.062.10	—
Kokku	597.428.86	587.337.11	457.035.91	1.418.42	993.64	50.376.30	3.180.—	412.787.05	—	925.791.32	258.974.65	
Kõik kokku	4.532.008.93	2.422.391.41	3.949.818.35	30.703.86	1.324.64	63.805.08	6.691.90	444.655.44	11.968.70	4.513.968.—	2.460.482.34	

*) Dokumendid kohtus.

b) faktilise kontrolli alal.

Aruandeaasta	Lahendamata jäänud sum- mad I.IV 1981 a.	Aruandeaastal võeti selgi- tamiseks	Lahendamata jäänud ja selgitamiseks võetud summadest on lahendatud:								Jäi lahendamata I.IV. 1982 a.
			seletuste ja dokumen- tidega	tasumisega		riigi kanda võtmisega vastavate ilennuste otsuste põhjal	juure- või tagasimaksu määrann. knoikogu sead. jõusse astunud otsuste põhjal	riigivõlgn. nimekirja üleavõtmisega sead. jõusse astunud otsuste põhjal	selgitamiseks võetud järelkontrolli korras	kokku lahendatud	
				rigitulude arvele	kredidi või sum- made uuendamisi- se arvele						
1929/30	710.57	—	—	475.57	—	—	—	235.—	—	710.57	—
1930/31	58.897.77	—	2.839.—	3.352.11	70.—	1.303.—	—	1.505.50	—	8.569.01	50.328.16
1931/32	—	127.859.03	13.759.01	3.355.07	2.788.67	430.37	—	6.009.83	323.—	31.865.95	96.193.08
Kokku	59.608.34	127.859.03	16.098.01	12.182.75	2.858.67	1.733.37	—	7.750.33	323.—	40.946.18	146.521.24

Riigiettevõtted.

Eesti Maapank.

Eesti Maapanga 1931 a. tegevus arenes, nagu eelmisedki, kahes suunas: ühelt poolt teostas pank krediitoperatsioone omal arvel ning teiselt poolt valitses ja korraldas laene ning kapitale riigi arvel. Mõlemas osas kokku on maapanga tegevus kasvanud aruandeaastal ca 24% võrra, kusjuures tegevus panga enese operatsioonide alal on suurenenud 1% ja valitsemisel olevate kapitalide ja laenude alal — 23%, mis selgub muudatustest nõudmiste ja nende aastamaksude seisudes aruandeaasta aluks ning lõpuks.

a) **Peapank.** Kui vaadelda Eesti Maapanga tegevust laenude andmisel omal arvel ja kapitalide ning laenude valitsemist riigi arvel üksteisest eraldi, siis nähtub, et tegevus peapanga alal ehk laenuandmisel panga enese arvel on aruandeaastal tugevasti koondunud. Nii anti välja aruandeaastal 573 uut laenu kogusummas 635,9 tuh. kr., kuna möödunud aastal — 1203 laenu — 1.517,5 tuh. kr. väärtuses ehk rohkem 58,1% võrra. Suuremat kahanemist näitas seejuures maaparanduselaenu andmine, mis vähenes 71,6%. Ehituselaenude andmine langes 62,6%, kuna uued vabalaenud läksid tagasi 47,3%.

Krediitoperatsioonid.

Järsk tagasimineku maaparanduse- ja ehituselaenude andmisel peapangas oli tingitud osalt sellest, et teatud hulk vanatalupidajaid rahuldati panga valitsemisel olevast riiklikust maaparanduselaenufondist, kuid peaaesjalikult aga nõudmiste vähenemisest, sest põllupidajad, arvestades kapitali vähese tasuvusega põllumajanduses, olid aruandeaastal väga tagasihoidlikud uute investeerimistega. Vabalaenude tagasimineku põhjenes peamiselt asjaolul, et pank pidi sagedasti laenuandmisest keelduma, kuna võlgade iseloom, milliste tasumiseks laenu paluti, kui ka nende tekkimise põhjused ei vastanud panga nõuetele.

Alltoodud tabel annab ülevaate uute laenude andmisest aruandeaastal võrreldult eelmise aastaga (tuh. kr.):

	Väljaantud laene		1931 aastal vähem antud laene
	1931 a.	1930 a.	
Maaparanduselaen	103,3	364,0	71,6%
Ehituselaen	184,6	492,8	62,6%
Vabalaen	348,1	660,8	47,3%

Laenupolitika kohta oleks tähendada, et arvestades erakordselt raskete oludega põllumajanduses, püüdis maapank aruandeaastal esijoonel kergendada lühiajaliste eravõlgade all kannatavate põllupidajate seisukorda. Kuid tähendatud ülesande läbiviimine oli raskendatud, sest maapanga pantkirjade realiseerimise võimalused olid aruandeaastal veelgi piiratumad kui eelmisel aastal. Küsimuse lahendamiseks esitas pank aruandeaastal oma 8% ümberlaenustamise pantkirjade seaduseelnõu, mille järgi on võimalik anda laenu nimetatud pantkirjades põllupidajatele nende kõrgeprotsendiliste eravõlgade tasumiseks. Laenumääramisel

pidas pank kinni põhimõttest, et raha läheks õigesse kohta ja õigeteks otstarveteks, arvestades sealjuures talundi kandejõuga laenu tasumise suhtes kui ka talundil lasuvate võlgade iseloomuga.

b) **Osakond.** Uusi laene anti välja osakonna poolt aruandeaastal 1.666,6 tuh. kr. ja võeti üle valitsemisele ostuvõlgasid Põllutöoministeeriumilt — 9.849,6 tuh. kr, kokku seega 11.516,2 tuh. kr. Eelmisel aastal oli antud uusi laene ja üle võetud ostuvõlgasid 9.604,9 tuh. kr., nii et osakonna tegevus on arenenud aruandeaastal kiiremas tempos kui 1930 a. Tegevuse kiirem kasv oli tingitud ostuvõlgade ülevõtmise suurenemisest, kuna uute laenude andmine näitas tugevat tagasiminekutendentsi. Eriti langes uute ehituselaenude väljaandmine, mis näitas 17,7% kahanemist.

Alltoodud tabel annab ülevaate osakonna krediitoperatsioonidest aruandeaastal (tuh. kr.):

Nimetus	Uusi laene antud ja ostuvõlgasid üle võetud valitsemisele		+ Rohkem või — vähem kui 1930 a.
	1931 a.	1930 a.	
Asumikkude ehituselaen	1.402,8	1.629,4	—226,6
Elukorterite ehituselaen	74,5	165,6	—91,1
Asundamislaen	3,0	7,0	—4,0
Inventarilaen	20,8	—	+20,8
Maaparanduselaen	165,5	266,2	—100,7
Hoonete ostuvõlg	585,0	1.015,8	—430,8
Maade ostuvõlg	6.898,9	2.979,6	+3.919,3
Asundustal. metsa ja viljap. ostuvõlg	1.933,2	3.222,5	—1.289,3
Riigi ärikohtade ostuvõlg	212,5	38,7	+173,8
Maadele kinnistatud rendivõlad	40,1	1,7	+38,4
Tagasiantud maadele kinnist. võlad . .	1,6	2,0	—0,4
Inventari ostuvõlg	6,6	7,6	—1,0
Ehitusemetsa ostuvõlg	171,7	268,8	—97,1
Kokku	11.516,2	9.604,9	+1.911,3

Laenude liitmine.

Põllutöoministeeriumilt saadi aruandeaastal 12.348 laenude liitmise teadaannet ehk 6.129 teadaande võrra vähem kui eelmisel aastal. Aasta jooksul viidi läbi 19.126 liitmist, mis on 7.698 liitmise ehk 67% võrra rohkem kui eelmisel aastal. Kogu liidetud laenudest oli aruandeaasta lõpuks ingrossseeritud 17.800 laenu üldsummas 18.590,0 tuh. kr.

Laenude kindlustused.

Laenude kindlustamisel on pank püüdnud vähendada kapitaliriisikot. Nii moodustasid aruandeaastal peapangas väljasolevad alglaenud 40,7% panditud maakoha väärtusest, kuna eelmisel aastal — 41,1% ehk rohkem 0,4% võrra. Samuti on vähenenud kapitaliriisikoo maapanga valitsemisel olevate riigikapitalide alal, kus laenud kinnisvarade pantimisel moodustasid aasta aluks 30,74% laenude ja ostuvõlgade kogusummast, kuna aasta lõpul aga 60,45%, nii et personaallaenude osa vähenes aasta jooksul 29,71%.

Laenude tasumine.

Laenude tasumine aruandeaastal näitas peapanga alal tunduvat halvenemist. Tasumata jäi tähtajalisi makse aasta lõpul 634,8 tuh. kr. ehk 8,5% laenude üldsummast. 1930 aasta lõpul oli tasumata aga 444,9 tuh. kr. ehk 6,2%, nii et tasumine on nõrgenenud aruandeaastal 37,1% võrra. Üldiselt peab tähendama, et laenude tasumine maapangas halveneb järjekindlalt aastast-aastasse. Ka osakonna alal näitas laenude tasumine aruandeaastal mõningat tagasiminekut. Nii oli tasumata aastamaksusid eelmise aasta lõpul 375,2 tuh. kr. ehk 4,6% nõudmiste kogusummast, aruandeaastal aga — 478,4 tuh. kr. ehk 4,7% või rohkem 2,2% võrra. Tegelikult oli laenude tasumine aga veelgi halvem, sest tasutuks on loetud ka need tähtajalised maksud, mis ühendati laenude liitmisel üheks pikaajaliseks laenuks, kuid millised aga tõeliselt tasumata ja moodustavad korraldamata võlgasid.

Laenude valitsemiskulud.

Laenude valitsemiskulud näitasid aruandeaastal tunduvat tagasiminekut. Nii olid tähendatud kulud eelmisel aastal 0,93% nõudmiste ja nende tähtajaliste maksude kogusummast, aruandeaastal aga — 0,66%. Kulude kahanemine on tingitud osalt operatsioonide suurenemisest, mis teatavasti mõjub kuludeprotsendi alandamisele, osalt aga aruandeaastal asetleidnud töötasu vähendamisest.

Aasta lõpul oli panga teenistuses peale juhatuseliigete 171 ametnikku ja 11 teenijat, kokku 182 isikut. Eelmisel aastal oli teenistuses 185 isikut, nii et koosseisu on vähendatud 3 isiku võrra.

Keskmine palgamäär kuus ühes lisatasuga aasta puhaskasust oli aruandeaastal 107,5 kr., eelmisel aastal — 112,7 kr. Seega keskmine kuupalk aruandeaastal langenud 5,2 kr. ehk 4,8%.

Puhaskasu andis peapank ühes osakonnaga aruandeaastal 216,9 tuh. kr. Eelmisel aastal oli puhaskasu 138,2 tuh. kr., nii et maapanga tegevuse tulukus on tõusnud aruandeaastal 78,7 tuh. kr. võrra. Puhaskasu suurenemine on tingitud osalt töötasu alandamisest, peaaesjalikult aga operatsioonide kasvamisest, mis teatavasti muudab odavamaks laenude valitsemise ja suurendab tulukust.

1) Ühe rahaasutise 3,5% pantkirjadelt kogusummas 33.348,00 kr. ei ole pank arvanud intresse, mille tõttu on kaotanud saamata jäänud protsentidena 1.047,22 kr.

2) Pank on võtnud Asundusekapitali laenude ja ostuvõlgade valitsemise tasu 37.980.39 kr. võrra vähem, kui ette nähtud vastavates seadustes ja määrustes.

3) Osakonna valitsemisel olevate laenude ja ostuvõlgade annuiterimises leidsid mõnesugused ebatäpsused.

Ametkond.

Äritulemused.

Revisjoni tulemused.

Asundusekapital.

Asundusekapitali tegevus näitas 1931/32 aruandeaastal, nagu eelmistelgi, kindlat tõusu. Äriseis, mis oli aasta alul 37.794,8 tuh. kr., kasvas aasta lõpuks 51.061,4 tuh. kr. ehk suurenes 35,11% võrra, kuna laenuportfell kasvas 12.981,5 tuh. kr. või 35,45%, nii et kapitali tegevuse suurenemine oli aruandeaastal ümmarguselt 35,28%.

Krediitoperatsioonid.

Uusi laene anti välja aruandeaastal 1.561,1 tuh. kr. ja võeti üle valitsemisele Põllutöoministeriumilt ostuvõlgasid 10.657,4 tuh. kr., ühtekokku 12.218,5 tuh. kr. Eelmisel aastal oli välja antud uusi laene ja üle võetud valitsemisele Põllutöoministeriumilt ostuvõlgasid 9.090,0 tuh. kr., nii et kapitali tegevus võlgade valitsemise alal on kasvanud aruandeaastal eelmisest aastast kiiremas tempos.

Alltoodud kokkuvõte annab ülevaate uute laenude andmisest ja ostuvõlgade ülevõtmisest aruandeaastal (tuh. kr.):

	1931/32 a.	1930/31 a.
Asunikkude ehituselaenu antud	1.459,2	1.620,0
Maale elukorterite ehituselaenu antud	67,7	120,0
Asunduselaenu antud	10,5	—
Asunikkude inventarilaenu antud	23,7	—
Ostuvõlgasid üle võetud Põminilt	10.657,4	7.350,0
	12.218,5	9.090,0

Nagu nähtub ülaltoodud kokkuvõttest on aruandeaastal uusi laene antud tunduvalt väiksemal määral kui eelmisel aastal. Eriti on vähem antud maale elukorterite ehituselaenu, mis näitab 43,6%-st kahanemist. Samuti on vähem antud ka asunikkude ehituselaenu, mis osutab 10%-st tagasiminekut.

Tulude laekumine.

Uute laenude piiramine oli tingitud Asundusekapitali tulude puudulikust laekumisest, mida oli aruandeaastal 3.187,87 tuh. kr. ehk vähem eelmisest aastast 638,7 tuh. kr. või 20%. Tagasi on läinud peamiselt tulud riigimaade rendist, mis vähenesid 701,8 tuh. kr. või 37,9%. Samuti on langenud sissetulekud asunikkude ehituselaenu maksudest, jäädes maha eelmisest aastast 155,0 tuh. kr. või 60,5% võrra. Peale selle on langenud ka tulud riigimaade päraldiste ostuvõlgade t/maksudest, millised kahanesid 256,4 tuh. kr. ehk 47,7%. Ülejäänud tulud püsisid aruandeaastal enam-vähem eelmise aasta tasapinnal, näidates isegi mõningat suurenemist.

Sissetulekute üldine tagasimineku aruandeaastal on tingitud peamiselt maakohtade kiirendatud müügist, mis puhul tasumata aastamaksud liidetakse algvõlga üheks laenuks ja kustutatakse arvelt ning jäävad saamata. Samuti mõjus tulude laekumisele kiirendatud maakohtade müügi korraldusest tingitud massiline müügitoimingute pooleliolu, kus vastavad lepingud veel tegemata ning võlgnik ootab maksudega kuni lepingu kättesaamiseni. Ka mõjus tulude laekumisele põllumajanduse raske seisukord, mis tingitud põllusaaduste hindade üldisest langusest. Arvestades võlgade ennetähtajalist hoogsat tasumist riigikassa võlakirjadega, mida oli aruandeaastal 633,9 tuh. kr., näib et peale eelnimetatud materjaalsete faktorite avaldasid mõju Asundusekapitali tulude laekumisele ka mõnesugused psühholoogilised tegurid, millised sundisid võlglasti asuma äraootavale seisukohale maksude tasumises.

Asundustegevus arenes aruandeaastal, nagu eelmistelgi, katsetegevuse järgus, millel vähe praktilist tähtsust töövõimaluste loomise mõttes laiematele hulkadele.

Maid omandas kapital peaaesjalikult väikemajapidamiste suurendamiseks. Aasta jooksul omandatud 9 talust, pindalaga 635 ha, läks ülalnimetatud otstarbeks 8, kuna puhtasundamise otstarbeks kasutati vaid 1 talu. Asundustegevust arendas kapital peaaesjalikult riigi maatagavarast saadud maaaladel. Aruandeaasta lõpul oli kapitali valdamisel üldse maid 3.918,3 ha.

Üldise töötasu-languse tõttu langesid aruandeaastal ka tööüksuse kuld asundustegevuse alal. Planeerimiskulu 1 ha kohta oli aruandeaastal 2,38 kr., eelmisel aastal aga 3,47 kr. ehk rohkem 31,4%. Samuti langesid ka maaparanduse eeltööde kuld loodimise ja kuivendusekavade valmistamise tasude näol, mis olid 1,80 kr. pro ha, kuna eelmisel aastal 3,16 kr. ehk rohkem 43%.

Üldse teostati aruandeaastal eelnimetatud planeerimistöid 1.009,2 ha ja maaparanduse eeltöid loodimis- ja kuivendusekavade valmistamise näol 676,8 ha pindalal.

Maaparandustöid teostati aruandeaastal kahes kohas: Pikavere suursoo asunduses ja Puru talus. Võrreldult eelmise aastaga on ka maaparandustööde kuld tööüksustelt langenud, välja arvatud teede ehitus, mis on kallinenud 42,7%. Teede ehitustööde kallinemine oli tingitud halvematest ehitusetingimustest, kus turbakihi ja pehme aluspõhja tõttu tuli teha suuremal hulgal täitmise ja sildade ning trummide ehitustöid.

Alltoodud tabel annab ülevaate maaparandustööde ulatusest ja tööhindade kujunemisest aruandeaastal:

	1931/32 a.	Töö üksuse hind kr.	
	tehtud	1931/32 a.	1930/31 a.
Pikavere soos:			
Tee ühes sildade ja trummidega	2,9 km	km à 1.282,5 kr.	km à 898,9 kr.
Veeäravoolukraavid	{ 3.927 j.m. 5.833 m ³	m ³ à 0,205 „	m ³ à 0,255 „
Kuivendusekraavid	{ 6.747 j.m. 11200 m ³	m ³ à 0,17 „	m ³ à 0,19 „
Juurimistöid	34,3 ha	ha à 6,32 „	ha à 8,30 „
Küündmine ja kamarapuhastus	65,1 „	ha à 31,10 „	ha à 31,10 „
Väetis ja seemendamise	29,4 „	ha à 64,6 „	—
Puru talus:			
Veeäravoolukraavid	{ 5.774 j.m. 7.828 m ³	m à 0,27 „	—

Peale maaparandustööde oleks märkida suurema alana ehitustöid, kus aasta jooksul viidi läbi 28 asundusekoha hoonestamine. Kõik hooned püstitati eranditult savist või kivist, ära kasutades kohapealseid tulekindlaid ehitusematerjale. Uutest hoonetest ehitati kivist 13 ja savist 15, kusjuures ehitusekulud olid tunduvalt madalamad eelmise aasta kulddest. Nii olid tähendatud kuld eelmisel aastal ühe kantmeetri kohta 10,0 kr., aruandeaastal aga alljärgnevad:

	Eluruumide osas	Lauda ja majanduseruumide osas	Kuuri ja keldri osas
Kivihooned	4,40—9,95 kr.	2,64—5,96 kr.	1,32—2,58 kr.
Savihooned	6,10—9,95 „	3,44—5,96 „	1,72—1,85 „

Ehitusekulude suured kõikumised on tingitud sellest, kas ja millisel määral asunik ehitustöödest osa võttis, kui ka hoone suurusest ja sellest, millise määrani hoone välja ehitati, samuti ka ehitamiseks tarvitatud metsa hinnast.

Mis puutub lõpuks Asundusekapitali kasutusesolevate maade kasutamisse, siis peab tähendama, et nimetatud maid pole seni maasaajate nimele kinnistatud, ning nende kasutamine on sündinud rendi alusel.

Maade mittekinnistamine maasaajate nimele on tingitud asjaolust, et maksev Talurahva Seadus seni ei võimaldanud erldada nii väikesi kohti talumaast, nagu praegused olud seda nõuavad. Tähendatud seadus muudeti aga 1932 a. alul, ning käesoleval ajal ei ole enam vormilisi takistusi kohtade kinnistamiseks, mispärast võib loota, et sellega lähemal ajal ka alustatakse.

Revisjoni tulemused.

1) Asundusekapital on jätnud üle andmata riigikassale 100.000 kr., mis oli ette nähtud aruandeaasta eelarves kui kulude tagasimaks Põllutöoministeeriumi koosseisu kasutamise eest Asundusekapitali ülesannete täitmisel.

2) Asundusekomisjon on jätnud üle andmata Asundusekapitalile ning väljaspool eelarvet ära tarvitanud Põllutöoministeeriumilt saadud toetusesumma 3.400 kr.

3) Asundusekomisjoni asjaajamine on ebaotstarbekohane ning nõuab ülearust tööd. Pealegi ei võimalda praegune asjaajamine kord maksvate seaduste ja määruste kohast järelkontrolli teostamist.

4) Kuna Põllutöoministeerium ei vastanud Riigikontrolli järelepärimistele, kui palju tema poolt aruandeaastal üle antud Maapangale valitsemiseks ostuvõlgasid, siis ei saanud revisjon kindlaks teha, kas kõik üleantud summad Maapangas õieti arvele võetud.

Pikalaenu Pank.

Pikalaenu Panga krediitoperatsioonid jagunesid 1931 a., nagu eelmistelgi, kahte rühma: laenu panga arvel ja laenu võõral arvel, panga valitsemisel olevatest riigifondidest ja -kapitalidest. Mõ- lema liigi operatsioonides jatkas pank tagasihoidlikku politikat, püüdes hoida reserve, et tarbekorral raha sinna juhtida, kus krediidi vajadus kõige suurem. Tähen- datud talitusviis oli tingitud krediidi- turu rahutust seisukorrast, kus mõnedel erapankadel tekkisid raskused nende kohustuste täitmisel ja Pikalaenu Pangal tuli toetada neid krediidiga rahvamajanduse huvides.

Krediitoperatsioonid.

Laenu Panga arvel. Uusi laene panga arvel anti välja aruandeaastal 4,99 milj. kr. väärtuses, millest läks panga arvele ülevõetud „A“ liigi nõudmiste katteks 2,08 mil. kr. ning krediidi vajaduse rahuldamiseks 2,91 milj. kr. Võrreldult eelmise aastaga, mil anti uusi laene 4,27 milj. kr., on laenus- tamise toimingud suurenenud aruandeaastal ca 17% võrra. Kuid tähendatud suurenemine ei ole tin- gitud rahvamajanduse intensiivsemast finantseerimisest uute laenudega, vaid „A“ liigi nõudmiste üle- võtmisest panga arvele möödunud aastast suuremal määral. Kui arvesse võtta vanade laenude tasu- mist ja uute laenude andmist rahas, mida oli vastavalt 4,20 milj. kr. ja 2,91 milj. kr., siis ei ole rahva- majandusele krediiti juure antud aruandeaastal, vaid koguni tagasi tõmmatud 1,29 milj. kr. võrra. Pas- siivne laenupolitika oli tingitud vajadusest omada reserve õigeajaliseks raskuste kõrvaldamiseks raha- turul.

Laenu võõral arvel, panga valitsemisel olevatest riigifondidest ja -kapitalidest. Mõõdukad olid aruandeaastal ka laenuoperatsioonid võõral arvel. Uusi laene anti välja aasta jooksul kogusummas 0,78 milj. kr.: koolimajade ehituselaenufondist 0,03 mil. kr. ja Majanduseministeeriumi põllumajanduse- fondist 0,75 milj. kr. Võrdlemisi väike fondilaenude väljaandmise ulatus on seletatav fondide ületule- kuga Pikalaenu Panga valitsemisele aasta viimasel veerandil, mil ei jatkunud aega operatsioonide aren- damiseks.

Märksa aktiivsemad oli operatsioonid Maatulundusekapitali alal. Uusi laene anti välja aasta jooksul 1,41 milj. kr., millest läks panga arvele ülevõetud laenu kateks 0,48 milj. kr. ja uue kredii- dina laenuvõtjatele 0,93 milj. kr.

Erandina anti uusi laene aruandeaastal ka „A“ liigi summadest. Nii anti vastavalt Vabariigi Valitsuse otsustele uut krediiti: erapankade saneerimiseks 0,27 milj. kr. ja tööstusele ühenduses Kom- merts pangaga kindlustuste realiseerimisega — 0,29 mil. kr., kokku 0,56 mil. kr.

Kokku anti välja aruandeaastal uut krediiti Pikalaenu Panga kaudu 7,74 milj. kr., millest läks endiste laenu kateks 2,56 milj. kr. ja krediidi tarviduse rahuldamiseks laenuvõtjatele 5,18 milj. kr.

Üldiselt anti aga aruandeaastal uusi laene vähem kui vanasid tasuti 5,11 milj. kr., nagu see järgneb alltoodud tabelist (milj. kr.):

	Kassa ja jooksvad arved	Panga laenud		Valitsemisele võetud laenud			Muu aktiiva	Kokku	Põhikapital	Muud kapitalid	Võlakirjad	„A“ liigi nõudmised	Riiklikud fondid	Maa- ja metsandusekapital	Muu passiva	Kokku
		Hariikud laenud	Soodustatud laenud	„A“ liigi nõudmised	Fondide laenud	Maa- ja metsandusekapitali laenud										
1. I. 1931 a. . . .	4,89	14,36	1,87	16,41	1,90	3,90	3,16	46,49	5,0	0,37	13,81	16,41	2,34	5,40	3,16	46,49
Üle võetud Pikalaenu Panga valitsemisele fondilaene ministeeriumidelt.				38,44												
31. XII. 1931 aast.	9,12	15,59	1,40	11,72	32,98	4,67	4,15	79,58	5,0	0,59	18,66	11,72	33,60	5,66	4,35	79,58
				66,31												

Mis puutub „A“ liigi laenude likvideerimisse, siis teostus see võrdlemisi edukalt aruandeaastal. Aasta jooksul tasuti tähendatud laenude põhivõla ja % arvel rahas 1,78 milj. kr. ning varades 0,34 milj. kr., kokku 2,12 milj. kr.; võeti üle panga arvele 2,06 milj. kr. ja kustutati Vabariigi Valitsuse otsuste põhjal 0,30 milj. kr.

Võrreldult eelmise aastaga on aruandeaastal paranenud laenude tasumine sularahas. Nii tuli sisse aasta jooksul laenude tasuks rahas 1,78 milj. kr., kuna eelmisel aastal — 1,18 milj. kr. ehk vähem 0,60 milj. kr. võrra. Samuti edenes aruandeaastal kiiremini ka laenude ülevõtmine panga arvele, mida oli 2,06 milj. kr., kuna eelmisel aastal — 0,96 milj. kr.

Kapitaliteenistus „A“ liigi laenude alal näitas aruandeaastal teatud halvenemist. Nimelt teenis riik „A“ liigi laenudelt läinud aastal 1,11%, kuna aruandeaastal aga 1,06% ehk vähem 0,05%. Teenimise tagasimineku on tingitud asjaolust, et laenuportfelli koosseis muutub aastast aastasse ikka enam sarnaseks, kus ei arvata protsente või arvatakse alandatud määral.

Üksikutest majandusealadest finantseeris Pikalaenu Pank aruandeaastal kõige tugevamalt pangandust, andes seks otstarbeks osalt laene, osalt paigutades hoiusummasid tähendatud ettevõtetesse. Aruandeaasta lõpuks oli erapankadele antud krediidi kogusumma 8,79 milj. kr. (laene 0,35 milj. kr. ja hoiusummasid 8,44 milj. kr.), kuna aasta alul oli 4,40 milj. kr., nii et aasta jooksul on antud juure uut krediiti erapankadele 4,39 milj. kr.

Erapankade finantseerimist on toimetatud osalt odava protsendiga, osalt ilma protsendita, mille tagajärjel on võimaldatud erapankadel saada teenimata kasusid riigi arvel. Mitteeitades tervete erapankade aitamise vajadust rahututel aegadel, ei saa siiski pidada vastuvõetavaks nende toetamist aruandeaastal asetleidnud kujul, kus tähendatud asutised teenisid veel suuremaid summasid riigi kulul. Tähendatud talitusviis on seda enam vastuvõtmata, et riigi arvel toetati ka majanduslikult ebaterveid pankasid.

Teises järjekorras krediteeris pank aruandeaastal suurtööstust, kuhu mahutati uusi laene 1,29 milj. kr., millest läks Eesti Kommertspanga kohustuste ümberkorraldamiseks 0,60 milj. kr., kuna ülejäänud 0,69 mil. kr. anti välja laenuvõtjatele rahas. Aasta lõpul oli suurtööstuse kasutada krediiti 12,57 milj. kr., mis on väiksem eelmise aasta summast 1,87 milj. kr. võrra. Peab tähendama, et krediidi vähenemine ei ole tingitud panga laenude tagasitõmbamisest, vaid valitsemisel olevate „A“ liigi nõudmiste likvideerimisest, kus suurtööstuse laenud vähenesid 2,15 milj. kr. võrra, langedes aasta lõpuks 6,31 milj. kroo-

nile 8,46 milj. kr. vastu eelmisel aastal. Suuremat mõju krediidi tagasiminekuks avaldas sealjuures a.-s. „Dvigatel“ ja „Tegur“ laenude likvideerimine.

Suurtööstusele järgnes krediidi suuruse poolest omavalitsuste rühm, viimasele — ehituseala, kuna ülejäänud majanduseharusid finantseeriti väiksemal määral.

Üksikasjaliku ülevaate majandusealade finantseerimisest annab alljärgnev tabel (mil. kr.):

	1 9 3 1						1930	Suurenemine (+) või vähenemine (—) aruandeaasta jooksul	
	Laenu pangalaenu arvel			Laenu võõral arvel panga valitsem. võetud riigifondidest ja -kapitalidest			Kokku		
	Hüpoteeklaenu 9%-sed	Laenu mitmesugustel kindlust.		„A“ liigi laenu	Aruandeaastal P. Panga val. tul. riik. fondilae-nud	Maatulu-nuse-kapit. laenu			Kokku
9%-sed	Soodus-tatud %-ga								
Suurtööstus	4,50	1,30	—	6,31	0,46	—	12,57	13,98	—1,41
Kesk- ja väiketööstus	0,67	0,76	—	0,44	0,03	—	1,90	2,61	—0,71
Põllumajandus	0,05	0,78	0,38	0,12	1,59	0,31	3,23	5,05	—1,82
Põllum. tööstus	0,17	0,17	0,001	0,38	0,31	3,52	4,55	4,79	—0,24
Põllum. koolid, katse- jaamad ja kirjastus	—	—	—	—	—	0,53	0,53	—	+0,53
Ehitustegevus	0,25	1,23	—	0,18	3,34	—	5,0	2,15	+2,85
Kalandus	—	—	0,003	—	0,002	0,31	0,31	0,40	—0,09
Laevandus	0,34	0,35	0,37	0,20	0,14	—	1,40	1,30	+0,10
Pangad	0,06	0,85	0,64	—	—	—	1,55	1,20	+0,35
Riikl. ettev. põhi- ja tegevusekapitalid	—	—	—	—	23,24	—	23,24	—	+23,24
Koolimajade ehituse-laenu	—	—	—	—	3,13	—	3,13	—	+3,13
Kirjandus ja muud hariduslikud ülesanded	—	—	—	—	0,29	—	0,29	—	+0,29
Omavalits. ja muud alad	3,84	0,27	—	2,15	0,39	—	6,65	6,91	—0,26
Kokku	9,88	5,71	1,39	9,78	32,92	4,67	64,35	38,39	+25,96

Laenuandmisel on aruandeaastal pööratud suuremat tähelepanu varadega kindlustatud laenudele, mille tõttu kapitaliriisiko on tunduvalt vähenenud. Nii moodustasid varadega kindlustatud laenu 1930 a. 75,9% laenu kogusummast, kuna aruandeaastal aga 86,3% ehk rohkem 10,4% võrra.

Laenu valitsemiskulud näitasid aruandeaastal tunduvalt tagasiminekuks, moodustades 0,84% laenu kogusummast, kuna eelmisel aastal olid nad 0,93%.

Ka summaliselt langesid nimetatud kulud aruandeaastal tunduvalt. Nii oli tähendatud kulud aruandeaastal 0,32 milj. kr., eelmisel aastal aga 0,35 milj. kr. ehk rohkem 0,03 milj. kr.

Aasta lõpul oli pangal 3 direktori ja 79 ametnikku, kellest 75 koosseisulist ja 4 ajutist töötajad. Eelmisel aastal oli pangal 74 ametnikku, nii et viimaste arv on kasvanud aruandeaastal 5 isiku võrra. Tähendatud juurekasv on tingitud osalt Maatulundusekapitali operatsioonide laienemisest, osalt kõigi riigifondide ületulekust Pikalaenu Panga valitsemisele, mis aset leidis aruandeaasta viimasel veerandil.

Palgaolud näitasid aruandeaastal mõningat tagasiminekuks. Keskmise palgamäär ühes lisatasudega oli 162,97 kr. kuus. Tähendatud tagasiminekuks põhjendas peaaegjalikult ületunnitööde tasu vähendamise eelmise aasta kahe kuu palgalt ühe kuu palgale.

Tulusid oli Pikalaenu Pangal aruandeaastal 1,93 milj. kr. ja kulud 1,54 milj. kr., nii et tegevuseaasta lõppes 0,39 milj. kr. puhaskasuga. Võrdlemise väike puhaskasu oli tingitud sellest, et pank mahutas oma vabad reservid erapankadesse osalt soodustatud protsendiga, osalt ilma protsendita, mille

Kapitalide julgeolek.

Laenu valitsemiskulud.

Ametkond.

Äritulemused.

Revisjoni tulemused.

tõttu kaotas intressi ca 0,31 milj. kr. Puhaskasu tagasimineku mõjus osalt ka asjaolu, et pank kasutas aruandeaastal suuremal määral võõrkapitali võlakirjade emissiooni näol, mille pealt maksis protsente.

1. Erapankadele on antud laenu hoiusummade näol osalt soodustatud protsendiga, osalt ilma protsendita, mille tagajärjel on Pikalaenu Pank kaotanud intresse ca 0,31 milj. kr.

2. Vene-Balti tehase mitmesuguste varanduste ja kinnisvarade päraldiste müügist saadud 70.196.81 kr. on arvatud tehase eksploateerimise erakorraliseks tuluks ja on remondiks ära tarvitatud. Panga põhikirja § 47 järgi kuulus tähendatud summa ülekandmisele Vabariigi Valitsuse arvele.

3. Riigi arvel omandatud Vene-Balti tehase eksploateerimise eelarve ei ole esitatud kinnitamiseks Vabariigi Valitsusele. Aruandeaasta kestel on tehases tehtud jooksvat remonti 92.314.58 kr. ja kapitaalremonti 75.791.24 kr., kokku 168.105.82 kr. Kapitaalremondi alal puudusid tehniliste eelarvete täitmise aruanded. Samuti puudus võimalus tähendatud aruannete kokkuseadmiseks, sest materjalid kui ka tööliste palgad on välja kirjutatud tehase eksploateerimise eelarve nomenklatuuri, mitte aga tehnilise eelarve nomenklatuuri järgi. Tähendatud asjaajamise kord ei võimaldanud kindlaks teha kui palju materjali ja tööjõudu ühe ehk teise asja peale kulutatud ja kas kõnesolevad kulud õieti tehtud. Materjalide hinnad ja töötasud ei olnud kõrged.

4. Pikalaenu Panga valitsemisele antud õppeabinõude muretsemise fondi alal võlgneb riigile maksujõuetuks jäänud firma 2.374.92 kr. Tähendatud võlgniku maksujõuetuks tunnistamine kohtu poolt sündis 1929 a., kuid Hariduse-sotsiaalministeerium ei ole teinud teatavaks eelnimetatud nõudmist koh-tule selleks ettenähtud tähtajaks.

5. Riigi eelarve korras Hariduse-sotsiaalministeeriumi käsutusse määratud fondide laenudest osutus suurem osa — 166.005.20 kr. kindlustamatuks ning nende väljaandmise tingimuste (laenu protsent, kindlustus, kestvus) kohta puuduvad määrused ja juhtnöörid.

6. Hariduse-sotsiaalministeeriumi poolt välja antud koolimajade ehituselaenu tasumine on teostunud üksikutel juhtudel suure hiljaksjäämisega, kusjuures mõnedel võlgnikkudel on tasumata tähtajalisi makse alates 1925 a. Üldse oli tasumata niisuguseid makse 0,14 mil. kr.

7. Osa omavalitsusi ei ole tasunud kauemat aega tähtajalisi makse elukorterite ehituselaenudelt. Nii on tasumata tähendatud makse:

Alates 1924 a.	2.959.98 kr.
„ 1926 a.	27.482.90 „
„ 1927 a.	3.574.85 „

Kokku 34.017.73 kr.

Eelnimetatud puudused tehti teatavaks Vabariigi Valitsusele Riigikontrolli kirjaga 8. juunist 1932 a., kuid Valitsus kinnitas panga aruande ilma nimetatud kirjas toodud ettepanekuid arvesse võtmata.

Maatulundusekapital.

Maatulundusekapital algas oma tegevust 1. juulist 1930 a., nii et möödunud 1931 aruandeaasta on arvult esimene tema tegevuse kestvusel. Kapitali teotsemise seaduslikuks aluseks on Riigikogu poolt 12. juulil 1930 a. vastuvõetud seadus, mille järgi asutati Pikalaenu Panga juure Maatulundusekapitali nimetuse all erikapital, mille ülesandeks on põllumajanduse, põllumajandusliku tööstuse ja kalanduse finantseerimine odavaprotsendiliste laenudega. Kapitali valitsemine on pandud Pikalaenu Pangale, kes teostab seda seadustega ning määrustega kindlaksmääratud alustel.

Vaadeldes Maatulundusekapitali tegevust tuleb tähendada, et viimane on olnud võrdlemisi intensiivne aruandeaastal, eriti kui arvesse võtta krediidituru üldist pingulolu, mis takistas summade korrapärast laekumist, kui ka seda, et kapital teotses esimest aastat, kus osa aega kulutati asjaajamise organiseerimiseks. Üldse anti välja aasta jooksul uusi laene 1.342,2 tuh. kr. ja võeti üle Maatulundusekapitali arvele Pikalaenu Pangalt 438,9 tuh. kr., kokku 1.781,1 tuh. kr.

Üksikutest majanduseharudest toetati kõige rohkem ühispiimatalitusala, kuhu anti uut krediiti 610,3 tuh. kr. ja korraldati ümber Maatulundusekapitali tingimuste kohaselt odavaprotsendi alusel 282,2 tuh. kr., kokku 892,5 tuh. kr. Teisel kohal krediidi suuruse poolest asusid ekspordtapamajad, kuhu anti uut krediiti 508,5 tuh. kr. Teisi majanduslikke alasid toetati laenudega väiksemal määral.

Alltoodud tabel annab ülevaate üksikute majandusliikude alade toetamisest krediidiga aruandeaastal (tuh. kr.):

	U u e d l a e n u d		
	Rahas välja antud laenusaaajale	Raha üle antud Pikalaenu Pangale ülevõetud laenude tasuks	Kokku
Ühispiimatalitused	610,29	282,23	892,52
Ekspordtapamajad	508,50	—	508,50
Kalandus	81,26	55,01	136,27
Suguloomade kasvatus	43,46	101,67	145,13
Maatulundusemasinad	11,50	—	11,50
Vilja sorteerimispunktid	2,75	—	2,75
Ühislinatööstused	3,20	—	3,20
Ikalduselaenud	36,53	—	36,53
Kutsekoolid, katsejaamad ja põllum. kirjast.	44,70	—	44,70
K o k k u	1.342,20	438,90	1.781,10

Maatulundusekapitali laenustamise tingimused on võrdlemisi soodsad põllumajandusele. Keskmistes arvudes olid need — laenuprotsent 3,6% ja laenu kestvus 13,7 aastat. Vastavalt tähendatud tingimustele tuleb tasuda aastas kõigil laenusaaajatel oma kohustuste katteks ca 551,4 tuh. kr.; erakrediidituru tingimuste kohaselt (8%) tuleks aga tasuda 847,0 tuh. kr. ehk rohkem 295,6 tuh. kr. või 34,9%. Kõige soodsamatel tingimustel on saanud laenu põllumajan. kutsekoolid ja katsejaamad, kus suurema osa laenudelt ei võeta intressi ja laenude tasumine on edasi lükatud kuni 35 aastani. Niisuguseid laene oli väljas aruandeaasta lõpuks 253,0 tuh. kr. Soodsateks osutuvad ka põllumajand. kirjand. kirjastamise laenud, vilja sorteerimis-

Krediitoperatsioonid.

Laenustamise tingimused.

punktide laenud, maatulundusemasinate laenud, suguloomade laenud, ikalduselaenud ja kalurite toetuselaenud, millistelt võeti intressi kuni 2% aastas.

Alltoodud tabel annab ülevaate Maatulundusekapitali laenudest aruandeaasta lõpuks, rühmitatult protsendimäärade järgi (tuh. kr.):

	Laenudelt võetavad protsendimäärad							Kokku
	Nulla %%	2%	3%	4%	4½%	6%	7%	
Laenusid väljas 31. XII 1932 a. .	253,0	150,5	1.965,5	1.595,0	69,0	514,0	84,0	4.631,0

**Laenude valitsemise
kulud.**

Laenude valitsemise eest maksab Maatulundusekapital Pikalaenu Pangale 0,5% aastas igakuuliste laenude saldode alusel. Laenudelt, mis antakse teiste asutiste kaudu ja kaasvastutusel võetakse peale selle veel laenusajaalt nimetatud asutiste kasuks 1½% aastas.

Revisjoni tulemused.

1) Maatulundusekapitali poolt on antud laenu kinnis- ja vallasvara pantimisel kuni 81% materjaalväärtusest, kusjuures üksikud laenusajaad on olnud väheelukulised oma suurte tööstusekulude tõttu. Maatulundusekapitali seaduse § 16 järgi võib anda laene tähendatud varade vastu aga mitte üle 75% nende hinnatud väärtusest, ning seda vaid elujõulistele ettevõtetele, nii et laenude andmisel ei ole kinni peetud kapitali seadusest ega ka üldisest korrast kindlustuste hindamisel. Suuremad kahjud tähendatud laenude saneerimise kui ka kustutamise puhul on tulevikus möödapääsemata.

2) Põllutöoministeriumilt Maatulundusekapitali arvele ülevõetud vanades linaharijate ühingute laenudes leidis puudulikult kindlustatud nõudmisi. Kokku oli kindlustamata võlga tähendatud laenude alal 147,73 tuh. kr. Kindlustamata võla tekkimine oli tingitud asjaolust, et Põllutöoministerium pole jälginud omal ajal võlaosaliste tegevust ega nõudnud täiendavaid kindlustusi, kui viimased koormasid oma kinnisvarasid obligatsioonidega.

Riigihoiukassa.

1931 a. aruandes toodud andmetest nähtub, et Riigihoiukassa tegevus aasta-aastast suureneb. Nii on kasvanud aruandeaastal hoiusummad 834,5 tuh. krooni ehk 21,6% võrra, tõustes 3.856, 9 tuh. kroonilt 31. XII. 1930 a. 4.691,4 tuh. kroonile 31. XII. 1931 a. Tähtendatud tõus on sündinud üksikute isikute hoiuarvetel, millised üldiselt on suurenenud aruandeaastal 1.301,1 tuh. krooni ehk 57,9% võrra. Veel rohkem on suurenenud aruandeaastal hoiusummade läbikäik ja nimelt 9.943,2 tuh. kroonini 6.244,4 tuh. kr. vastu eelmisel aastal. Viimase nähtuse peapõhjuseks on ühest küljest raske majanduslik olukord, mille tõttu võeti välja hoiuarvetelt suuri summasid ja teisest küljest ühe erapanga maksujõuetuks jäämine ja teisele moratooriumi andmine, mille tagajärjel võeti välja erapankadest hoiusummasid, millest osa toodi hoiule Riigihoiukassasse.

Tegevus.

Hoiusummade pealt maksis Riigihoiukassa kuni 1. X. 1931 a. intresse: tähtajata arvetelt 4½% ning tähtajalistelt — tähtajaga alla 1 aasta — 5% ja vähemalt üheaastase tähtajaga 5½%. Alates 1. okt. Riigihoiukassa vähendas intresse ½% võrra. Keskmiselt on hoiusummadelt makstud intresse 4,16% aastas.

Riigihoiukassa on aruandeaastal ostnud juure hoiusummade arvel 6% Majanduseministeeriumi rahanduseosakonna võlakirju nom. 700.000 kr. väärtuses. Aasta lõpuks oli mahutatud väärt-paberitesse kokku eelmiste aastatega 3.325.847,75 krooni ehk 70,9% kogu hoiuletoodud summast. Peale selle on mahutatud väärt-paberitesse tagavarakapitalist 62.150 kr. Tähtendatud paberitelt on aruandeaastal saadud intresse keskmiselt 7,37% aastas.

Mis puutub hoiukassa osakondade agentuuride tegevusse, siis tuleb tähtendada, et nende tegevus on samuti suurenenud aruandeaastal. Nii on tähtajata hoiusummade saldo 31. XII. 1931 a. 311,6 tuh. kr., kuna eelmise aasta saldo võrdus 202,5 tuh. kroonile, tähtajaliste hoiusummade saldo on aruandeaasta lõpul 72,2 tuh. kr., kuna eelmisel aastal — 62,0 tuh. krooni.

Ülevaate hoiukassa osakondade ja agentuuride hoiusummade seisuga kohta kõrvutatult eelmise aastaga annab alltoodud tabel (tuh. kr.):

	Osakondades		Agentuurides		Kokku		1931 a. suurenenud (+) või vähenenud (—)	
	31. XII 1930 a.	31. XII 1931 a.	31. XII 1930 a.	31. XII 1931 a.	31. XII 1930 a.	31. XII 1931 a.	Kr.	%
Tähtajata	2.468,5	3.323,8	202,5	311,6	2.671,0	3.635,4	+964,4	+36,1
Tähtajalistel	1.123,9	983,9	62,0	72,2	1.185,9	1.056,1	—129,8	—10,9
Kokku	3.592,4	4.307,7	264,5	383,8	3.856,9	4.691,5	+834,6	+21,6

Üksikasjalise ülevaate hoiusummade suuruse kohta võrreldult eelmise aastaga annab järgmine tabel:

	Hoiusummade seis						Suurenenud (+) või vähenenud (—)		
	31. XII 1931 a.			31. XII. 1930 a.			Arved	Tuh. kr.	%%-des
	Arved	Tuh. kr.	%%-des kogu hoiutum- mast	Arved	Tuh. kr.	%%-des kogu hoiutum- mast			
Hoiusummad:									
alla 1.000 kr.	9.224	2.017,7	43,0	7.111	1.293,8	33,6	+2.113	+723,9	+56,0
1.001—2.000 kr.	844	1.187,5	25,3	582	823,4	21,3	+262	+364,1	+44,2
2.001—5.000 „	296	773,0	16,5	155	466,5	12,1	+141	+306,5	+65,7
üle 5.000 kr.	44	713,2	15,2	47	1.273,2	33,0	—3	—560,0	—44,0
Kokku	10.408	4.691,4	100	7.895	3.856,9	100	+2.513	+834,5	+21,6

Eeltoodud tabelis näidatud 10.408 arvest on 926 tähtajalist arvet, milledest 167 tähtajaga alla 1 aasta ja 759 — üle 1 aasta, ning 27 arvet, mille hoiusummad — 274,0 tuh. kr. suuruses võeti vastu Majanduseminiistri loal üle hariliku normi ja maksti intresse 3—4% aastas.

Tulud ja kulud.

Riigihoiukassa tulud ja kulud võrreldult eelarvega olid aruandeaastal järgmised:

	Eelarves ettenahtud	Tegelikud	Rohkem (+) või vähem (—)	
			Kr.	%%-des
Tulud.				
Intressid väärtpaberitelt	222.200	237.076	+14.876.—	+6,7
Kursikasud ja komisjon	3.200	3.994	+794.—	+24,8
Kokku	225.400	241.070	+15.670.—	+7,0
Kulud.				
Intressid hoiusummadelt	178.500	178.314	—186.—	—0,1
Tasu Eesti Pangale ja postivalitsusele	12.500	13.648	+1.148.—	+9,2
Kantseleikulud	7.600	1.837	—5.763.—	—75,8
Nõukogu liikmete tasud	1.500	875	—625.—	—41,7
Mitmesugused	2.000	113	—1.887.—	—94,4
Kokku	202.100	194.786	—7.314.—	—3,6
Puhaskasu	23.300	46.283	+22.983.—	+98,6

Eeltoodust nähtub, et hoiukassa tegevuse kohta koostatud eelarve on täitunud, kusjuures tegelik puhaskasu ületab loodetud ülejäägi 22.983 kr. ehk 98,6% võrra.

Riigihoiukassa, selle osakondade ja agentuuride revideerimine ning korraldamine on pandud hoiukassa seaduse alusel nõukogu peale, kuna Riigikontroll teostab tähendatud asutise faktilist revisjoni kohtadel.

Revisjon.

Riigikontrolli poolt revideeriti aruandeaastal hoiukassa agenteure 106 juhul, kusjuures puudusi ega väärnähtusi ei tulnud ilmsiks.

Riigi põlevkivitööstus.

Riigi põlevkivitööstus 1931 a. võttis välja põlevkivi Kohtla-Käva ja Kukruse allmaakaevandustest 271.223 tonni, kusjuures Kohtla-Käva lahtises kaevanduses ei töötatud.

Toodang ja realiseerimine.

Kavatsetud oli eelarve järgi välja võtta põlevkivi allmaakaevandustest 296.000 to. ja lahtisest 44.000 to, kokku 340.000 tonni, millest järgneb, et tegelik toodang on kavatsetud toodangust ca 69.000 to. ehk 20,2% vähem. Toodangu vähenemisel on ettevõtte silmas pidanud tegeliku põlevkivi tarvitust, püüdes seejuures võimalust mööda realiseerida endiseid laosseisvaid tagavarasid. Aruandeaasta kogutoodang on müügi ja õlideksajamise teel välja läinud ning endisest tagavarast juure võetud 3.587 to., seega kokku realiseeritud 274.810 to. Eelarves oli ette nähtud õlideksajamiseks 60.000 to. põlevkivi, kuid tegelikult tarvitati selleks otstarbeks vaid 43.800 to. õlisaaduste turustamise võimaluste puudumise tõttu. Samuti on põlevkivi tarvitamine kütteinena vähenenud küttepude hinna languse tõttu, mille tagajärjel on terve rida vähemaid tarvitajaid läinud tagasi puuküttele. Tähtendatud nähtusega on ettevõtte arvestanud ka tööde korraldamisel kaevanduses.

Riigi põlevkivi õlitööstuses valmistati aruandeaastal 6.826.600 kg. toorõli, millest ümber töötati: destillatsioonivabrikus 794,800 kg ja bensiinivabrikus 2.954.231 kg. Samal ajal realiseeriti õlisaadusi siseturul 4.537 to. ja välismaal 2.463 to., kokku 7.000 to., kuna eelmisel aastal võrdus kogu õlisaaduste müük 8.075 to., seega ca 1.000 to. rohkem. Müügi tagasimineki tekkis siseturu arvel, kuna suurem õli tarvitaja Riigi raudteevalitsus saab kütteõli pikemaajalise lepingu alusel a.-s. „Eesti Kiviõlilt“. Raudteevalitsus ostis Riigi põlevkivitööstuselt aruandeaastal ainult 1.497 tonni kütteõli.

Õlitööstus.

Vaatamata hindade langusele suurenes välisturu õlide müük aruandeaastal ligi 100% võrra, tõustes 1930 a. müüdud 1.255 tonnilt 2.463 tonnini, kuid see nähtus ei suutnud kuigi palju tõsta aruandeaasta üldmüügi kvantumit.

Bensiinivabriku ehitamine ja proovikäitamise aeg lõppes 1. IV 1931 a. ning vabrik arvati vormiliselt tööle asunuks. Vabriku sisseseade ehitaja välisfirma Heckmann ei täitnud aga oma ülesannet tellimise kohaselt, mille tõttu põlevkivitööstus oli sunnitud oma tehniliste jõududega täiendama nimetatud sisseseadet ja teovõimseks korda seadma. Tähtendatud täiendusetööd lõppesid alles aruandeaasta novembrikuu alguses, millisest ajast tuleb lugeda vabrikut tegelikult tööle asunuks. Aruandeaastal valmistati tähtendatud vabrikus bensiini 225.691 kg turule saatmiseks ja toorbensiini 24.436 kg, kusjuures saadi kõrvalainena: mootorpetrooleumi 104.545 kg, mootornaftat II 38.105 kg ja krakkjääki 2.151.746 kg. Saadud krakkjäägist lasti osa turule kütteinena, kuna ülejäänud osast valmistati bituumenit ja teisi õlisaadusi.

Bensiinivabrik.

Et põlevkivist saadud bensiin on raske erikaaluga ja kõrge kompressiooniarvuga, siis tuli põlevkivitööstusel sisse tuua välisbensiini ning seda segatult põlevkivi bensiiniga lasta turule autode tarvituseks. Tähtendatud operatsioon osutus ühtlasi ka siseturubensiini hindade reguleerijaks ning teisest küljest aitas vähendada bensiinivabriku proovikäitamisulusid.

Nagu eelpool tähtendatud, bensiinivabrik tegelikult asus töösse novembrikuul, töötades seega aruandeaastal umbes kaks kuud. Kahekuuline ajavahemik on aga liiga lühike, et saada kindel ülevaade vabriku tegevuse tulemustest ning võtta seisukoht selle arenemise võimalustest tulevikus.

Aruandeaastal oli Riigi põlevkivitööstuse jõujaama üldenergiatööstus 1.197.070 kvt., millest suurem osa 937.987 kvt. anti ettevõtte oma vabrikutele, kuna 69.050 kvt. läks jõujaama oma tarvituseks, 48.950 kvt. — liinide ja jõujaama kaoks ning 141.083 kvt. — eratarvitajatele. Viimastele antud energia eest on saadud à 6—15 senti, kuna oma vabrikutes tarvitatud energia on arvestatud 5 senti pro kvt.

Jõujaam.

Kasud ja kahjud.

Kasude ja kahjude arve on aruandeaastal tasakaalus 2.665.487,77 kr., kusjuures on saadud puhaskasu 102.969,34 krooni. Vaatamata rasketele majanduslikkudele oludele on aruandeaasta puhaskasu eelmise aasta omast ca 10.000 krooni võrra suurem. Tähendatud arve vaatlusel selgub, et üldiselt on kulud vähenenud, kuid õlitööstuse, samuti ka põlevkivi raske bensiini turustamise kulud-tulud on suurenenud bensiinivabriku tööleasumise tagajärjel. Teisest küljest on aga tunduvalt tulusid vähendanud väärtuse langusest tekkinud kursivahe ja kahtlaste võlgnikkude arvelt summade mahakirjutamine. Nii kanti kahjudesse kursivahe 6.287,98 kr. ja kahtlaste võlgnikkude arvelt 6.147,04 krooni. Peale selle on aruandeaastal kahju saadud mitmesugustel aladel kogusummas 19.810,94 kr., millest suurema osa moodustab kaevanduse endise laekuri poolt kõrvaldatud summa 17.335,14 kr. suuruses.

Bilanss.

Aruandeaasta lõpuks kokkuseatud Riigi põlevkivitööstuse bilansis nähtub mõningaid muudatusi. Nii on aktiiva poolel tekkinud panga arve ca 110.100 kr. ja välisvaluuta arve ca 13.700 kr. suuruses. Eelmisel aastal asus panga arve passiva poolel kui võlg Eesti Pangale ca 50.500 kr. suuruses. Aruandeaastal on tähendatud võlg pangale tasutud ning isegi vabu summased jäetud, mis oli võimalik valmiskauba- ja materjaliladude vähendamise ja saadud kasude tõttu. Teiseks suuremaks aktiiva muutuseks on kinnisvara arve suurenemine 453.335 kr. võrra, mis tekkinud bensiinivabriku kui ka mõne teise ehituse valmistaamise tagajärjel.

Kokkuvõetult kujuneb aga Riigi põlevkivitööstuse varade mahutamise 1931 a. bilansis toodud andmetel järgmiselt:

põhivarad — 4.825.238,68 kr. ehk 81,55% ja

talitusevarad — 1.091.412,39 kr. ehk 18,45%

Bilansi passiva poolel on tunduv muudatus võörkapitali vähendamises. Nii puudub passivas Eesti Panga võla summa, mis pangale tasutud, nagu eelpool tähendatud, samuti ka rediskonto arve, kuna kaubatarvitajatelt saadud vekslite diskonteerimiseks polnud tarvidust. Tähendatud vekslid hoitakse juhatuses, kus need tähtaja kätte jõudmisel inkasseeritakse, võttes tööstuse kasuks intresse maksvates määrustes ettenähtud normide kohaselt.

Ettevõtte erikapitalid on aga aruandeaastal suurenenud 316.152 kr. võrra, millest suurem osa 244.669 krooni langeb amortisatsioonikapitali arvele. Tagavarakapital on suurenenud 14.192 kr. võrra, millest ca 5.000 kr. langeb tagavarakapitali arvel omandatud väärtpaberitelt esmakordselt saadud %%-de arvele. Teiste erikapitalide suurenemine on teostunud tööstuse põhimäärustes ettenähtud korras.

Kokkuvõetult kujuneb Riigi põlevkivitööstuse bilansi passiva poolel toodud üldsumma järgmiselt:

omakapital — 5.713.147,52 kr. ehk 96,56% ja

võörkapital — 203.503,55 kr. ehk 3,44%.

Aruande revideerimisel selgus, et:

1) Riigi põlevkivitööstus on maksnud aruandeaastal riigiraudtee esindajale — põlevkivi vastuvõtjale lisatasu ületunnitööde näol 660 kr., kuna nimetatud esindaja saab täieliku tasu Raudteevalitsuse koosseisu järgi;

2) tööstus on jätnud arvele võtmata väljarenditud talude rendilepingutes ettenähtud tähtajal maksmatajäänud rendi 753 kr., kuna tasumatajäänud rendi üldsumma 2.127,46 kr. kindlustuseks pole võetud tagatisi;

3) välja annud, ilma et tööstuse huvid oleksid vajanud seda, 250 kr. toetuseks Estonia teatri muuseumile ja

4) annud ühe ametnikule suuri avansse ja tasunud tema isiklikke arveid, mille tõttu selle ametniku surma puhul on ettevõtte saanud kahju 455,75 kr.

Tähendatud nähtused tehti teatavaks Vabariigi Valitsusele kirjaga 9. juunist 1932 a. nr. 684/R., kuid viimane kinnitas aruande 30. dets. 1932 a. ilma järelduse tegemata nimetatud puuduste kohta.

Riigi turbatööstus.

Riigi turbatööstus valmistas 1931 a. hooajal 101.400 m³ küttesturvast. Tähen datud kvantum ületab eelarves ettenähtud küttesturba hulga 16.400 m³ ehk 19% võrra. Rohkem valmistada oli võimalik sellepärast, et turu nõudmised küttesturba peale püsisid endiselt. Kavatsatud oli eelarve järgi lasta turule 40.600 m³, kuna tegelikult realiseeriti 52.893 m³, s.o. 12.293 m³ ehk 30% võrra rohkem.

Samuti suurenes aruandeaastal alusturba müük kuni 3.000 pallini, milline kvantum võrdub kahel eelmisel aastal realiseeritud kogukvantomile.

Ülevaate küttesturba toodangu ning selle müügi ja tarvituse kohta kõrvutatult kolme viimase aastaga annavad alljärgnevad tabelid:

Toodang:

	Kavatseti valmistada eelarve järgi	Tegelikult valmistatud	Rohkem (+) vähem (—)	
	m ³	m ³	m ³	%-des
1931 a.	85.000	101.400	+16.400	+19,3%
1930 a.	78.500	107.077	+28.577	+36,4%
1929 a.	74.500	100.173	+25.673	+34,5%

Müük ja tarvitatus:

	1931 a.	1930 a.	1929 a.
	m ³	m ³	m ³
Saadetud turule	52.893	49.632	35.530
Tarvitatud jõujaama kütteks	35.800	36.457	59.542
Oma tarvituseks	2.500	2.180	2.110
Kokku	91.193	88.269	97.182

Eeltoodud tabelist nähtub, et 1) aruandeaastal valmistatud turba hulk võrdub vähema vahega samal ajal realiseeritud kvantomile, mis näitab, et tööstus ei ole valmistanud suuri tagavarasid laos seismiseks ja 2) jõujaama kütteks on tarvitatud kahel viimasel aastal ca 36.000 m³ küttesturvast aastas, millest järgneb, et loodetav kokkuhoid kütteinetes turbagaasimootori asetamisel uue turbiiniga on saavutatud, kuna endise sisseseadega töötamisel, nagu see tabelist selgub, tarvitati 1929 a. jõujaama kütteks ca 60.000 m³ turvast, seega 24.000 m³ ehk 40% rohkem.

Ellamaa jõujaama uus sisseseade, mis tööle asus eelmisel 1930 a., võeti lõplikult vastu komisjoni poolt pärast üheaastalist töötamist aruandeaasta alul. Vastuvõtmisel selgus, et kõnesolev sisseseade on valmistatud tellimise kohaselt ja prooviaasta kestvusel on töötanud korralikult ja ilma vahejuhtumisteta.

Nimetatud jõujaam produtseeris aruandeaastal 5.281.260 kv., millest abonentidele müüdi 4.027.902 kv. Vaatamata sellele, et Raudteevalitsus ostis aruandeaastal energiat ca 100.000 kv. vähem kui eelmisel aastal ja et maal asuvad tööstused tarvitasid energiat samuti vähem ca 90.000 kv., on aruandeaasta energia müük eelmise aasta müügist (3.963.799 kv.) 64.000 kv. võrra suurem. Tähen datud nähtus on seletatav uute abonentide juuretulekuga ja mõne endise abonendi enamostuga. Energia müügihindadeks on aruandeaastal,

Toodang ja müük.

Jõujaam.

nagu endistelgi, märgata alanemise tendentsi. Nii oli eelmisel aastal keskmine müügihind 11,20 sn. pro kvrt., kuna aruandeaastal — 10,87 sn., seega 0,33 ehk 3% võrra odavam. Mis puutub elektriliinide korrashoiusse, siis on ettevõtte asunud Tallinna-Haapsalu liinil postide vahetamisele, mille peale kulutati aruandeaastal ca 35.000 kr. Nimetatud postide vahetamine kestab edasi ka käesoleval aastal.

Bilanss.

Riigi turbatööstuse 1931 a. bilanss on 39.496 kr. võrra eelmise aasta bilansist suurem, mis tingitud peaaesjalikult lõpetamata töödest, millest suurem osa moodustab elektrivõrgu laiendustööd. Bilansi üksikute osade vaatlusel selgub, et aktivas on vähenenud hoiusummad, kuid sellevastu on suurenenud deebitorid suurema kaubaostjate arvu tagajärjel. Samuti on vähenenud jõujaamaseaded gaasimootori mahakirjutamise tõttu 50.879 kr. võrra. Passivas on tunduvalt vähenenud kreditorid ja peaaesjalikult jõujaama uue sisseseade täieliku tasumise tõttu. Kasvanud on aga seevastu erikapitalid 81,116 kr. võrra, kuna amortisatsioonikapitali on aruandeaastal kantud 105.994 kr.

Ülevaate erikapitalide kohta kõrvutatult eelmise aastaga annab alljärgnev tabel:

Kapitali nimetus	1931 a.	1930 a.	Kapitali suurenemine	
			Kroonides	%%-des
Tagavarakapital	41.079	26.513	14.566	54,9
Ettevõtte laiend. kap.	194.928	133.420	61.508	46,1
Töölise olukorra parandam. kapital	17.164	12.122	5.042	41,6
Kokku	253.171	172.055	81.116	47,2
Amortisats. kapital	418.997	313.003	105.994	33,9

Kasud ja kahjud.

Kasude ja kahjude arve järgi on Riigi turbatööstusel aruandeaastal bruttotulusid 384.080,84 kr. ja kulusid 231.253,45 kr. Seega puhaskasu esitatud aruande järgi 152.827,39 kr. ehk ca 7,7% ettevõttesse mahutatud 1.972.988 kr. põhikapitali pealt.

Arvesse võttes üldist majanduskriisi, mis ei ole jätnud mõju avaldamata ka turbatööstusele, tuleb eeltoodud kapitaliteenistust pidada rahuldavaks.

Revisjoni tulemused.

Aastaaruande revideerimisel selgus, et:

1) Riigi turbatööstus on arvestanud tuluna firma Svenska Turbinfabriks A/B Ljungström „Stal'i“ poolt tehtud auruturbiini hinnaalanduseks enne tähtaega tasumise eest 2.651,88 kr., mis ei kuulu oma iseloomult tuludesse, vaid juurearvamisele amortisatsioonikapitalile.

2) Samuti on arvestatud tuluna firma AEG poolt tehtud hinnaalandus 238 kr., mida õigeks pidada ei saa, kuna selle summa võrra tuleb vähendada tööstusevarasid.

3) Elektrigeneraatori, gaasigeneraatori ja masina pakkimiskulud 325,99 kr. pole aruandeaastal kuludena arvestatud.

4) Ilma aluseta on esindusekulud 312,93 kr. komisjoniliigete vastuvõtu puhul juure arvatud tööstusevaradele, kuna need kuuluvad kandmisele kuludesse.

5) Vesivarustaja „Naekar'i“ ümberpaigutusekulud (uus alusmüür ja teised tööd) 1.390 kr. väärtuses on tööstuse varanduste väärtusele juure arvatud, kuid vana alusmüür ja vesivarustuse endise ülesseadmise kulud 707 kr. suuruses pole maha kantud tööstuse varade väärtusest, mille tõttu on tööstuse varade viimase summa võrra aktivas kallimalt hinnatud.

Eeltoodud märkuste alusel, millest ette kantud Vabariigi Valitsusele kirjaga 3. VI 1932 a. nr. 652/R vähendas Vabariigi Valitsus oma otsusega 30. detsembril 1932 a. turbatööstuse puhaskasu 4.235,50 kr. ja aktivat 1.583,92 kr. ning suurendas amortisatsioonikapitali 2.651,58 kr. võrra, kinnitades kõnesoleva ettevõtte 1931 a. aruande järgmisel kujul: äriseis tasakaalus 3.497.352,94 kr. ja puhaskasu 148.591,89 kr.

Riigi trükikoda.

Riigi trükikoja 1931 a. tegevus osutus märksa väiksemaks eelmise aasta tegevusest. Eriti kahanes aruandeaastal tellimiste hulk lihtrüki alal, kus toodang langes 15,4%. Samuti tunduvalt vähenes tegevus ka kirjastamise alal, minnes tagasi aasta jooksul 11,8%, kuna tegevus väärtmärkide valmistamisel püsis enam-vähem eelmise aasta tasapinnal, näidates vaid 2%-st kahanemist. Trükikoja kogutoodang kõikidel aladel kokku oli aruandeaastal 888,3 tuh. kr. Eelmisel aastal oli toodangu koguväärtus aga 980,1 tuh. kr. ehk rohkem 91,8 tuh. kr. võrra, nii et trükikoja tegevus on vähenenud aruandeaastal ümmarguselt 9,4%.

Tegevus.

Alltoodud tabel annab ülevaate trükikoja ja selle üksikute alade tegevusest aruandeaastal (tuh. kr.):

	1931 a.					1930 a.				
	Poolvalmistööd		Aasta jooksul ära antud tööd	Aasta kogutoodang	Puhaskasu	Poolvalmistööd		Aasta jooksul ära antud tööd	Aasta kogutoodang	Puhaskasu
	1. I.	31. XII.				1. I.	31. XII.			
Väärtmärkideosakond . . .	128,5	139,0	434,3	444,8	35,4	144,2	128,5	478,1	462,4	48,9
Lihtrükitööstuseosakond	7,2	12,3	303,6	308,7	1,9	10,5	7,2	368,2	364,9	1,6
Kirjastuseosakond	—	—	134,8	134,8	5,3	—	—	152,8	152,8	6,5
				888,3					980,1	

Toodangu üldine vähenemine

91,8 tuh. kr. ehk 9,4%.

Tegevuse vähenemise tõttu tuli trükikojal vallandada aruandeaastal ka töölisi ja ametnikke. Üldse vabastati trükikoja teenistusest 24 isikut ehk 10,3% koosseisust: 22 tööliset ja 2 ametnikku. Edaspidiste vallandamiste ärahoidmiseks läks trükikoda üle osalt 5 päevalisele, osalt 4 päevalisele töönalale.

Mis puutub tegevuse tagasimineku põhjustesse, siis oli see tingitud osalt sellest, et riigieelarves nähakse ette aastast-aastasse ikka vähem krediite trükistöodeks, osalt ka sellest, et mõned riigiasutised, nagu Põllutöö- ja Kaitseministeerium tellisid omi tarbeid eratrukikodadelt. Samuti avaldas mõju tegevuse tagasimineku ka see asjaolu, et trükikojal tuli teotseda kirjastuse alal vaid „Riigi Teataja“ väljaandmisega, kuna muudest raamatutest läks korda kirjastada vaid uut tollimäärustikku.

Puhaskasu. Aruandeaasta lõppes 46,24 tuh. kr. puhaskasuga. Eelmisel aastal oli puhastulu 56,66 tuh. kr., nii et trükikoja tulukus on langenud aruandeaastal 10,42 tuh. kr. ehk 18,4%. Tulukuse tagasimineku on tingitud osalt tööhindade langusest, mis aset leidis uute madalamate tariifide maksmapanekuga 1. jaanuarist 1931 a., osalt tööpuudusest, mis ei võimaldanud täie koormatusega töötamist, milline asjaolu teatavasti vähendab ettevõtte tulukust.

Riigi trükikoja 1931 a. aruanne revideeriti Riigikontrolli poolt kohapeal ja leiti, et aruanne on kooskõlas raamatutega ning selles näidatud andmed tõepärased. Äriseis 31. dets. 1931 a. oli tasakaalus 1.837.213.54 kr. ja puhaskasuga 46.235.04 kr.

Revisjoni tulemused.

Aruande revideerimisel ei leitud nimetamisvääreid puudusi.

Arsenal.

Kapitalid.

Arsenali kapitalid 1931/32 eelarveaastal kujunesid järgmiselt:

Kapitalide nimetus	1. IV. 1931 a.	31. III. 1932 a.	Aasta jooksul suurenenud
	Kr.	Kr.	Kr.
Põhikapital	1.354.625.83	1.354.625.83	—
Tegevusekapital	243.415.70	243.415.70	—
Amortisatsioonikapital	138.569.82	195.068.05	56.498.23
Tagavarapakital	50.415.27	62.262.34	11.847.07
Kokku	1.787.026.62	1.855.371.92	68.345.30

Tegevus.

Arsenal täitis eelarveaastal Kaitsemisteenistuse tellimisi peaaesjalikult relvade, laskemoona, gaasikaitse-, intendantliku- ja sidevarustuse valmistamise ja kordaseadmise alal.

Eratellimised koosnesid peaaesjalikult relvade ümbertegemisest ja kordaseadmisest Kaitseväe, metallrahalitrite valmistamisest Riigi trükikojale ja mitmesuguse posti-telegraafi-telefoni varustuse valmistamisest ja kordaseadmisest postivalitsusele.

Eelarveaastal oli Arsenalil tellimisi:

Tellijate nimetus	Eelmisest aastast käsile jäänud	Eelarveaasta jooksul juure tulnud	Kokku
	Kr.	Kr.	Kr.
Kaitsemisteenistuse asutised	584.643.11	433.409.44	1.018.052.55
Mitmesugused riigi- ja eraasutised ning isikud	321.301.70	113.198.22	434.499.92
Kokku	905.944.81	546.607.66	1.452.552.47

Tellimiste kogusummast on eelarveaastal lõpetatud tellimisi 786.879.73 krooni ja lõpetamata jäänud tellimistest poolvalmistöödena 267.837.49 krooni ning teostamata töödena 397.835.25 krooni.

Eelarveaastal Arsenal lõpetas ja andis üle tellijatele tellimisi järgmiselt:

	Lõpetatud tööde				Tellijate poolt tasutud	Kasu (+) või kahju (—)
	Otsekohesed kulud		Kaudsed kulud	Kokku		
	Materjal	Tööjõud				
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.		
Kaitseväeasutised	105.201.47	136.173.91	288.788.57	530.163.95	523.647.31	—6.516.64
Riigiasutised	58.635.73	71.686.94	102.336.69	232.659.36	256.252.43	+23.593.07
Eraasutised	1.255.46	1.935.80	3.192.64	6.383.90	6.979.99	+596.09
Kokku	165.092.66	209.796.65	394.817.90	769.207.21	786.879.73	+17.672.52

Nagu ülaltoodud tabelist näha sai eelarveaastal Arsenal eratellimiste täitmisest kasu 24.189.16 kr. suuruses, kuna kaitsevätellimised aga andsid kahju 6.516.64 kr. suuruses, siis kaeti kahju summa eratellimistest saadud kasust.

Kaitsevätellimistelt saadud kahju ja eratellimistelt saadud võrdlemisi suur kasu on seletatav sellega, et Arsenalis ei arvestata ühesuguse kaudsete kulude protsendiga: kaitsevätellimiste kaudsete kulude protsent on võrreldes eratellimistelt võetavast kaudsete kulude protsendist suurem.

Võrreldes Arsenali 1931/32 a. aruandes näidatud kulusid eelarve ja 1930/31 a. aruandega saame järgneva ülevaate (tuhand. kr.).

	T u l u d					K u l u d				
	Kv. asutiste tellimistest	Era- ja si-setellimistest	Tagasisaadavatest kuludest	Mitmesugused	Kokku	Otsakohe- sed	Kandsed	Kalkulatsioonide vahed	Kokku	Puhaskasu
1931/32 a. aruande järgi .	556,9	325,2	16,4	4,1	902,6	454,5	419,0	7,0	880,5	22,1
1931/32 a. eelarve järgi .	527,0	350,1	18,4	2,0	897,5	444,5	429,4	23,6	897,5	—
1930/31 a. aruande järgi .	449,8	450,4	21,9	4,9	927,0	502,0	424,7	—	926,7	0,3

Arsenali aruande revideerimist toimetab Riigikontroll kohapeal.

Revideerimise tulemusena oleks märkida:

Arsenali töölistele haiguserahade maksimisi revideerides selgus, et tähendatud rahasid on eelarveaasta jooksul välja makstud võltsitud haiguselehtede põhjal. Haiguselehti võltsis raha omastamise eesmärgil Arsenalis palgabüroo ametnik, kes praegu teenistusest vabastatud ja kohtuvõimude poolt võetud vahi alla.

Seadusevastaselt omastatud haiguserahasumma on esialgsete andmete põhjal 2.122.94 krooni.

Peale allkirjade võltsimiste haiguselehtedel on sama ametnik riigiraha omastamise varjamiseks võltsinud allkirju ja omavoliliselt suurendanud väljamaksmisele kuuluvaid summasid tükitöölehtedel. Sel teel omastatud summa on esialgsetel andmetel 671.04 krooni.

Asjatoimetis on saadetud Tallinna-Haapsalu Rahukogu Prokurörile.

Dokumentide võltsimisi leidub ka 1932/33 eelarveaastal.

Samuti selgus revideerimisel, et tükitöölehtede järgi on kantud kuluks summasid töötasuna töölistele, kes tükitöölehtedel näidatud tööd tegelikult ei teinud, vaid töö olid mõne teise töö juures, mille tegemiseks oli vastav krediit otsas. Säärane toiming on ära keelatud Arsenalis maksvate korraldustega.

Ilmsikstulnud väärnähtuste tõttu on jäetud Riigikontrolli poolt esialgu õigeks tunnistamata 266.133.99 krooni.

Puudused.

Riigimetsatööstus.

1930/31 operatsiooniaastal teostas Riigimetsatööstus metsa ülestöötamist 91 metstkonnas ning materjalide ümbertöötamist kahes lauatehases. Eelarve järele oli kavatsatud üles töötada 822.370 tm metsamaterjale, tegelikult valmistati aga 749.184,73 tm, seega vähem kui eelarves ette nähtud 8,90%. Ülestöötatud metsamaterjalidest saadi tarbematerjale 336.979,08 tm ja küttepuid 412.205,65 tm ning peale selle oksid ja hagu 26.778,41 tm ja kände 374,96 tm. Raiutud metsamaterjalidest töötati ümber metsas ja laoplatssidel 21.316,57 tm, millest saadi liipripakke, liipreid, paberipuid j.n.e. 19.559,36 tm ning koondati lauatehastesse ümbertöötamiseks 25.898,02 tm. Kavatsatud oli koondada lauatehastesse 40.100 tm.

Müüa oli kavatsatud eelarve järele mitmesuguseid metsamaterjale 1.043.940 tm, kuid realiseeriti ainult 822.907,91 tm, s. o. 21,17% võrra vähem eelarvest.

Töökava puuduliku teostamise põhjuseks tuleb lugeda eelarveaastal algavat üldist majanduslikku surutist, kuid ka puudulikke kalkulatsioone eelarve koostamisel.

Aruande revideerimisel tulid ilmsiks puudusi materjalide valmistamise ja veokulude arvestamise alal ning puudulik dokumentide korraldamine. Suuremad puudused tulid ilmsiks Tallinna lauatehase arvepidamises, kus Riigi metsatööstuse juhatuse poolt antud juhtnõõridest kõrvalekaldumise tõttu materjalide arvestamine laoraamatutes osutus korratuks.

Riigimetsatööstuse 1930/31 a. bilanss oli tasakaalustatud 4.171.006,96 krooniga tegevuseaasta ülejäägiga 384.573,24 kr. Üldine arvete läbikäik operatsiooniaastal oli 30.862.658 kr.

Riigikontrolli arvamisi riigivarade ja tööde korraldamise ning arvepidamise aruandmise ja kassakorra kohta.

Riigiasutiste poolt teostatavate majanduslikkude operatsioonide kasulikkus ja edu riigikassa seisukohalt on suurel määral asutistele tarvilikkude ainete, materjalide ja igasuguste varade valmistamise, samuti ka ehitustööde teostamise korrast, mis on määratud kindlaks maksvate seadustega. Need seadused tsiviiliasutiste jaoks sisalduvad Riigi hangete ja töövõtete seaduses V.S.K. X k. 1 j. Seda seadust peavad käsitlema nii tsiviilametkonna riigiasutised kui ka mõned riigiettevõtted, samuti ka omavalitsused tööde teostamisel Teedekapitali arvel. Kaitseväe ametkonna asutised aga peavad käsitlema „Sõjaväe hanked ja ehitused“ Sõjav. seadl. XVIII r.

Suurem osa Riigi hangete ja töövõtete seaduse määrusi olid töötatud välja üle 100 aasta tagasi. Tol ajal riigiasutiste tarvidused ei olnud nii mitmekesised kui käesoleval ajal. Ka ei olnud siis nende täitmise viisid nii laialdased kui nüüdsel ajal. Tööde ja hangete üleandmine on seotud seaduse järele suurte formaalsetega. Soetuste ja tööde teostamise vajaduse puhul asutis ei või neid teostada iseseisvalt, kõik enam-vähem tõsised küsimused kuuluvad lahendamisele kõrgemates asutistes, mõnel juhul ka Vabariigi Valitsuses. Eraisikute osavõtt töövõtetest ja hangetest on raskendatud kohustusega esitada kõrgesummaline tagatis, kuna mõnel juhul tagatise nõudmine oleks võinud ka ära jääda.

Seaduse määrused lepingu täitmise korra kohta on ka puudulikud. Riigitöövõtja kõrvaldamise puhul hanke või töövõtte täitmisest korratuse tõttu on tema eest tagatise sissemaksjal isikul õigus jätkata töövõtja kohustuste täitmist. Tema loobumise korral riik viib lõpule lepingu täitmise töövõtja arvel, ning viimasel on õigus vahele astuda riigiasutise sellekohastesse korraldustesse. Lõpuks, seadus näeb ette riigi ja tema kontrahentide vaheliste arvete niisuguse likvideerimise korra, mis pikendab tunduvalt likvideerimist. Peale selle seaduses pole toodud juhtnööre tööde ja soetuste teostamise korra kohta majanduslikul teel, kuigi tegelikus elus niisugune talitusviis leidis laialdast tarvitamist.

Seaduses sisalduvate määruste puudulikkus pikendab hangete ja töövõtete üleandmist ja täitmist ja, tõstes nende maksust, takistab riigi organite majanduslikkude operatsioonide edu ja vähendab nende kasulikkust.

See asjaolu äratas valitsuse ringkondade tähelepanu, ja juba 1924 a. eelarve läbivaatamisel valitsus tegi otsuse seaduse ümbertöötamise kohta; otsusega 11. aug. 1926 a. pandi see ümbertöötamine Rahaministeeriumile. Kuid neid otsuseid ei ole täidetud omal ajal.

„Sõjaväe hanked ja ehitused“ olid välja antud palju hilisemal ajal kui Riigi hangete ja töövõtete seadus, nimelt osaliselt 1875 a. ja osalt 1881 a. Seepärast nad on enam kohaldatud kaitseväeasutiste nõuetele, kui „Riigi hangete ja töövõtete seadus“ — tsiviiliasutistele. Need kaks seadust tunduvalt erinevad, osalt lepingute ja töövõtjate korratusest tekkinud tagajärgede kindlustamise asjus, misjuures kaitseväe seadused kindlustades küllaldaselt riigi huvisid kergendavad samal ajal töövõtjate seisukorda, mille tagajärjel soetuste ja tööde teostamine on kahtlemata odavam.

1927 a. kutsuti ellu Kohtuministeeriumi juures ametkondadevaheline „Võõrkeelsete seaduste eestistamise komisjon“, kelle eesmärgiks oli selgitada, missugused maksvatest vene seadustest tulevad tõlkida,

Seadused riigihangete ja -töövõtete kohta.

„Riigi soetuste ja tööde teostamise seaduse“ eelnõu.

millised põhjalikult töötada ümber ja missugused ministeeriumid peavad teostama seda tööd. Komisjoni tööde tulemusena ja Kohtuministri kokkuleppel Riigikontrolöri ja Riigikontrolöri tehti hangete ja töövõtete seaduse ümber töötamine ülesandeks Riigikontrolöri Kaitse-, Kohtu- ja Teedeministeeriumide osavõtul. Riigikontrolöri töötas välja uue seaduseelnõu riigisoetuste ja -tööde kohta. Riigikontrolöri juures moodustatud erikomisjon vaatas läbi seaduseelnõu ülalnimetatud ametkondade osavõtul ja, muutes ning täiendades seda vastavalt, võttis vastu „Riigi soetuste ja tööde teostamise seaduse“ eelnõu. Seadus määrab kindlaks soetuste ja tööde teostamise korra, mis on ühtlane nii tsiviil- kui ka kaitseväeasutistele. 1928 a. augustikuul saadeti tähendatud eelnõu Kohtuministrile edaspidiseks korraldamiseks, teistele ministritele aga teadmiseks. Vaatamata sellele, et eelnõu väljatöötamisest võttis osa Kohtuministeeriumi esindaja, nimetatud ministeerium töötas eelnõu ümber (kodifikatsiooniosakond töötas ta ümber 5 korda), muutes teda märksalt tähtsamates osades. Sel kujul uus eelnõu esitati 1930 a. alul valitsusele „Riigi hangete seaduse eelnõu“ nime all ja Riigivanema resolutsiooniga saadeti seisukohavõtmiseks Majanduseministeeriumile. Majanduseministri kokkuleppel Riigikontrolöri ja Riigikontrolöri uus eelnõu vaadati läbi erilises komisjonis Riigikontrolöri juures ministeeriumi esindaja osavõtul. Võttes arvesse riigimajapidamise tarvidused ja nende rahuldamise võimalused ning kasutades kauaaegseid kogemusi komisjon tunnistas tarvilikuks teha eelnõus olulised muudatused ja täiendused, jättes muutmata ainult umbes poole eelnõu paragrahvide üldarvust. Komisjoni töötulemused saadeti Riigikontrolöri poolt Majanduseministeeriumile 1931 a. märtsikuul, kuid seni on Riigikogule esitamata uue „Riigi soetuste ja tööde teostamise seaduse“ eelnõu.

Nii siis peaaegu neljaaastane vahetpidamata töö selle seaduse väljatöötamise alal, mis nõudis palju tööd mitme ministeeriumi, eriti Kohtuministeeriumi ja Riigikontrolöri poolt ja samuti suurt kulu, ei annud konkreetseid tulemusi. Samal ajal maksvate seaduste puudulikkus riigisoetuste ja -tööde teostamise alal mõjuvad endiselt kahjulikult riigi majanduslike operatsioonide edule ja kasulikkusele.

Seni pole läinud korda ka katsed muuta kogemuste nõuetele vastavalt maksvate seadustega kindlaks määratud riigivarade valitsemise ja käsutamise korda. Sel alal maksvad määrused ei leidu eriseaduses, kuid on paigutatud mitmetesse Seaduste Kogu osadesse, muuhulgas Ministeeriumide seaduse I k. 2 j., Obrokimäärustiku VIII k. I j. Tsiviilseaduste X k. I j. j.n.e. Obrokimäärustiku tähtsamad määrused, millega normeeritakse riigimaakruntide renditamist, on pärit väga vanast ajast. Tol ajal riigi ja tema kontrahentide vahel vahekordade nii tekkimine kui ka nende likvideerimine oli seotud väga keeruliste formaalsustega, millised osutuvad tänapäeval tarbetuiks, mõnel juhul aga asja huvidele koguni kahjulikeks.

Eriti ebaotstarbekohane näis lepingute likvideerimise kord korratute rentnikkudega. Laostades rentnikku, see kord toob ühtlasi vähe kasu riigile, pikendades korratu rentniku poolt rendile võetud maakrundi tagasiandmist riigile.

Vananenud on ka tsiviilseaduste määrused mittetarviliku kinnisvara ja kõlbmatu vallasvara müügi korra kohta. Suurem osa neist määrustest on pärit 1830 ja 1831 a., s.o. ajastust, mil Venemaal valitses eriti karm formalism. Nende määruste toleaege mõiste järele varandusemüüki võib teostada ainult pakete teel, teatades neist alati kuulutuste kaudu olenematult varanduse väärtusest. Oli juhte, kus kuulutused maksid enam, kui varandusemüügist saadud summa.

Riigi varanduste saatust määravate asutiste hulgas on Ministri nõukogu Ministeeriumide seaduse I k. 2 j. järgi, kuid seda organit Eestis ei ole. Võttes arvesse maksvate seaduste puudulikkust riigivarade müügi kohta Riigikontrolöri uue arveseaduse eelnõu väljatöötamisel, töötas välja kogemuste varal ka uue riigivarade müügi seaduse eelnõu, millised saadeti edasi Kohtuministrile 1929 a. juunikuul.

Kohtuministeerium, pidades oma poolt tarvilikuks ühendada ühes seaduseelnõus kõik määrused riigivarade valitsemise ja käsutamise alal, asus valitsuse ülesandel selle seaduseelnõu väljatöötamisele. Vastav seaduseelnõu „Riigi varade ja ettevõtete seaduse“ nime all saadeti seisukoha võtmiseks Riigikontrolöri 1931 a. juunikuul. See eelnõu oli arutamisel erikomisjonis Riigikontrolöri juures, mis vastavalt kogemustele ja kooskõlas riigimajapidamise nõuetega tegi 251 §§ sisaldavas eelnõus 178 märkust. Need märkused saadeti

Seadused riigivarade valitsemise ja käsutamise kohta.

„Riigi varade ja ettevõtete seaduse“ eelnõu.

Riigikontrolli poolt Kohtuministeeriumile 1931 a. oktoobrikuul. Kuigi sellest on möödunud juba üle aasta, tähendatud eelnõule ei ole samuti antud edaspidist liikumist.

Eelarvesummade kassakord. Kuni „Riigi eelarve seaduse“ ilmumiseni 1925 a. oli Eestis maksev „Seadus riigi tulude ja kulude eelarve läbivaatamise korra ja riigikassa eelarves mitte ettenähtud kulude katmise kohta“ (V.S.K. I k. II osa) kui ka „Määrused riigi ministeeriumide ning peavalitsuste eelarvete kokkuseadmise, läbivatamise, kinnitamise ja täitmise kohta 22. V. 1862 a. (V.S.T.K. 1862 a. art. 38309). Tähendatud seadus ja määrused kui ka uus seadus panid maksma kassauhtluse põhimõtte, sest koondasid riigitulude laekumist Rahaministeeriumi kassadesse ja kulutamist ainult neist kassadest, välja arvatud vastavates määrustes ettenähtud teatud erandid. Kuid tegelikus elus kuni 1925 a. seaduse avaldamiseni võimaldati tunduvalt kõrvale kalduda sellest korrast, mille tõttu iga ministeeriumi juures faktiliselt olid iseseisvad kassad, mis võtsid vastu riigisummasid ja kulutasid neid.

Rahaliste summade vastuvõtmise, hoidmise ja kulutamise kohta riigiasutistes tuli Ministeeriumide seaduse § 187 põhjal kuni 1925 a. eelarve seaduse avaldamiseni käsitleda kassakorra jaoks määratud juhiseid, mis avaldatud Vene seaduste täiskogus 1862—1867 a. Kuid ka neist määrustest tegelikus elus kalduti tunduvalt kõrvale, osalt Rahaministri juhtnõõride tagajärjel, kuid suuremalt jaolt ka omavoliliselt. Niiuguste asjaolude tõttu juhtus sageli, et Rahaministeeriumi kassadesse (esialgu renteid, pärast E.P. osakonnad) laekumisele kuuluvad riigitulud, deposiidid ja erisummad olid ringikäigus ministeeriumide kassades. Deposiit- ja erisummad aga kanti üldise korra järgi Eesti Panga jooksvatele arvetele ja kulutati harilikku tšekisüsteemi korras.

1925 a. eelarveseadusega, mis täiel määral astus seadusejõusse 1. aprillist 1926 a., oli nähtud ette, et kulude-tulude eelarve täitmise kord määratakse Rahaministri poolt, kuna aruandmine sama ministri poolt kokkuleppel Riigikontrolõriga. Sellega kooskõlas samal 1926 aastal anti välja riigikulude kassakord. Riigitulude kassakorra väljatõõtamine aga viibis ja sellekohane määrus avaldati alles kahe aasta pärast, nimelt 1928 aastal. Majanduseministeeriumi ümberkorraldamise tõttu tema koosseisude koondamise eesmärgiga anti üle Eesti Pangale osa ülesandeid riigisummade valitsemise alal, mille tagajärjel osutus tarvilikuks töötada ümber riigitulude ja -kulude kassakorramäärused. Sellest tööst Riigikontroll võttis osa õige aktiivselt, ette tähendanud kõik soovitatavad muudatused 1926 ja 1928 a.a. määrustes.

Uute määruste avaldamisega 1931 a. riigitulude laekumise ja riigikulude tegemise korda võib pidada enam-vähem korraldatuks.

Deposiit- ja erisummade kassakord. Peale eelarvesummade riigiasutiste käsutuses on summasid, mis õieti ei kuulu riigikassale, nimelt deposiit- ja erisummad. Arveseaduse määruste mõtte järgi nende summade käsutamine, arvestamine ja aruandmine peaks alluma, nagu eelarvesummadgi, samadele täpsetele juhistele, kuid vastavaid vene juhtnõõride määrusi ei käsitletud nende suhtes, ning uusi juhiseid, mis vastavalt määrastaksid neid küsimusi, pole antud peale uue eelarveseaduse avaldamist. Niiuguste asjaolude tõttu riigiasutistes ettetulnud kuritarvitused riigisummade käsutamise alal käisid peamiselt deposiit- ja erisummade kohta. Nende summade arvepidamine ja aruandmine oli kaunis mitterahuldavas seisukorras. Nii näiteks olid andmed deposiitsummade kohta riigiasutiste raamatute järele lahkuminevad Eesti Panga raamatute andmeist, millised lahkuminekid pole seni kooskõlastatud. Riigikontroll korduvalt esines Rahaministeeriumi ja hiljem Majanduseministeeriumi ees kategoorilise soovivaaldusega vastavate juhtnõõride kiireks väljatõõtamiseks. Riigikontrolli juures perioodiliselt moodustatavaist komisjonidest (nende komisjonide ülesandeks on töötada välja üldised määrused maksva korra muutmiseks arvepidamise ja aruandmise alal, ja neist võtab osa ka Majanduseministeeriumi esindaja) muuseas üks neist 1931 aasta veebruaris avaldas soovi, et juba 1. IV. 1931 a. pandaks maksma deposiitide ja erisummade kassakord. Majanduseministeeriumi poolt töötati hiljem välja deposiitide kassakorra määruseelnõu, mis oli seisukohavõtmisel ministeeriumides, valitsuses, arutusel ametkondadevahelises komisjonis ja, lõpuks, läbivaatamisel Riigikontrolli juures asuvas erikomisjonis Majanduseminis-

Rahaliste ja materjaalsete varade arvestamine ja aruandmine riigiasutistes.

teeriumi ja Eesti Panga esindajate osavõtul. Alles 1932 a. detsembris kinnitati tähendatud määrus Vabariigi Valitsuse poolt. Seletust sellele hilinemisele tuleb otsida sellest, et mõned riigiasutised ei soovinud minna üle täpsemale käsutamiskorrale nende korralduses olevate deposiitsummade kohta.

Mis puutub erisummade kassakorrasse, siis on see seni veel välja töötamata. Riigiasutised valdavad suure väärtusega kinnis- ja vallasvarasid. Arveseadus nõuab tähendatud varade täpset arvestamist ja nende käsutamise kohta aruandmist. Kuid üldiseid üksikasjalikke juhtnööre pole sel alal avaldatud, välja arvatud ainult mõnede üksikutele asutistele antud juhendid. Sellepärast puudus nende varade reeglipärane arvestamine ja neisse puutuv täpne aruandmine. Sel alal avaldati vaid juhuslikke korraldusi alguses Riigikontrolöri ja pärast Rahaministeeriumi poolt, kuid need pole loonud tarvilikku korda sellesse asjasse.

Materjaalsete varade inventeerimine, arvestamine ja aruandmine. Riigikogus avaldati korduvalt soovi, et riigieelarve täitmise aastaaruandesse mahutataks ka üksikasjalikke andmeid riigi materjaalsete varade kohta. Selle soovi täitmine nõudis riigivarade inventeerimist ja täpset arvestamist ning aruandmist. Riigivarade inventeerimise määruseelnõu töötati välja 1929 a. ja peale läbivaatamist Majanduseministeeriumi juures asuvas komisjonis, Riigikontrolli esindajate osavõtul, võeti vastu valitsuse otsusega juulis 1930 a. Majanduseminister kokkuleppel Riigikontrolöri ja pidi avaldama juhtnöörid selle määruse käsitlemiseks, millised tänapäevani veel välja andmata.

Üldised määrused riigiasutiste käsutuses ja korralduses olevate rahaliste ja materjaalsete varade arvepidamise ja aruandmise kohta kui ka nende varanduste aruannete revideerimise kord on mahutatud arveseaduses V.S.K. VIII k. 2 j. See seaduste kogu anti välja viimati 1857 a. ja järgnevad täiendused ja lisandused mahutati 1912, 1913 ja 1914 a.a. lisadesse. Selle seaduste kogu seadusosalused on vananenud ja pole kooskõlas meie riigiasutiste korraldusega ega teotsemistingimustega.

Kohtuministeeriumi juures 1927 a. moodustatud „Võõrkeelsete seaduste eestistamise komisjon“ otsustas täielikult töötada ümber arveseaduse ja tegi selle töö Riigikontrollile ülesandeks. See töö sooritati sama komisjoni poolt Riigikontrolli juures, kes töötas välja „Riigi soetuste ja tööde seaduseelnõu“. Lõpetanud selle töö, Riigikontroll 1929 a. juunis saatis Kohtu- ja siseministeeriumile edaspidiseks korraldamiseks komisjoni poolt väljatöötatud „Riigiasutiste arvepidamise, aruandmise ja revisjoni seaduse“ kava. Sama kava oli pärast Vabariigi Valitsuses ja Ministeeriumide korraldusseaduste ümbertöötamise komisjonis läbivaatamisel, kuhu aga ei kutsutud Riigikontrolli esindajat. Komisjon leidis ses väga palju puudusi, eriti määruste kavas, mis käib revisjonikorra kohta. Selle tagajärjel teatas veebruaris 1930 a. minister Riigikontrollile, et tema ei või anda edaspidist käiku kontrolli kavale. Hiljem Riigikontroll vaatas uuesti läbi esialgse elnõu ühehendes tähendatud komisjoni märkustega. Selle kava läbivaatamise töödeks kutsuti ka Kohtu- ja siseministeeriumi ja Majanduseministeeriumi esindajad. Riigikontrolli juures asuv komisjon lõpetas oma töö 1½ kuu jooksul, mille tulemuseks oli uus seaduseelnõu. Uus kava läks vähe lahku eelmisest, kuna komisjon tunnistas hulk märkusi vastuvõtmatuks või põhjendamatuks. Mainitud kava saadeti Kohtu- ja siseministrile 1930 a. aprillis, kuid edaspidist liikumist see ei saanud vaatamata sellele, et sama ministeeriumi esindajad jäid eriarvamise juure ainult kolme paragrahvi suhtes.

Nii siis kolme ametkonna poolt kulutatud vaev ülaltähendatud seaduse väljatöötamiseks ja tehtud kuld pole tänapäevani annud tulemusi.

K. Soonberg
Riigikontrolör.

A. Jürisson
Rahanduseosakonna peakontrolör.

Eesti Vabariigi 1931/32 a. eelarve ja
eelarve täitmise aruanne, koostatud
nettoeelarve alusel.

1931/32 a. nettoelarve alusel määratud kulud			Nettoelarve kulude
Kuludeks määratud	Varade ja väärtuste soetamiseks määratud	Kokku	jaotused
466.509.—	3.050.—	469.559.—	I. Rahvaesindus ja tema poolt määratud kontrollasutis:
323.577.—	435.—	324.012.—	Riigikogu
790.086.—	3.485.—	793.571.—	Riigikontroll
			Kokku
353.081.—	9.912.—	362.993.—	II. Riigivalitsemine ja sisemine korraldamine:
258.300.—	32.858.—	291.158.—	Riigivanem ja riigikantselei
7.457.541.—	160.484.—	7.618.025.—	Hariduse- ja sotsiaalministeerium
577.142.—	1.329.—	578.471.—	Kohtu- ja siseministeerium
3.629.804.—	129.675.—	3.759.479.—	Majanduseministeerium
881.306.—	11.920.—	893.226.—	Põllutööministeerium
			Teedeministeerium
13.157.174.—	346.178.—	13.503.352.—	Kokku
17.329.708.—	701.054.—	18.030.762.—	III. Riigikaitse:
			Kaitseministeerium
969.854.—	7.445.—	977.299.—	IV. Välisasjad ja -esindused:
			Välisministeerium
6.681.509.—	—	6.681.509.—	V. Riigivõlgade ja % tasumine
2.884.210.—	—	2.884.210.—	VI. Pensionid
435.000.—	—	435.000.—	VII. Fondide ja kapitalide soetamine
1.146.028.—	4.000.—	1.150.028.—	VIII. Rahvaharidus:
6.304.171.—	111.168.—	6.415.339.—	a) kõrgem haridus
			b) alg-, kesk- ja eriharidus
7.450.199.—	115.168.—	7.565.367.—	Kokku
5.509.403.—	98.437.—	5.607.840.—	IX. Rahvamajanduse korraldamine
973.200.—	11.860.—	985.060.—	X. Tervishoid, hoolekanne ja sotsiaalkindlustus:
857.534.—	140.834.—	998.368.—	a) tervishoid
79.761.—	77.—	79.838.—	b) hoolekanne
			d) töökaitse ja sotsiaalkindlustus
1.910.495.—	152.771.—	2.063.266.—	Kokku
4.706.190.—	—	4.706.190.—	XI. Mitmesugused riigi poolt antavad toetused
—	—	—	XII. Teraviljakaitsekorraldamine
—	—	—	XIII. Eesti pangale tasutud riigi eelarve seaduse täiendamise seaduse alusel tehtud laen
61.823.828.—	1.424.538.—	63.248.366.—	Kõik kokku

l u d

1931/32 a. nettoelarve alusel tehtud kulud			Ülejäak 1931/32 a. nettoelarve järgi määratud krediitidest	
Kuludeks välja antud	Varasid ja väärtusi soetatud	Kokku	1932/33 a. eelarve juure arvatud („Riigi eelarve seaduse“ § 41 alusel)	Suletud
417.579.— 310.892.—	140.— 412.—	417.719.— 311.304.—	— —	51.840.— 12.708.—
728.471.—	552.—	729.023.—	—	64.548.—
340.084.— 248.669.— 7.288.797.— 471.049.— 3.536.139.— 836.553.—	9.690.— 32.610.— 123.083.— 1.313.— 124.860.— 11.053.—	349.774.— 281.279.— 7.411.880.— 472.362.— 3.660.999.— 847.606.—	— — 19.601.— — — —	13.219.— 9.879.— 186.544.— 106.109.— 98.480.— 45.620.—
12.721.291.—	302.609.—	13.023.900.—	19.601.—	459.851.—
15.739.064.—	668.426.—	16.407.490.—	75.907.—	1.547.365.—
894.997.— 4.088.547.— 2.816.686.— 285.000.—	5.221.— — — —	900.218.— 4.088.547.— 2.816.686.— 285.000.—	— — — 150.000.—	77.081.— 2.592.962.— 67.524.— —
1.099.255.— 6.169.749.—	3.976.— 110.342.—	1.103.231.— 6.280.091.—	— —	46.797.— 135.248.—
7.269.004.—	114.318.—	7.383.322.—	—	182.045.—
5.378.331.—	92.793.—	5.471.124.—	1.846.—	134.870.—
946.328.— 842.399.— 78.301.—	10.222.— 127.314.— 77.—	956.550.— 969.713.— 78.378.—	4.200.— 13.508.— —	24.310.— 15.147.— 1.460.—
1.867.028.—	137.613.—	2.004.641.—	17.708.—	40.917.—
4.201.512.— 1.060.504.—	— —	4.201.512.— 1.060.504.—	336.950.— —	167.728.— —1.060.504.—
878.141.—	—	878.141.—	—	—878.141.—
57.928.576.—	1.321.532.—	59.250.108.—	602.012.—	3.396.246.—
			3.998.258.—	

1931/32 a. nettoelarve alusel määratud tulud			Nettoelarve tulude jaotused	
Tulusid määratud	Varade ja väärtuste soetamiseks määratud	Ü l d s e		
2.800.000.—	—	2.800.000.—	Korralised tulud.	
2.478.000.—	—	2.478.000.—	I. Otsekoheised maksud.	
2.188.000.—	—	2.188.000.—	Tulumaks	
7.466.000.—	—	7.466.000.—	Äri-, tööstuse- ja juriidiliste isikute maksud	
			Muud otsekoheised maksud	
			Kokku otsekoheised maksud	
3.830.000.—	—	3.830.000.—	II. Lõivud ja tasumaksud.	
550.000.—	—	550.000.—	Tempelmaks	
667.815.—	—	667.815.—	Kohtulõivud ja revisjonimaks	
5.047.815.—	—	5.047.815.—	Muud lõivud ja tasumaksud	
			Kokku lõivud ja tasumaksud	
20.603.000.—	—	20.603.000.—	III. Kaudsed maksud.	
4.591.000.—	—	4.591.000.—	Tollid	
25.194.000.—	—	25.194.000.—	Aktsiisid	
			Kokku kaudsed maksud	
37.707.815.—	—	37.707.815.—	Kokku maksud	
1.100.636.—	18.767.—	1.119.403.—	Mahaarvates Maksudevalitsuse kulud	
36.607.179.—	18.767.—	36.588.412.—	Jääb maksusid	
4.611.983.—	2.637.349.—	1.974.634.—	IV. Riigiettevõtted.	
1.991.050.—	610.802.—	1.380.248.—	Riigiraudteed	
9.602.765.—	206.636.—	9.396.129.—	Post, telegraaf, telefon	
456.000.—	—	456.000.—	Piiritusemonopol	
35.000.—	—	35.000.—	Pikalaenu Pank	
40.000.—	—	40.000.—	Riigi põlevkivitööstus	
810.000.—	—	810.000.—	Riigi turbatööstus	
36.720.—	—	36.720.—	Riigi metsatööstus	
130.018.—	—	130.018.—	Riigi trükikoda	
1.270.700.—	—	1.270.700.—	Muud ettevõtted	
18.984.236.—	3.454.787.—	15.529.449.—	Sadamad ja laod	
			Kokku riigiettevõtted	
2.011.289.—	—	2.011.289.—	V. Riigivarandused.	
4.005.000.—	—	4.005.000.—	Tulud väärtpaberitelt, fondidelt ja laenuidelt	
127.740.—	—	127.740.—	Tulud metsadest	
558.530.—	—	558.530.—	Riigivaranduste müügist	
6.702.559.—	—	6.702.559.—	Muudest riigivarandustest	
			Kokku riigivarandused	
1.368.592.—	—	1.368.592.—	VI. Mitmesugused tulud.	
63.662.566.—	3.473.554.—	60.189.012.—	Segatulud	
887.493.—	—	887.493.—	Kokku korralised tulud	
2.411.861.—	—	2.411.861.—	VII. Erakorralised tulud	
66.961.920.—	3.473.554.—	63.488.366.—	VIII. Eelmiste aastate eelarve täitmise ülejääki-	
240.000.—	—	240.000.—	dest juure arvatud	
66.721.920.—	3.473.554.—	63.248.366.—	Kokku	
			Tagasimaks eelmiste aastate tuludest	
66.721.920.—	3.473.554.—	63.248.366.—	Kõik tulud	
			Kulude ülekaal (puudujääk)	
			Kokku tulud ja puudujääk	

*) Nettoelarve põhimõttel koostatud aruande järgi on eelarve viidud tasakaalu 63.248.366 kr., mis on vähem eelmise aasta netto- ehk 9,6%; tulusid on aga saadud 57.223.336 kr., mis on vähem eelmise aasta tuludest 8.305.381 kr. ehk 12,7%.

l u d

1931/32 a. nettoelarve alusel saadud tulud			Võrreldes nettoelarvega tulusid	
Tulusid saadud	Varasid ja väärtusi soetatud	Ü l d s e	rohkem saadud	vähem saadud
3.001.679.—	—	3.001.679.—	201.679.—	—
2.471.438.—	—	2.471.438.—	—	6.562.—
2.856.678.—	—	2.856.678.—	668.678.—	—
8.329.795.—	—	8.329.795.—	870.357.—	6.562.—
3.401.388.—	—	3.401.388.—	—	428.612.—
641.576.—	—	641.576.—	91.576.—	—
569.690.—	—	569.690.—	—	98.125.—
4.612.654.—	—	4.612.654.—	91.576.—	526.737.—
18.388.119.—	—	18.388.119.—	—	2.214.881.—
4.555.595.—	—	4.555.595.—	—	35.405.—
22.943.714.—	—	22.943.714.—	—	2.250.286.—
35.886.163.—	—	35.886.163.—	961.933.—	2.783.585.—
1.045.048.—	16.908.—	1.061.956.—	—	57.447.—
34.841.115.—	16.908.—	34.824.207.—	961.933.—	2.726.138.—
1.611.793.—	2.053.443.—	—441.650.—	—	2.416.284.—
1.286.210.—	582.199.—	704.011.—	—	676.237.—
9.049.803.—	147.181.—	8.902.622.—	—	493.507.—
456.779.—	—	456.779.—	779.—	—
27.728.—	—	27.728.—	—	7.272.—
36.905.—	—	36.905.—	—	3.095.—
810.162.—	—	810.162.—	162.—	—
36.796.—	—	36.796.—	76.—	—
107.557.—	—	107.557.—	—	22.461.—
1.015.084.—	—	1.015.084.—	—	255.616.—
14.438.817.—	2.782.823.—	11.655.994.—	1.017.—	3.874.472.—
1.782.252.—	—	1.782.252.—	—	229.037.—
4.280.259.—	—	4.280.259.—	275.259.—	—
106.014.—	—	106.014.—	—	21.726.—
493.906.—	—	493.906.—	—	64.624.—
6.662.431.—	—	6.662.431.—	275.259.—	315.387.—
1.604.953.—	—	1.604.953.—	236.361.—	—
57.547.316.—	2.799.731.—	54.747.585.—	1.474.570.—	6.915.997.—
243.106.—	—	243.106.—	—	644.387.—
2.372.329.—	—	2.372.329.—	—	39.532.—
60.162.751.—	2.799.731.—	57.363.020.—	1.474.570.—	7.599.916.—
139.684.—	—	139.684.—	—	100.316.—
60.023.067.—	2.799.731.—	57.223.336.—	1.474.570.—	7.499.600.—
2.026.772.—	—	2.026.772.—	—	—2.026.772.—
62.049.839.—	2.799.731.—	59.250.108.—	1.474.570.—	5.472.823.—
			3.998.258.—	

elarvest 5.211.348 kr. ehk 7,6%. Nettoelarve alusel on kulusid tehtud 59.250.108 kr., mis on vähem eelmise aasta kuludest 6.278.609 kr.

Eesti Vabariigi 1931/32 a. nettoeelarve
täitmise aruande kujundamine.

	Elarve järgi määratud Kr.	Elarve järgi kulutatud Kr.		Elarve järgi määratud Kr.	Elarve järgi kulutatud Kr.
Kulude kujundamine.					
I. Riigikogu.					
a) Varade soetamine:					
§ 12-a	3.050	140			
b) Muud kulud	466.509	417.579			
Kokku	469.559	417.719			
Riigikontroll.					
a) Varade soetamine:					
§ 12-a	335	335			
§ 14-a	100	77			
	435	412			
b) Muud kulud	323.577	310.892			
Kokku	324.012	311.304			
II. Riigivanem ja riigikantselei.					
a) Varade soetamine:					
Riigivanem § 12-a	500	451			
Riigikantselei § 12-a	100	75			
Riigiraamatukogu § 21	7.000	6.920			
Riigiarhiiv § 12-a	24	24			
Riigi statistika keskbüroo § 12-a	700	700			
Erakorral. kul. ptk. IV § 1 § 14-a	1.088	1.088			
	500	432			
	9.912	9.690			
b) Muud kulud	353.081	340.084			
Kokku	362.993	349.774			
c) Teistes kulujaotustes näidatud:					
Mitmesug. riigi poolt antavad toetused:					
Ptk. I § 16	675.000	606.000			
„ IV § 15	2.000	2.000			
Kõik kokku	1.039.993	957.774			
Hariduse- ja sotsiaalministeerium.					
a) Varade soetamine:					
Ptk. I § 12-a	100	97			
„ I § 14-a	2.926	2.926			
„ II-A § 37	14.200	13.955			
„ II-D § 14-a	891	891			
Erakorral ptk. I § 1	14.741	14.741			
	32.858	32.610			
b) Muud kulud:					
Ptk. I	77.988	75.722			
„ II-A	8.572	8.393			
„ II-D	33.577	32.835			
„ III-A	138.163	131.719			
	258.300	248.669			
Kokku	291.158	281.279			
c) Teistes kulujaotustes näidatud:					
Mitmesugused riigi poolt antavad toetused:					
Ptk. II-A § 15	312.260	312.180			
„ III-A § 15	436.369	430.448			
Erakorral. ptk. III-A § 1	18.000	13.100			
Rahvaharidus:					
kõrgem haridus	1.172.183	1.125.382			
alg-, kesk- ja eriharidus	6.854.739	6.719.354			
Pensionid	2.884.210	2.816.686			
Tervishoid, hoolekanne ja sotsiaalkindlustus	3.438.186	3.284.113			
Kõik kokku	15.407.105	14.982.542			
Kohtu- ja siseministeerium.					
a) Varade soetamine:					
Ptk. I § 12-a	600	599			
„ I § 14-a	6.500	6.500			
„ II § 12-a	8.539	7.718			
„ III § 12-a	1.000	722			
„ IV § 11-a	1.936	1.419			
„ IV § 12-a	6.000	5.948			
„ IV § 14-a	15.000	14.919			
„ IV § 35	3.000	3.000			
„ IV § 56	530	443			
„ V § 11-a	1.450	1.400			
„ V § 12-a	4.550	4.535			
„ V § 14-a	8.810	8.803			
„ V § 35	200	190			
„ V § 56	500	122			
„ VI § 11-a	13.575	12.458			
„ VI § 12-a	2.000	1.499			
„ VI § 14-a	3.000	2.792			
„ VI § 35	1.600	1.392			
„ VI § 56-a	881	588			
„ VI § 60-d	1.266	1.261			
Erak. „ II	12.554	12.554			
„ IV	30.350	27.035			
„ VI	36.643	7.186			
	160.484	123.083			
b) Muud kulud	7.457.541	7.288.797			
Kokku	7.618.025	7.411.880			
c) Teistes kulujaotustes näidatud:					
Mitmes. riigi poolt antavad toetused:					
Ptk. I § 15	10.100	9.850			
Kõik kokku	7.628.125	7.421.730			
Majanduseministeerium.					
a) Varade soetamine:					
Ptk. I § 12-a	785	779			
„ IV § 12-a	544	534			
	1.329	1.313			
b) Muud kulud:					
Ptk. I	95.409	89.154			
„ III	382.809	295.000			
„ IV	98.924	86.895			
	577.142	471.049			
Kokku	578.471	472.862			

	Eelarve järgi määratud Kr.	Eelarve järgi kulutatud Kr.		Eelarve järgi määratud Kr.	Eelarve järgi kulutatud Kr.
c) Teistes kulujaotustes näidatud:			c) Teistes kulujaotustes näidatud:		
Maksudevalitsuse kulud	4.109.274	3.983.090	Raudteevalitsuse kulud	15.033.366	13.668.028
Mitmesugused riigi poolt antavad toetused:			Posti-telegraafi-telefonivalitsuse kulud	4.499.752	4.425.944
Ptk. III § 15	204.700	188.750	Rahvamajanduse korraldamise kulud:		
" IV § 15	12.000	10.457	Ptk. II § 73	3.364.522	3.351.740
Erakorr. ptk. §§ 3 ja 4	212.226	212.226	" V § 76	108.781	98.286
Teraviljakaitse korraldamine	5.000.000	2.354.824	" V § 77	215.000	199.190
Kõik kokku	10.116.671	7.221.709	" V § 78	22.500	21.968
			" V § 79	265.000	219.364
			Erakorr. ptk. I § 2	250.000	246.671
			" V	128.737	107.794
			Mitmesugused riigi poolt antavad toetused:		
Põllutööministeerium.			Ptk. II § 15	400	400
a) Varade soetamine:			" V § 15	11.480	11.480
Ptk. I § 12-a	7.800	7.796	Erakorral. " I § 1	28.000	21.450
" II § 12-a	175	175	" II § 1	930.000	628.912
" III § 12-a	5.100	5.100	Kõik kokku	25.750.764	23.848.833
" III § 35	4.340	4.238			
" V § 12-a	6.350	6.223	III. Kaitseministeerium.		
" V § 35	350	334	a) Varade soetamine:		
Erakorr. ptk. I § 1	560	560	" 11-a	230.745	214.762
" III § 1	25.000	24.935	" 12-a	44.940	44.409
" V § 1	80.000	75.499	" 14-a	148.800	148.559
	129.675	124.860	" 21-a	2.000	2.000
b) Muud kulud:			" 35	58.700	50.984
Ptk. I	1.055.062	1.034.138	" 37	3.150	2.900
" II	144.983	137.956	" 60-d	35.700	35.699
" III	321.047	297.655	Erakorral. 5	161.110	160.824
" IV	111.367	108.849	" 6	16.109	8.289
" V	1.997.345	1.957.541		701.054	668.426
	3.629.804	3.536.139	b) Muud kulud	17.329.708	15.739.064
Kokku	3.759.479	3.660.999	Kokku	18.030.762	16.407.490
c) Teistes kulujaotustes näidatud:			Mitmesugused riigi poolt antavad toetused § 15	27.000	23.193
Mitmesugused riigi poolt antavad toetused:			Kõik kokku	18.057.762	16.430.683
Ptk. II § 15	65.000	65.000			
" III § 15	452.540	452.540	IV. Välisministeerium.		
" V § 15	5.240	5.240	a) Varade soetamine:		
Rahvamajanduse korraldamine:			Ptk. I § 12-a	2.000	1.648
Ptk. II § 63	473.700	473.698	" II-B § 12-a	5.445	3.573
" V § 66	439.600	413.252		7.445	5.221
" V § 73	924	923	b) Muud kulud	969.854	894.997
Erakorr. ptk. I § 2	6.000	5.361	Kokku	977.299	900.218
" III § 2	303.076	303.076	c) Teistes kulujaotustes näidatud:		
" V § 2	30.000	29.801	Mitmesugused riigi poolt antavad toetused:		
Kõik kokku	5.535.559	5.409.890	Ptk. I § 15	32.400	32.400
			Kõik kokku	1.009.699	982.618
Teedeministeerium.			V. Riigi võlgade ja protsentide tasumine.		
a) Varade soetamine:			Riigi võlgade ja protsentide tasumine	6.659.509	4.075.754
Ptk. V § 12-a	6.920	6.428	Laenude realiseerimise kulud ja kursivahed	22.000	12.793
" V § 14-a	5.000	4.625	Kokku	6.681.509	4.088.547
	11.920	11.053			
b) Muud kulud:					
Ptk. I	75.958	73.567			
" II	52.480	51.285			
" V	752.868	711.701			
	881.306	836.553			
Kokku	893.226	847.606			

	Eelarve järgi määratud Kr.	Eelarve järgi kulutatud Kr.		Eelarve järgi määratud Kr.	Eelarve järgi kulutatud Kr.
VI. Pensionid.			Teedeministeerium:		
Hariduse- ja sotsiaalministeerium:			Ptk. II § 73	3.364.522	3.351.740
Ptk. V-A § 87	2.884.210	2.816.686	" V § 76	108.781	98.286
VII. Fondide ja kapitalide soetamine.			" V § 77	215.000	199.190
Majanduseministeerium	280.000	280.000	" V § 78	22.500	21.968
Põllutööministeerium	150.000	—	" V § 79:		
Teedeministeerium	5.000	5.000	a) varade soetamine	68.300	65.359
Kokku	435.000	285.000	b) muud kulud	196.700	154.005
VIII. Rahvaharidus.			Erak. ptk. I § 2	250.000	246.671
Kõrgem haridus:			" V:		
a) Varade soetamine:			a) varade soetamine	30.137	27.434
Ptk. II-C § 35	4.000	3.976	b) muud kulud	98.600	80.360
b) Muud kulud:			varade soetamine	98.437	92.793
Ptk. II-B	1.038.807	1.001.660	muud kulud	5.509.403	5.378.331
" II-C	107.221	97.595	Kokku	5.607.840	5.471.124
Kokku	1.146.028	1.099.255	X. Tervishoid, hoolekanne ja sotsiaalkindlustus.		
	1.150.028	1.103.231	Tervishoid.		
c) Teistes kulujaotustes näidatud:			a) Varade soetamine:		
Mitmesugused riigi poolt antavad toetused:			Ptk. IV-B § 14-a	6.038	5.348
Ptk. II-B § 15	19.655	19.655	Erakorral. " IV-B § 1	3.000	2.826
" II-C § 15	2.500	2.496	" " IV-B § 4	2.822	2.048
Kõik kokku	1.172.183	1.125.382		11.860	10.222
Alg-, kesk- ja eriharidus.			b) Muud kulud:		
a) Varade soetamine:			Ptk. IV-A	263.496	260.212
Ptk. III-B § 11-a	104	104	" IV-B	707.704	684.173
" III-B § 12-a	9.455	9.455	Erakorral. " IV-B	2.000	1.943
" III-B § 14-a	34.636	34.636	Kokku	973.200	946.328
" III-B § 35	10.273	9.632	c) Teistes kulujaotustes näidatud:		
Erak. ptk. III-B § 3	25.000	25.000	Mitmesugused riigi poolt antavad toetused:		
" " III-B § 4	6.000	6.000	Ptk. IV-A § 15	609.310	580.564
" " III-B § 5	14.700	14.515	Erakorral. " IV-A	570.500	524.135
" " III-C § 2	3.000	3.000	Riiklik hoolekanne:		
" " III-C § 3	8.000	8.000	Ptk. IV-A § 89	555.190	546.792
	111.168	110.342	Tuluna ja kuluna arvesse võetud	180.000	180.000
b) Muud kulud:			Kokku	1.915.000	1.811.491
Ptk. III-B	664.527	585.395	Kõik kokku	2.900.060	2.768.041
" III-C	5.639.644	5.584.354	Hoolekanne.		
Kokku	6.304.171	6.169.749	a) Varade soetamine:		
	6.415.339*	6.280.091*	Erakorral. ptk. IV-C	140.834	127.314
c) Teistes kulujaotustes näidatud:			b) Muud kulud:		
Mitmesugused riigi poolt antavad toetused:			Ptk. IV-A § 89	555.190	546.792
Ptk. III-B § 15	14.400	14.263	" IV-C	302.344	295.607
Erakorral. " III-C § 1	40.000	40.000	Kokku	857.534	842.399
Tuluna-kuluna arvesse võetud	385.000	385.000		998.368	969.713
Kõik kokku	6.854.739	6.719.354	Töökaitse ja sotsiaalkindlustus.		
IX. Rahvamajanduse korraldamine.			a) Varade soetamine	77	77
Põllutööministeerium:			b) Muud kulud:		
Ptk. II § 63	473.700	473.698	Ptk. V-A	36.452	36.068
" V § 66	439.600	413.252	" V-B	43.309	42.233
" V § 73	924	923	Kokku	79.761	78.301
Erakorral. " I § 2	6.000	5.361		79.838	78.378
" III § 2	303.076	303.076			
" V § 2	30.000	29.801			

*) Siia juure tuleks arvata veel Põllutööministeeriumi eelarve kaudu väljaantud põllutöökoolide kulud (umbes 260.000 kr.), kuid need kulud on näidatud ministeeriumi kuludega ühiselt E. V. eelarve täitmise aruandes, ja seepärast pruudub võimalus täpse summa näitamiseks.

	Eelarve järgi määratud Kr.	Eelarve järgi kulutatud Kr.
o) Teistes kulujaotustes näidatud:		
Mitmesugused riigi poolt antavad toetused:		
Ptk. V-A § 15	15.110	14.773
Kõik kokku	94.948	93.151
XI. Mitmesugused riigi poolt antavad toetused.		
Riigivanem ja riigikantselei:		
Ptk. I § 16	675.000	606.000
„ IV § 15	2.000	2.000
Hariduse- ja sotsiaalministeerium:		
Ptk. II-A § 15	312.260	312.180
„ II-B § 15	19.655	19.655
„ II-C § 15	2.500	2.496
„ III-A § 15	436.369	430.448
„ III-B § 15	14.400	14.263
„ IV-A § 15	609.310	560.564
„ V § 15	15.110	14.773
Erakorral. ptk. III-A § 1	18.000	13.100
„ „ III C § 1	40.000	40.000
„ „ IV-A	570.500	524.135
Kohtu- ja siseministeerium:		
Ptk. I § 15	10.100	9.850
Kaitseministeerium § 15	27.000	23.193
Majanduseministeerium:		
Ptk. III § 15	204.700	188.750
„ IV § 15	12.000	10.457
Erakorral. ptk. I § 3	145.550	145.550
„ „ I § 4	66.676	66.676
Põllutöministeerium:		
Ptk. II § 15	65.000	65.000
„ III § 15	452.540	452.540
„ V § 15	5.240	5.240
Teedeministeerium:		
Ptk. I § 15	400	400
„ V § 15	11.480	11.480
Erakorral. „ I § 1	28.000	21.450
„ „ II § 1	930.000	628.912
Välisministeerium:		
Ptk. I § 15	32.400	32.400
Kokku	4.706.190	4.201.512
XII. Teraviljakaitse korraldamine.		
Teraviljakaitse korraldamine	5.000.000	2.354.824
Teraviljamütük	5.000.000	1.294.320
Jääb kuluna	—	1.060.504
XIII. Eesti Pangale tasutud Riigi eelarve seaduse täiendamise seaduse alusel tehtud laen.		
Eesti Pangale nimet. seaduse alusel aruandeaasta jooksul tasutud	—	4.778.141
Eesti Pangalt nimet. seaduse alusel aasta jooksul saadud	—	3.900.000
Jääb aruandeaasta kuluna	—	878.141

Tulude kujundamine.

I—III. Maksud.

	Eelarve järgi määratud Kr.	Eelarve järgi saadud Kr.
Otsekohesed maksud	7.466.000	8.329.795
Lõivud ja tasumaksud	5.047.815	4.612.654
Tollid	20.603.000	18.388.119
Aktsiisid	4.591.000	4.555.595
Kokku	37.707.815	35.886.163

Sellest maha arvata:

a) Varade soetamine:		
Keskasutis § 12-a	180	124
„ § 14-a	9.050	9.022
Asutised kohtadel § 12-a	5.637	4.560
„ „ § 14-a	3.900	3.202
	18.767	16.908
b) Muud kulud	1.100.636	1.045.048
Kokku	1.119.403	1.061.956
Jääb maksusid	36.588.412	34.824.207

IV. Riigiettevõtted.

Riigiraudteed:

Tulud ptk. XV-dast	17.008.000	13.215.931
„ „ XX-dast	—	10.447
Kokku	17.008.000	13.226.378

Sellest maha arvata:

a) Varade soetamine § 12-a	17.680	12.061
Erakorralised kulud	2.619.669	2.041.382
	2.637.349	2.053.443
b) Muud kulud	12.398.017	11.614.585
Kokku	15.033.366	13.668.028
Jääb riigiraudteede tulusid	1.974.634	—441.650

Post, telegraaf, telefon:

Tulud ptk. XVII-dast	5.880.000	5.080.358
„ „ XVIII-dast	—	16.579
„ „ XIX-dast	—	3.250
„ „ XX-dast	—	29.768
	5.880.000	5.129.955

Sellest maha arvata:

a) Varade soetamine:		
§ 11-a	1.280	848
§ 12-a	29.800	29.794
§ 14-a	19.000	18.995
§ 72-a	65.056	50.987
§ 72-c	487.716	474.225
Erakorralised	7.950	7.350
	610.802	582.199
b) Muud kulud	3.888.950	3.843.745
Kokku	4.499.752	4.425.944

	Eelarve järgi määratud Kr.	Eelarve järgi saadud Kr.		Eelarve järgi määratud Kr.	Eelarve järgi saadud Kr.
Jääb posti-telegraafi-telefoni tulusid	1.380.248	704.011	Ptk. XIV § 6	85.230	81.446
Piiritusemonopol:			„ XIX § 1	3.848	5.193
Tulud peat. XII-dast	12.386.000	11.823.756	„ XIX § 2	88.275	22.335
Sellest maha arvata:			„ XIX § 4	4.400	5.677
a) Varade soetamine:			„ XIX § 5	44.250	48.630
§ 12-a	5.565	5.379		558.530	497.156
§ 14-a	400	191	Sellest peat. XVII alla kantud	—	3.250
§ 26-d	200.671	141.611	Jääb	558.530	493.906
	206.636	147.181			
b) Muud kulud	2.783.235	2.773.953	VI. Mitmesugused tulud.		
Kokku	2.989.871	2.921.134	Mitmesugused tulud	1.368.592	1.645.168
Jääb piiritusemonopoli tulusid	9.396.129	8.902.622	Sellest maha arvata 10.447 kr., mis kantud riigiraudteede tuludesse ja 29.768 kr., mis kantud posti-telegraafi-telefoni tuludesse	—	40.215
			Jääb	1.368.592	1.604.953
V. Riigivarandused.					
Tulud väärt-paberitelt, fondidelt ja laenudelt	2.011.289	1.782.252	VII. Erakorralised tulud.		
Tulud metsadest	4.005.000*)	4.280.259*)	Erakorralised tulud	8.864.354	8.374.755
Riigivaranduse müügist	127.740	106.014	Sellest maha arvata tulud, mis kantud: Tera- viljakaitse korraldamise tuludesse	5.000.000	1.294.320
Muudest riigivaradest	558.530	493.906	Eelmiste aastate eelarve täitmise ülejääkidest juurearvatud summad	2.411.861	2.372.329
Kokku	6.702.559	6.662.431	Eesti Pangast saadud laen	—	3.900.000
			Kuluna ja tuluna arvesse võetud	385.000	385.000
Summa muudest riigivaradest koosneb:			Kuluna ja tuluna arvesse võetud	180.000	180.000
Ptk. XIV § 1	73.887	58.840		887.493	243.106
„ XIV § 2	146.020	156.466	Jääb		
„ XIV § 4	10.000	18.269			
„ XIV § 5	102.620	100.300			

*) Kuna riigimetsade valitsemise kulud on ühiselt näidatud riigimaade valitsemise kuludega E. V. eelarve täitmise aruandes, siis puudub võimalus riigimetsade nettotulu näitamiseks.

Ar 953 B
Rikskont. olli